

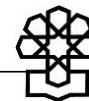
الگوی راهبردی حمایت از تولید
۳. رویکردها و روش‌های حمایت از تولید
در ۶ قانون برنامه توسعه

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۵۴۷۴
مردادماه ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۷.....	احکام مربوط به حمایت از تولید در ۶ قانون برنامه توسعه
۶۰.....	تحلیل و ارزیابی
۶۷.....	جمع بندی و نتیجه گیری
۶۹.....	ملاحظات درباره اجرای قوانین مربوط به حمایت از تولید

الگوی راهبردی حمایت از تولید ۳. رویکردها و روش‌های حمایت از تولید در ۶ قانون برنامه توسعه

چکیده

گزاره نیست اگر بگوییم دغدغه اصلی این روزهای سیاستگذاران و قانونگذاران کشور، حمایت از تولید ملی است. تقریباً این اجماع شکل گرفته است که با تقویت تولید رقابت‌پذیر و دانش‌بنیان، می‌توان شاخص‌های اقتصادی، به‌ویژه اشتغال را بهبود بخشید و اقتصاد کشور را در مقابل شوک‌های داخلی و خارجی، مصون داشت. در این پژوهش، پس از استخراج مواد معطوف به حمایت از تولید در قوانین برنامه‌های توسعه اول تا ششم، تلاش شده اولاً نوع حمایت از تولید توسط قانونگذار در قوانین برنامه توسعه و ثانیاً کمیّت هر یک از انواع حمایت‌ها، روشن شود.

انواع حمایت‌ها از تولید به ۲۰ گونه دسته‌بندی شده‌اند که عبارتند از: ارزی، بیمه‌ای، تأمین مالی، ترجیحی، تشکیلاتی، تضمین خرید محصولات، تعرفه‌ای، دسترسی به بازار، دیپلماتیک، رسانه‌ای - تبلیغاتی، رقابت و تسهیل ورود، زیرساختی، فنی و آموزشی، قضایی، کلی، مالکیت معنوی، مالیاتی، مقرراتی، منطقه‌ای و یارانه نهاده‌ها. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که از مجموع ۸۷۲ ماده قوانین توسعه اول تا ششم، ۱۶۰ ماده (حدود یک‌پنجم؛ ۱۸ درصد) به حمایت از تولید اختصاص داده شده است. بیشترین مواد حمایت از تولید در قانون برنامه چهارم توسعه (۲۵ درصد) و کمترین این نوع حمایت در قانون برنامه اول (۱۵ درصد) مقرر شده است.

علاوه بر این، ۳۵۸ حکم مربوط به حمایت از تولید در انواع بیست‌گانه در ۶ قانون برنامه توسعه وجود دارد. بیشترین احکام حمایت از تولید در قانون برنامه چهارم توسعه (۹۸ حکم) و کمترین احکام با هدف مورد بحث در قانون برنامه اول توسعه (۱۱ حکم) مقرر شده است. بیشترین نوع حمایت، حمایت از طریق تأمین مالی (در مجموع ۷۹ حکم؛ ۲۲ درصد) و کمترین نوع حمایت، حمایت دسترسی به بازار (در مجموع ۲ حکم؛ ۱ درصد) بوده است. بدین ترتیب، به‌لحاظ کمی، قانونگذاران در برنامه‌های شش‌گانه، حدود یک‌پنجم از احکام حمایت از تولید را به تأمین مالی به‌ویژه از طریق تسهیلات بانکی به تولید اختصاص داده‌اند.

در بخش پایانی گزارش، حمایت از تولید از حیث بخشی مورد توجه قرار گرفته است. این حمایت‌ها به ۱۰ بخش انرژی، حمل‌ونقل، ساختمان و مسکن، سایر خدمات، صادرات غیرنفتی، صنعت، چندبخشی، فنی و مهندسی، کشاورزی و معدن تفکیک شده است. بررسی صورت گرفته نشان می‌دهد

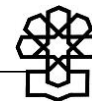
در مجموع قانونگذار در ۶ قانون برنامه توسعه، در ۱۸۳ حکم از بخش یا بخش‌هایی خاص (۱۰۶ حکم) و همچنین بخش‌های متعدد (چندبخشی) (۷۷ حکم) حمایت کرده است. طبق بررسی صورت گرفته، بیشترین حمایت موردی در خصوص بخش کشاورزی (۲۷ حکم؛ ۱۵ درصد) و کمترین حمایت موردی در خصوص بخش ساختمان و مسکن (۶ حکم؛ ۳ درصد) صورت گرفته است، اما مجموعاً در ۶ قانون برنامه توسعه، بیشترین مواد از بخش‌هایی متعدد، نه یک بخش خاص حمایت کرده‌اند (مجموعاً ۷۷ حکم؛ ۴۲ درصد).

برای آنکه مشخص شود که حمایت‌های اعمال شده تا چه اندازه اهداف مد نظر را پوشش داده است، قطعاً نیازمند بررسی گزارش‌های ارزیابی عملکرد مفاد برنامه‌های توسعه هستیم که در این گزارش بدان پرداخته نشده است. همچنین شایان ذکر است از آنجا که براساس اغلب گزارش‌های نظارتی، تحقق و عملکرد قوانین برنامه‌های توسعه اندک بوده است، می‌توان نتیجه گرفت تعداد مواد بیشتر هر قانون برنامه توسعه نسبت به قانون برنامه توسعه دیگر، به معنای حمایت واقعی بیشتر از تولید در دوره آن قانون برنامه نیست. نکته دیگر اینکه گاه افزایش حجم احکام حمایت از تولید در یک قانون برنامه توسعه، ناشی از عدم اجرای مفاد حمایتی در قانون برنامه توسعه پیشین است؛ بنابراین، موارد مکرر و مشابه، می‌تواند بیانگر ناکارایی عملکرد نظام قانونگذاری و نظام حقوقی در این باره نیز تلقی شود.

با توجه به نکات مطرح شده، می‌توان چنین نتیجه گرفت که صرف تصویب انبوه قوانین و مقررات، برای حمایت از تولید کافی نیست، بلکه باید بستر و زمینه اجرای عادلانه و بی‌طرفانه این قوانین را نیز در نظر گرفت تا به نتیجه مطلوب و مد نظر قانونگذار دست یافت. به عبارت دیگر، وجود قوانین برای هدفی خاص - در اینجا حمایت از تولید ملی - صرفاً بخشی از منظومه ضروری برای تحقق حاکمیت قانون است؛ حاکمیت قانون، همچنین مستلزم اجرای برابر و بی‌طرفانه قوانین است.

مقدمه

یکی از طرق درک و تحلیل نوع حمایت سیاستگذار از تولید و متعاقب آن، آسیب‌شناسی حمایت‌ها و بررسی نقش واقعی آنها در رونق تولید، تبیین رویکرد قانونگذار در این خصوص است. در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، این رویکرد به‌ویژه در قالب قوانین برنامه توسعه تجلی می‌یابد؛ چراکه بنا به فرض، قانونگذار تلاش می‌کند خواسته‌ها و اراده خود را برای توسعه کشور در بازه زمانی پنج‌ساله، در مفاد هر قانون برنامه تصریح کند و علی‌الاصول، دولت نیز باید براساس ریلگذاری صورت گرفته توسط قانونگذار و البته در چارچوب قانون اساسی و با ملحوظ داشتن برنامه‌ها و سیاست‌های اعلامی خود، در

این راه گام بردارد. قوانین برنامه پنج‌ساله توسعه در جمهوری اسلامی ایران، از بهمن‌ماه ۱۳۶۸ تاکنون، از مهمترین مؤلفه‌های قانونی در این حوزه شمرده می‌شوند.

در این تحقیق، با به‌کارگیری روش تحلیل محتوا تلاش شده است با جستجوی کلیدواژه‌های مرتبط با مفهوم «حمایت از تولید» مستخرج از متن قوانین برنامه اول تا ششم توسعه^۱ مفاد ۶ قانون برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران از قانون مصوب احصا شود و در گام بعد، انواع حمایت قید شده از تولید، دسته‌بندی شوند. این دسته‌بندی و احصای هریک از انواع حمایت‌ها و سنجش نسبت آنها با یکدیگر، براساس متن مواد و تبصره‌های قوانین برنامه اول تا ششم استخراج و تدوین شده و می‌تواند تصویری کلی از رویکردها و ابزارهای حمایتی قانونگذار از تولید در کشور در دوره زمانی این مطالعه (۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹) ترسیم کند.

یکی از روش‌های ارزیابی میزان توجه قانونگذار به هر موضوع، از جمله حمایت از تولید، ارزیابی کمی قوانین است. در این ارزیابی کمی می‌تواند از ابزارهای مختلفی بهره گرفته شود؛ از جمله تعداد صفحات، تعداد سطور یا تعداد واژگان هر قانون یا ماده قانونی. در این پژوهش، تعداد کلمات هر قانون یا ماده قانونی در رابطه با موضوع مورد بررسی با استفاده از نرم‌افزار Word شمارش شده است.

از آنجا که تعریف استاندارد و مورد توافق محافل کارشناسی و سیاستگذار از مفهوم «حمایت از تولید» وجود ندارد، در این مطالعه، ۱۶ واژه و عبارت که به‌کارگیری آنها در متن قانون می‌تواند مفهوم حمایت از تولید را به‌طور صریح یا ضمنی دربر داشته باشند، انتخاب شده‌اند تا به کمک آنها بتوان روش‌ها و رویکردهای قانونگذار برای حمایت از سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان ایرانی را کشف و استخراج کرد و علاوه بر آن، مفاد قوانین برنامه‌های توسعه را براساس نوع حمایت دسته‌بندی نمود. این ۱۶ کلیدواژه به این شرحند و همگی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، از متن احکام برنامه استخراج شده‌اند: حمایت، تولید، تولیدکننده، سرمایه‌گذاری، کمک، تضمین، ریسک (خطرپذیری)، اشتغال، یارانه، تسهیلات، تخفیف، بخشودگی، کارآفرینی، مجوز، نشان تجاری (برند) و کسب‌وکار.

مقوله حمایت از تولید از منظرهای مختلف و در تقاطع علوم از جمله مدیریت، اقتصاد، حقوق، سیاست و همچنین رویکردهای بین‌رشته‌ای به‌ویژه اقتصاد سیاسی و حقوق اقتصادی طبقه‌بندی می‌شود. در این پژوهش، ۲۰ نوع حمایت که در متن احکام برنامه‌های پنج‌ساله اول تا ششم به‌طور صریح یا ضمنی طرح شده‌اند، توسط محققان استخراج و بررسی شده است. عنوان و «تعریف عملیاتی» هریک از این ۲۰ نوع حمایت از تولید عبارتند از:

۱. حمایت ارزی

منظور از حمایت ارزی در این گزارش، حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری از طریق تخصیص ارز با نرخ کمتر از نرخ بازار آزاد یا تسهیلاتی برای نقل و انتقالات ارزی است.

۱. شایان ذکر است که در این پژوهش، متن اولیه مصوب ۶ قانون برنامه توسعه بررسی شده است. طبعاً بررسی اصلاحیه‌ها و الحاقیه‌های هر یک از قوانین برنامه توسعه، نیازمند مجالی مستقل و مفصل است.

۲. حمایت بیمه‌ای

هرگونه کمک دولت به پوشش گسترده‌تر بیمه‌ای و ارائه خدمات بیمه‌ای برای حمایت از تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی، با عنوان حمایت بیمه‌ای دسته‌بندی شده‌اند؛ مانند بیمه محصولات کشاورزی.

۳. حمایت تأمین مالی

شایع‌ترین نوع حمایت از تولید توسط دولت‌ها، از طریق حمایت تأمین مالی به‌ویژه از طریق تسهیلات بانکی صورت می‌گیرد؛ تسهیلاتی که براساس اولویت‌ها، نیازها و سیاست‌های هر دولت به بخش‌ها یا همه کسب‌وکارها اختصاص می‌یابد. قوانین برنامه توسعه مشحون از مفادی با چنین مضامینی است: «به‌منظور پشتیبانی از تولید»، «به‌منظور به‌کارگیری امکانات تولیدی داخل کشور»، «به‌منظور حمایت از تولیدات داخلی» و... دولت موظف است تسهیلات لازم و متناسب را در اختیار فعالان اقتصادی قرار دهد.

۴. حمایت ترجیحی

در مواردی، دولت مکلف شده است در راستای حمایت از تولید، رویه‌های تبعیض‌آمیز و ترجیحی به نفع تولیدکنندگان داخلی را در پیش بگیرد. مواردی از قبیل مکلف بودن دولت به خرید از داخل (ماده ۸۷) قانون برنامه سوم توسعه، یکی از مهمترین حمایت‌های ترجیحی در راستای مورد نظر این گزارش است.^۱

۵. حمایت تشکیلاتی

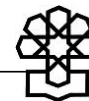
آنچه بسیار در کشور ما شایع است، ایجاد کمیسیون، شورا، سازمان، نهاد و ... برای پیشبرد اموری است که به‌گندی صورت می‌پذیرد و در عین حال ضرورت انجام آن امر به‌شدت محسوس است. حمایت از تولید نیز یکی از ضرورت‌هایی است که همواره در تشکیل و تأسیس انواع نهادها مورد توجه قانونگذار قرار گرفته و در این تحقیق با عنوان حمایت تشکیلاتی از آن یاد شده است.

۶. حمایت تضمین خرید محصولات

در موادی، حمایت دولت از تولید از طریق تضمین خرید محصولات داخلی صورت می‌گیرد. برای نمونه، در بخش پایانی تبصره «۲۱» قانون برنامه دوم توسعه، چنین حمایتی مقرر شده است.^۲

۱. در ابتدای این ماده مقرر شده است: «به‌منظور حمایت از تولیدات داخلی، به دولت اجازه داده می‌شود بخشی از کالاهای اساسی که با ارز رسمی وارد می‌شود و امکان تولید آن در داخل وجود دارد را از داخل خریداری نموده و نسبت به فروش ارز صرفه‌جویی شده به قیمت واریزنامه‌ای اقدام و درآمد حاصل را به درآمد عمومی واریز نماید...».

۲. در این ماده مقرر شده است: «به‌منظور حمایت منطقی از تولیدات داخلی کشاورزی و دامی نرخ‌های تعرفه و سود بازرگانی به‌نحوی تعیین می‌شود که قیمت تمام‌شده محصولات وارداتی از قیمت تضمینی محصولات مشابه داخلی کمتر نباشد و در مورد محصولات کشاورزی که دولت برای آنها قیمت تضمینی اعلام نماید نیز به‌نحوی عمل می‌شود که تولیدکنندگان داخلی محصولات از واردات آسیب نبینند...».

۷. حمایت تعرفه‌ای

اقسام مختلفی از تعیین تعرفه حقوق گمرکی و سود بازرگانی برای حمایت از تولیدکنندگان داخلی را شامل می‌شود.

۸. حمایت دسترسی به بازار

این نوع حمایت، به معنای تمهیداتی برای تولیدکنندگان کالاها و خدمات به دسترسی (ملاقات) و مذاکره تجاری با خریداران بالقوه محصولات خود توسط دولت است.

۹. حمایت دیپلماتیک

در مواردی که در حمایت از تولید داخلی در عرصه بین‌المللی و منطقه‌ای، وزارت امور خارجه و نهادهای مربوط برای رایزنی و مذاکره به یاری طلبیده می‌شوند، تحت عنوان حمایت دیپلماتیک دسته‌بندی شده است.

۱۰. حمایت رسانه‌ای - تبلیغاتی

گاه قانونگذار در قوانین برنامه توسعه، مفادی را به رویکردهای حمایتی رسانه‌ای - تبلیغاتی از تولید اختصاص می‌دهد. البته با توجه به آنکه به قانونگذار نمی‌تواند در چارچوب قانون اساسی، مستقیماً تکلیفی را برای صداوسیما مقرر کند، اتخاذ و اجرای چنین حمایت‌های رسانه‌ای نیازمند هماهنگی‌های کلان سیاسی است.

۱۱. حمایت رقابت و تسهیل ورود

حمایت از تسهیل ورود داوطلبان کسب‌وکار به بازارهای مورد علاقه‌شان، یکی از مؤثرترین راهکارها برای رقابتی کردن اقتصاد محسوب می‌شود. در این گزارش، منظور از حمایت از تسهیل ورود، تسهیل و نظام‌مند کردن صدور مجوز کسب‌وکارها و رفع موانع ورود داوطلبان فعالیت اقتصادی به بازار است.

۱۲. حمایت زیرساختی

در مواردی که قانونگذار از طریق مکلف کردن دولت به ایجاد تأسیسات و زیرساخت‌های فیزیکی و اجرای طرح‌های زیرساختی، به حمایت از تولید می‌پردازد، با عنوان حمایت زیرساختی دسته‌بندی شده است.

۱۳. حمایت فنی و آموزشی

هر نوع حمایت از تولید و ارتقای دانش و فناوری، آموزش نیروی انسانی، اعزام کارشناس متخصص، تدابیر تحقیقاتی و پژوهشی و به‌طور کلی، امور مربوط به ارتقای فناوری تولید، در زمره حمایت‌های فنی و آموزشی دسته‌بندی شده‌اند.

۱۴. حمایت قضایی

در موارد معدودی در قوانین برنامه توسعه، تکالیفی برای قوه قضائیه در جهت حمایت از سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان مقرر شده که با عنوان حمایت قضایی در این گزارش از آنها یاد شده است.

۱۵. حمایت کلی

برخی از مفاد حمایتی قوانین برنامه توسعه حاوی احکام دقیق و قابل ارزیابی نیستند و اغلب ضمانت اجرای روشنی هم ندارند و به‌نوعی، حمایتی کلی محسوب می‌شوند. در واقع در این نوع احکام قانونی، سیاست‌هایی در قالب جملاتی کلی بیان می‌شوند که دقیقاً نمی‌توان از آنها حکمی لازم‌الاجرا و تکلیفی عینی برای دولت استخراج کرد. یکی از مشخصه‌های اصلی حمایت «کلی» آن است که حکم به‌گونه‌ای تنظیم شده که نمی‌توان ارزیابی‌ای عینی و قابل سنجش و همچنین قابل اجماع توسط صاحب‌نظران، قانونگذاران و مجریان، از اجرا یا عدم اجرای آن حکم ارائه داد. به‌عبارت دیگر، اصطلاحاتی نامفهوم یا تفسیرپذیر، غیرقابل سنجش یا بدون شاخص، مبهم یا دارای مفاهیم مختلف و قابل بیان در همه زمان‌ها و مکان‌ها به‌کار برده می‌شود که قابلیت اجرایی‌سازی آنها به‌شدت محل تردید است.^۱

۱۶. حمایت از مالکیت معنوی

منظور از حمایت از مالکیت معنوی در این گزارش، حمایت از نشان‌های تجاری (برند) و همچنین مالکیت معنوی (فکری) ثبت شده فعالان اقتصادی است.

۱۷. حمایت مالیاتی

انواع تخفیف‌ها، معافیت‌ها و بخشودگی‌های مالیاتی در قوانین به‌منظور حمایت از فعالان اقتصادی، تحت عنوان حمایت مالیاتی تعریف و دسته‌بندی شده است.

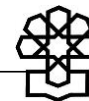
۱۸. حمایت مقرراتی

یکی از مهمترین تمایزها و کارکردهای قانون برنامه توسعه، مکلف کردن دولت به تهیه و ارائه لوایح و دیگر مقرراتی است که با اهداف خاص برنامه‌ای صورت می‌گیرد. در موضوع حمایت از تولید نیز بسیاری از مواد قوانین برنامه توسعه، ارائه لوایح خاص یا تدوین و ابلاغ برنامه‌های خاص حمایتی توسط دولت را پیش‌بینی کرده‌اند. مجموع چنین تدابیری تحت عنوان حمایت مقرراتی دسته‌بندی شده است.

۱. به‌عنوان نمونه، ماده (۱۴۰) قانون برنامه توسعه چهارم، قابل ذکر است؛ در بخشی از ماده مذکور آمده است: «به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور توسعه بخش خصوصی و تعاونی و جلب مشارکت تشکلهای غیردولتی و سایر بخش‌های جامعه مدنی در اداره امور کشور و افزایش کارآمدی مدیریت دولتی، در مواجهه با چالش‌ها و استفاده از فرصت‌ها و منابع ملی، اقدام‌های ذیل را انجام دهد:

الف) کمک به ایجاد و توسعه و قانونمندی نهادهای غیردولتی لازم برای توسعه کارآفرینی، ترویج فرهنگ خدمت، توسعه سلامت و شفافیت اداری و حفاظت از محیط زیست و ارتقای استانداردهای زیست‌محیطی و سلامت مردم، بر مبنای هدف‌محوری و مسئولیت‌پذیری.

ب) تشکیل واحد سازمانی مناسب برای تقویت و حمایت از بخش غیردولتی، در زمینه‌های نهادسازی، آموزش، ایجاد تسهیلات، توجیه و رفع موانع اداری در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل دولتی از محل پست‌های سازمانی موجود».

۱۹. حمایت منطقه‌ای

قانونگذار به منظور جبران عقب‌ماندگی برخی از مناطق محروم کشور و برقراری تعادل‌های منطقه‌ای، سیاست‌هایی را با رویکرد تبعیض مثبت اعمال می‌کند. این رویه درخصوص تدابیر حمایتی خاص درخصوص تولید نیز صورت می‌گیرد. از آنجا که این قبیل حمایت‌ها در قوانین ما همواره وجود داشته و همچنان ادامه دارد، بخشی از دسته‌بندی حمایت‌ها را به حمایت‌های منطقه‌ای اختصاص داده‌ایم.

۲۰. حمایت یارانه نهادها

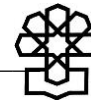
انواع و اقسام یارانه‌ها برای نهادها که در راستای ارتقای تولید ملی به تولیدکنندگان و فعالان اقتصاد تعلق می‌گیرد، در این گزارش با عنوان حمایت یارانه نهادها دسته‌بندی شده‌اند. برای مثال، حفظ و ادامه یارانه نهادهای کشاورزی در طول برنامه (ماده (۴۷) قانون برنامه سوم توسعه).

احکام مربوط به حمایت از تولید در ۶ قانون برنامه توسعه

در ۶ جدول پیش‌رو، احکام ۶ برنامه توسعه درخصوص حمایت از تولید فهرست شده‌اند. در احکام برشمرده شده، تلاش شده است در حد امکان، صرفاً محتوای مربوط به حمایت از تولید آورده شود و مفاد غیرمرتبط با موضوع مورد بحث در هر ماده، حذف شود. همچنین در هر جدول، نوع حمایت(ها) و بخش(های) هدف نیز قید شده است. محتوای جداول ۶ گانه، در بخش پایانی گزارش، تحلیل و ارزیابی شده است.

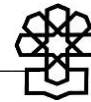
جدول ۱. احکام واجد مفهوم حمایت از تولید در قانون برنامه اول توسعه (مصوب ۱۳۶۸/۱۱/۱۱)

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱	ماده واحده (تبصره «۲») - در طول برنامه، دولت موظف است سیاست‌های سالانه پولی و اعتباری را منحصراً در چارچوب سیاست‌های کلی برنامه تصویب نماید و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از محل منابع سیستم بانکی، تسهیلات اعتباری لازم جهت سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی (عمومی، تعاونی و خصوصی) را در قالب جدول شماره ۴ قسمت دوم این قانون به‌منظور تحقق هدف‌های برنامه را فراهم آورد.	تأمین مالی	چندبخشی
۲	ماده واحده (تبصره «۶») - دولت مکلف است به‌منظور احیا و توسعه بخش‌های محروم و تعادل‌های منطقه‌ای ترتیبی اتخاذ نماید که با توجه به شرایط و استعدادها خاص هر منطقه، اقداماتی به‌شرح زیر معمول دارد: الف) ایجاد تسهیلات لازم برای تقلیل کارمزد وام‌های پرداختی در امور کشاورزی، صنعتی و مسکن در بخش‌های محروم. ب) اعطای تخفیف مالیاتی برای مشاغل تولیدی در بخش‌های محروم تا پایان برنامه.	- منطقه‌ای - مالیاتی - تأمین مالی	چندبخشی
۳	ماده واحده (تبصره «۷») - دولت مکلف است ظرف ۶ ماه (۶ ماه) از تصویب این قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم را به‌منظور جلب سرمایه‌گذاری و تأمین سودآوری بیشتر فعالیت‌های کشاورزی، صنعتی و معدنی و امور تحقیقاتی، آموزشی و فرهنگی و خدمات درمانی و جلوگیری از تمرکز سرمایه‌گذاری در بخش‌های غیرتولیدی، تهیه و به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.	- مالیاتی - مقرراتی	چندبخشی
۴	ماده واحده (تبصره «۱۱») - دولت مکلف است به‌منظور امکان دسترسی مردم به مسکن با اجاره مناسب و ایجاد زمینه تولید مسکن استیجاری کافی، تسهیلات قانونی و اعتباری لازم را در اختیار تشکلهای مناسب تخصصی و صنفی که در قالب شرکت‌های سهامی عام و تعاونی بدین منظور ایجاد می‌گردد، قرار دهد.	تأمین مالی	ساختمان و مسکن
۵	ماده واحده (تبصره «۲۰») - به‌منظور پشتیبانی تولید، گمرک ایران و سازمان بنادر و کشتیرانی موظفند حداکثر ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون مناطق ویژه حراست شده‌ای را در مبادی ورودی و یا گمرکات داخلی جهت نگهداری به‌صورت امانی مواد اولیه و قطعات و ابزار و مواد تولیدی که بدون انتقال ارز وارد می‌شود تأسیس نمایند. ورود کالا از مناطق مذکور جهت مصرف داخلی، تابع مقررات صادرات و واردات خواهد بود. صاحبان کالا می‌توانند بدون هیچ‌گونه تشریفات کالای وارداتی خود را از مبادی مذکور، از کشور خارج نمایند.	زیرساختی	چندبخشی
۶	ماده واحده (تبصره «۲۹» بند «ب») - دولت مکلف است به‌عنوان تنخواه‌گردان صادراتی تسهیلات ارزی لازم برای تشویق و حمایت صادرات کالاهای غیرنفتی و منحصراً برای واردات مواد اولیه و کمکی و قطعات و لوازم بسته‌بندی و سایر وسایل و لوازم جهت تولید و صدور کالاهای غیرنفتی و همچنین صدور ضمانتنامه‌های صادراتی و خدمات فنی خارج از کشور پس از دریافت تضمین مبنی بر برگشت ارز اعطایی مناسب با اهداف صادراتی برنامه، در اختیار صادرکنندگان قرار دهد.	ارزی	- صادرات غیرنفتی - خدمات فنی و مهندسی
۷	ماده واحده (تبصره «۴۱») - دولت مکلف است به‌منظور حمایت از تولیدات داخلی و بالا بردن کیفیت آن، افزایش و یا کاهش سود بازرگانی را در کمیسیون‌هایی به‌مسئولیت وزارتخانه‌های صنعتی ذیربط و عضویت نمایندگان وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و بازرگانی بررسی و حداکثر ظرف مدت دو ماه جهت تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید.	تعرفه‌ای	چندبخشی
۸	ماده واحده (تبصره «۴۲») - در طول برنامه پنج‌ساله، نرخ ارز برای واردات قطعات، ماشین‌آلات، تجهیزات و یا کالاهای قابل ساخت در داخل نباید از نرخ ارز تخصیصی جهت تولید داخلی همان اقلام ارزان‌تر باشد.	ارزی	صنعت

جدول ۲. احکام واجد مفهوم حمایت از تولید در قانون برنامه دوم توسعه (مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۰)

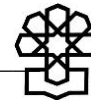
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱	ماده واحده (تبصره «۱۰» بند «الف») - به منظور کمک به تأمین عدالت اجتماعی، کاهش فقر و محرومیت، ایجاد اشتغال و حمایت از بنگاه‌های اقتصادی کوچک، دولت مکلف است در جهت اجرای اصول چهل‌وسوم و چهل‌وچهارم قانون اساسی ایجاد تعادل در سهم بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی در اقتصاد کشور، افزایش سهم فعالیت‌های اقتصادی بخش تعاونی و همچنین اجرای طرح‌های اشتغال‌زا (خوداشتغالی)، از طریق پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت بانکی حمایت‌های لازم را به عمل آورد.	تأمین مالی	چندبخشی
۲	ماده واحده (تبصره «۱۱») - به منظور توسعه روستاهای محروم و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در روستاها در طول برنامه اقداماتی به شرح زیر معمول می‌گردد: الف) مبلغ سه هزار میلیارد (۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال برای امور زیر در روستاهای محروم هزینه می‌شود: ۱. انجام طرح‌های عمرانی در زمینه راه مناسب روستایی و برق‌رسانی، بهداشت و آبرسانی، فضاهای آموزشی، پستی و مخابراتی و کمک به آماده‌سازی زمین برای طرح‌های اشتغال‌زا در روستاهای محروم با اولویت اتمام طرح‌های نیمه‌تمام برنامه اول. ۲. توسعه فعالیت‌های تولیدی و اشتغال‌زا و خوداشتغالی در روستاهای محروم از طریق پرداخت مابه‌التفاوت کارمزد و سود مورد انتظار بانک در امور آب، کشاورزی، صنعت، مسکن و امور اجتماعی و پیش‌بینی آنها در بودجه سنواتی.	- منطقه‌ای - تأمین مالی - زیرساختی	چندبخشی
۳	ماده واحده (تبصره «۲۱») - به منظور ایجاد شرایط لازم جهت: ۱. شفاف کردن سوبسیدهای حقوق گمرکی و سود بازرگانی ۲. ساماندهی قیمتگذاری برای به‌وجود آوردن امکان نظارت و کنترل ۳. ارتقای توان رقابتی تولیدات داخلی در مقابل واردات، موارد زیر اعمال خواهد شد: الف) کلیه تخفیف‌ها، ترجیحات، معافیت‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلابی و شرکت‌هایی که شمول قانون به آنها مستلزم ذکر نام است... جز در مورد معافیت برقرار شده براساس کنوانسیون‌های بین‌المللی و ترجیحات و معافیت‌های مقرر در موافقتنامه‌های دوجانبه و چندجانبه بین‌المللی تجاری لغو می‌گردد. ب) نرخ‌های تعرفه‌ای حقوق گمرکی توسط مجلس شورای اسلامی و سود بازرگانی توسط دولت و در جهت حمایت از تولیدات داخلی به منظور رسیدن به خودکفایی، رشد اقتصادی و ایجاد زمینه برای توسعه صادرات در هر زمینه تنظیم خواهد شد. ادامه این حمایت‌ها مشروط به این خواهد بود که قسمتی از سود حاصل در هر رشته تولیدی، براساس برنامه‌های دستگاه‌های مربوط در جهت تحقق برنامه‌های سرمایه‌گذاری جدید انتقال و بهبود تکنولوژی و مدرن کردن فرآیندهای تولیدی همان واحدها هزینه شود. به منظور حمایت منطقی از تولیدات داخلی کشاورزی و دامی نرخ‌های تعرفه و سود بازرگانی به نحوی تعیین می‌شود که قیمت تمام‌شده محصولات وارداتی از قیمت تضمینی محصولات مشابه داخلی کمتر نباشد و در مورد محصولات کشاورزی که دولت برای آنها قیمت تضمینی اعلام ننماید نیز به نحوی عمل می‌شود که تولیدکنندگان داخلی محصولات از واردات آسیب نبینند... .	- تعرفه‌ای - رقابت و تسهیل ورود - فنی و آموزشی	- چندبخشی - کشاورزی

بخش هدف	نوع حمایت	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
چندبخشی	<ul style="list-style-type: none"> - مقرراتی - کلی - ترجیحی - تأمین مالی 	<p>ماده واحده (تبصره «۲۲» بند «ه») - در چارچوب خط‌مشی‌ها و ضوابط این قانون، سرمایه‌داران خارجی می‌توانند با مشارکت طرف ایرانی اقدام به سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی نمایند. دولت موظف است لویح مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی و ضوابط آن را ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون تنظیم و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.</p> <p>ی) دولت موظف است به‌منظور گسترش تولیدات داخلی و بی‌نیاز شدن از خارج در مصارف عمده، با اعمال حمایت‌های لازم جهت افزایش سالانه تولیدات، در خریدهای داخلی به طریقی عمل نماید که سرجمع ارز تخصیصی برای تأمین کالاهای اساسی دارو و سایر موارد ضروری در سال آخر برنامه نسبت به سال اول کاهش یابد.</p> <p>... ل) کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و نهادهای موضوع بند «د» این تبصره و همچنین کلیه واردکنندگان، مشاورین و پیمانکارانی که از منابع بودجه عمومی دولت استفاده می‌نمایند، موظفند خرید کالاها و خدمات مورد نیاز را با اعلام شرایط و به‌صورت مناقصه در داخل کشور و در حد امکان با پرداخت ریال انجام دهند.</p> <p>م) ...</p> <p>۱. دولت موظف است در اجرای طرح‌های عمرانی از جمله طرح‌های موضوع این تبصره توسط وزارتخانه‌های نفت، راه و ترابری، معادن و فلزات، صنایع، جهاد سازندگی، نیرو و غیره به‌هنگام عقد قرارداد با شرکت‌ها و پیمانکاران خارجی به نحوی اقدام نماید که شرکت‌های خارجی ملزم به انتقال دانش فنی و آموزش نیروی انسانی باشند و در رابطه با خرید ماشین‌آلات و تجهیزات، حداکثر استفاده از توان داخلی کشور در زمینه‌های طراحی و مهندسی و اجرا و ساخت و نصب تجهیزات و ماشین‌آلات از طریق مشارکت با شرکت‌های ایرانی و یا واگذاری کار به آنها را مورد توجه قرار دهند.</p> <p>۷. وزارتخانه‌های جهاد سازندگی، کشاورزی و صنایع در مورد صنایع تبدیلی و تکمیلی، کشاورزی و دامی به‌صورتی که نود درصد (۹۰٪) آنها به عهده بخش‌های خصوصی و تعاونی باشد، می‌توانند از تسهیلات و اعتبارات بند «م» این تبصره استفاده نمایند.</p>	۴
<ul style="list-style-type: none"> - چندبخشی - صادرات غیرنفتی 	تعارف‌ای	<p>ماده واحده (تبصره «۲۴») - به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور تنظیم و توسعه روابط تجاری با کشورهای مورد نظر و فراهم آوردن زمینه رشد صادرات کالاهای تولیدی کشور به کشورهای مذکور، سود بازرگانی کالاهای وارداتی از آن کشورها را در مقابل کسب امتیاز در رابطه با کالاهای صادراتی کشور به میزان متناسب تقلیل دهد. همچنین به دولت اجازه داده می‌شود در رابطه با کشورهای که تضمیناتی برای صادرات جمهوری اسلامی ایران ایجاد کنند، نسبت به برقراری سود بازرگانی اضافی اقدام نماید.</p> <p>در مواردی که فروشندگان خارجی کالایی را با قیمتی غیرواقعی که به‌طور فاحشی کمتر از قیمت واقعی آن است (دامپینگ) عرضه می‌کنند، دولت موظف است پس از دریافت اعتراضات تولیدکنندگان داخلی، برای این قبیل کالاها از کشورهای مورد نظر قیمت پایه تعیین و به گمرک ابلاغ نماید. گمرک موظف است مبالغ دریافتی خود را براساس قیمت پایه محاسبه و آن را به اضافه تفاوت قیمت مندرج در اسناد خرید و قیمت پایه از واردکنندگان وصول نماید.</p>	۵

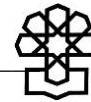
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۶	<p>ماده واحده (تبصره «۲۵» الف)</p> <p>۱. به منظور تنظیم خطمشی‌های صادرات کشور و تعیین کمک‌ها و تسهیلات قابل ارائه به بخش صادرات و رفع مشکلات و موانع آن و اجرای سیاست‌های مصوب برنامه دوم، شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی به ریاست رئیس‌جمهور یا معاون اول وی و عضویت ... تشکیل می‌شود.</p> <p>۲. وزارتخانه‌های صنعتی، بازرگانی، کشاورزی و جهاد سازندگی مکلفند در ابتدای هر سال فهرست کالای صنعتی و محصولات کشاورزی و دامی را که به تشخیص آنها صدورشان به خارج از کشور مجاز بوده و از مزیت نسبی برخوردار می‌باشد و حمایت از آنها باید در اولویت قرار گیرد جهت طرح در شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی و اتخاذ سیاست‌های حمایتی لازم به دبیرخانه این شورا ارسال دارند.</p> <p>۴. به منظور حفظ حقوق و حمایت صادرکنندگان در مقابل خطرات خاص ناشی از عواملی که معمولاً شرکت‌های بیمه تجاری آنها را بیمه نمی‌نمایند به دولت اجازه داده می‌شود صندوق ضمانت صادرات را از مرکز توسعه صادرات ایران منتزع و به صورت یک شرکت دولتی با شخصیت حقوقی مستقل و وابسته به وزارت بازرگانی تشکیل و بر طبق اساسنامه‌ای که به پیشنهاد وزارت مذکور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید، اداره نماید.</p> <p>۵. در جهت استفاده از مکانیسم واردات در مقابل صادرات جهت دستیابی به بازارهای جدید، اجازه داده می‌شود که واحدهای تولیدی و بازرگانی نسبت به عقد قرارداد تجارت متقابل برای آن دسته از کالاهایی که ورود آنها طبق قوانین و مقررات مجاز شناخته شده است اقدام نمایند.</p> <p>۶. دولت مکلف است در حدود اعتبارات مصوب در قوانین بودجه سالیانه با اختصاص اعتبارات لازم نسبت به تجهیز گمرک‌های کشور و ایجاد انبارهای فنی و سردخانه و همچنین حذف مراحل اداری غیرضروری صدور کالا به منظور ارسال سریع محمولات به بازارهای مصرف، اقدام نماید.</p> <p>ج) به منظور قابل رقابت نمودن قیمت کالاهای صادراتی کشور در بازارهای جهانی:</p> <p>۱. شرکت‌های حمل‌ونقل دولتی مکلفند جابجایی و حمل کالاهای مذکور به خارج از کشور را در اولویت قرار داده و تسهیلات و تخفیفات لازم را بر طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های بازرگانی و راه و ترابری به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید برای حمل‌ونقل کالاهای مزبور قائل شوند.</p> <p>۲. حقوق گمرکی و سود بازرگانی اخذ شده از مواد اولیه، قطعات و لوازم وارداتی به کار رفته در ساخت و بسته‌بندی کالاهای صادره حداکثر به میزان حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه در زمان صدور کالا بر طبق دستورالعملی که با پیشنهاد شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران به صادرکنندگان مسترد می‌گردد.</p> <p>۳. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با تصویب شورای پول و اعتبار تسهیلات اعتباری قابل اعطا به بخش صادرات غیرنفتی کشور را در آغاز هر سال تعیین و به شبکه بانکی کشور اعلام نماید.</p> <p>د)</p> <p>۱. به منظور پشتیبانی از تولیدات داخلی و توسعه صادرات غیرنفتی و ایجاد تحرک در اقتصادهای منطقه‌ای دولت می‌تواند مناطق ویژه حراست شده‌ای را در مبادی ورودی و یا گمرک‌های داخلی ایجاد نماید. ورود کالا از مناطق مذکور جهت مصرف داخلی، تابع مقررات صادرات و واردات خواهد بود و صدور کالا از این مناطق بدون هیچ‌گونه تشریفات انجام خواهد شد.</p>	<ul style="list-style-type: none">- تشکیلاتی- بیمه‌ای- دیپلماتیک- زیرساختی- تأمین مالی- تعرفه‌ای- مقرراتی- کلی	<ul style="list-style-type: none">- صادرات غیرنفتی- حمل‌ونقل

ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>ه) بانک توسعه صادرات ایران مکلف است کلیه وجوه ناشی از اعطای ارز تنخواه صادراتی منظور شده در قانون بودجه سال‌های ۱۳۶۸، ۱۳۷۰، ۱۳۶۹ را طی برنامه دوم وصول و مجدداً به صورت تسهیلات ارزی به صادرکنندگان اعطا نماید. این مبلغ به‌عنوان سرمایه دولت نزد بانک منظور خواهد شد.</p> <p>و) به بانک توسعه صادرات ایران اجازه داده می‌شود، سود ناشی از انجام عملیات مالی سالیانه را برای اعطای تسهیلات جهت استفاده صادرکنندگان مورد استفاده قرار دهد. این مبلغ به‌عنوان سرمایه دولت نزد آن بانک طی برنامه دوم منظور خواهد شد.</p> <p>ز) دولت می‌تواند تسهیلات لازم از طریق اعطای وام با نرخ ترجیحی از طریق بانک توسعه صادرات ایران جهت ایجاد تأسیسات حمل‌ونقل پایانه‌های صادراتی همراه تأسیسات نگهداری کالا و مجتمع‌های تجارت بین‌المللی در اختیار صادرکنندگان حقیقی و حقوقی قرار دهد.</p>		
۷	<p>ماده واحده (تبصره «۲۷») - دولت موظف است به‌منظور افزایش درآمد ارزی کشور تسهیلات لازم جهت حضور شرکت‌ها و مؤسسات ایرانی در بازارهای جهانی و صدور خدمات مهندسی را فراهم و بر این امر نظارت نماید این تسهیلات عبارت از تسهیل در مقررات، شامل مقررات ایجاد شرکت‌های دو یا چندملیتی، صدور ضمانتنامه بانکی تأمین اعتبارات بانکی، امور گمرکی، پوشش بیمه‌ای صدور گذرنامه و ویزا، بیمه خدمات درمانی و سایر تسهیلات لازم در چارچوب قوانین جاری خواهد بود. سازمان برنامه و بودجه مسئولیت تشخیص صلاحیت شرکت‌هایی که دارای رتبه‌بندی سازمان برنامه و بودجه می‌باشند و آمادگی حضور در بازار جهانی و مشارکت در شرکت‌های دو یا چندملیتی را دارند برعهده خواهد داشت.</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- تأمین مالی</p> <p>- دیپلماتیک</p>	<p>خدمات فنی و مهندسی</p>
۸	<p>ماده واحده (تبصره «۲۹») - الف) به‌منظور ارائه الگوهای مطلوب در زمینه مصرف انرژی، غذا و دارو، پوشاک، حمل‌ونقل، مسکن، آب و غیره و اشاعه فرهنگ استفاده از تولیدات داخلی و مبارزه با اسراف و تبذیر و گسترش و ترویج فرهنگ کار و تولید و ساده‌زیستی متناسب با امکانات و شئون جامعه اسلامی، شورای عالی الگوی مصرف ... تشکیل می‌گردد...</p>	<p>- تشکیلاتی</p> <p>- رسانه‌ای - تبلیغاتی</p> <p>- ترجیحی</p>	<p>چندبخشی</p>
۹	<p>ماده واحده (تبصره «۴۴») - وزارت نیرو موظف است جهت ترغیب سایر مؤسسات داخلی به تولید هر چه بیشتر نیروی برق، نرخ تضمینی خرید برق تولیدی آنها را با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه تعیین و اعلام نماید.</p>	<p>تضمین خرید محصولات</p>	<p>صنعت</p>
۱۰	<p>ماده واحده (تبصره «۶۰») - به‌منظور پربار کردن اوقات فراغت دانش‌آموزان و بالندگی نسل جوان کشور، دولت موظف است امکانات ذیل را فراهم نماید:</p> <p>الف) ایجاد تسهیلات لازم از قبیل بخشودگی مالیاتی به مدت ۵ سال (برای نقاط محروم ۸ سال)، پرداخت بخشی از سود تسهیلات بانکی و نظایر آن برای بخش‌های خصوصی و تعاونی در زمینه تأمین و توسعه، انجمن‌ها، کانون‌ها و مراکز علمی، آموزشی، دینی، فرهنگی، هنری، تلویزیونی، سینمایی و تجربی (کارگاهی) و ورزشی برای جوانان و دانش‌آموزان.</p> <p>... ی) ایجاد تسهیلات لازم در جهت تأمین مسکن ارزان برای جوانان متأهل ...</p>	<p>- منطقه‌ای</p> <p>- تأمین مالی</p> <p>- مالیاتی</p>	<p>- چندبخشی</p> <p>- ساختمان و مسکن</p>
۱۱	<p>ماده واحده (تبصره «۷۴») - ب) در طول دوره برنامه در صورتی که اجرای طرح‌های جدید و یا افزایش حجم عملیات طرح‌های پیشنهادی، در جهت ارتقای اهداف برنامه‌های بخش آب و کشاورزی خصوصاً در زمینه آب و خاک و امور زیربنایی و منابع طبیعی و اشتغال در زمینه صنایع روستایی ضروری تشخیص داده می‌شود، دولت می‌تواند حسب مورد براساس پیشنهاد وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی و نیرو و با تأیید سازمان برنامه و بودجه نسبت به تأمین بودجه مورد نیاز از سرجمع اعتبارات جذب نشده عمرانی کشور، اقدام کند.</p>	<p>- تأمین مالی</p> <p>- زیرساختی</p>	<p>کشاورزی</p>

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱۲	ماده واحده (تبصره «۷۶») - به منظور تسریع و جلب منابع بیشتر جهت سرمایه‌گذاری در اجرای طرح‌های آب و خاک کشاورزی شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، دام و طیور و شیلات، احیای منابع طبیعی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبخیزداری دولت مکلف است حداکثر تا سقف سی درصد (۳۰٪) از اعتبارات مصوب طرح‌های فوق در بودجه سالیانه را با اعلام وزرای مسئول و از طریق وزارتخانه ذیربط در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد.	- تأمین مالی - زیرساختی	کشاورزی
۱۳	ماده واحده (تبصره «۷۷») - به منظور تحقق محوریت بخش‌های آب و کشاورزی در برنامه دوم دولت موظف است اقدامات زیر را به عمل آورد: ۱. در طول سال‌های برنامه دوم به صورت میانگین حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از تسهیلات کلیه بانک‌های کشور را به طرح‌های بخش آب و کشاورزی اختصاص دهد. حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) سود و کارمزد تسهیلات بانکی مربوط به طرح‌های بخش آب و کشاورزی و طرح‌های کوچک تأمین آب و شبکه‌های آبیاری و زهکشی و صنایع تبدیلی و تکمیلی و روستایی و دستی و بافندگان فرش دستباف در مناطق محروم و پنجاه درصد (۵۰٪) سود و کارمزد تسهیلات طرح‌های فوق را در سایر مناطق که به بخش خصوصی و تعاونی پرداخت خواهد شد در بودجه‌های سالیانه منظور و تعهد و پرداخت خواهد شد. ۲. قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و دامی را براساس قانون تضمین خرید محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن هم‌ساله به گونه‌ای تنظیم و اعلام نماید که علاوه بر قیمت‌های تمام شده با منظور نمودن شاخص تورم سود مناسبی که فعالیت‌های کشاورزی را در مقایسه با سایر فعالیت‌های بخش‌های اقتصادی به‌ویژه خدمات و بازرگانی قابل رقابت کند حاصل نماید همچنین اعتبار مورد نیاز خرید محصولات تضمین شده را هم‌ساله از طریق سیستم بانکی و با اولویت نسبت به سایر موارد در ۶ ماهه اول هر سال به‌نحوی تأمین و پرداخت کند که وقفه‌ای در امر خرید تضمینی محصولات مذکور ایجاد نگردد و همچنین جهت اجرای این بند تمهیدات لازم از قبیل احداث انبار و سردخانه را فراهم نماید. سازمان برنامه و بودجه موظف است اعتبار مورد نیاز جهت جبران ضرر و زیان احتمالی محصولات تضمینی را در بودجه سالیانه منظور نماید سوبسیدهای اعطایی به نهاده‌های کشاورزی و دامی کماکان در طول سال‌های برنامه دوم ادامه خواهند داشت. اثرات افزایش احتمالی قیمت نهاده‌ها در بازار آزاد در تعیین قیمت‌های تضمینی محاسبه خواهد شد. ۳. تدابیر لازم جهت بیمه نمودن محصولات کشاورزی و دامی را به‌نحوی اتخاذ و اعمال نماید که تا پایان برنامه پنج‌ساله دوم حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) محصولات کشاورزی و دامی و شیلاتی و ده درصد (۱۰٪) سرمایه‌گذاری طرح‌های جنگل‌داری و مرتع‌داری و آبخیزداری مردمی تحت پوشش بیمه قرار گیرند و همچنین هم‌ساله اعتبار مورد نیاز صندوق بیمه محصولات کشاورزی و دامی و نیز اعتبار مورد نیاز برای پرداخت خسارات حوادث غیرمترقبه از طریق صندوق کمک به خسارت‌دیدگان را در بودجه‌های سالیانه منظور نماید.	- تأمین مالی - زیرساختی - تضمین خرید محصولات - یارانه نهاده‌ها - بیمه‌ای	کشاورزی
۱۴	ماده واحده (تبصره «۷۹») - دولت موظف است به منظور تنظیم بازار محصولات کشاورزی و حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان اقدامات ذیل را به عمل آورد:	- زیرساختی - دسترسی به بازار	کشاورزی

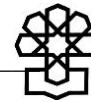
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>۱. نسبت به احداث و گسترش صنایع لازم و انبارهای فنی و سردخانه و تقویت سیستم حمل‌ونقل مورد نیاز با تأکید بر استفاده از تسهیلات بانکی ارزاقیمت و با اولویت بخش‌های خصوصی و تعاونی اقدام نماید.</p> <p>۲. از طریق وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، تعاون، کشور و بازرگانی حسب وظایف با ایجاد مکانیسم‌های مناسب زمینه عرضه مستقیم محصولات تولیدی بخش کشاورزی را فراهم و با حذف واسطه‌ها از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان حمایت نماید....</p>		
۱۵	<p>ماده واحده (بند «۱» تبصره «۸۰») - دولت موظف است:</p> <p>۱. جهت ایجاد و توسعه حمایت از صنایع تبدیلی و روستایی و دستی، بافندگان فرش دستباف (ایجاد ۲۰۰ هزار فرصت شغلی جدید در این زمینه‌ها) ضمن تأمین اعتبارات عمرانی تسهیلات بانکی لازم را با بازپرداخت بلندمدت و سرمایه در گردش مورد نیاز، پرداخت حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) سود و کارمزد تسهیلات اعطایی را تضمین و از محل بودجه سالیانه پرداخت نماید....</p>	تأمین مالی	کشاورزی
۱۶	<p>ماده واحده (تبصره «۹۲») - جهت تشویق بخش غیردولتی به سرمایه‌گذاری در زمینه آموزش عالی کشور، دولت موظف است تسهیلات بانکی در اختیار دانشگاه‌های غیردولتی قرار داده و از سایر حمایت‌های تشویقی برخوردار نماید.</p>	تأمین مالی	سایر خدمات
۱۷	<p>ماده واحده (تبصره «۹۵») - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است در طول اجرای برنامه اقدامات زیر را انجام دهد، اعتبارات مورد نیاز از محل ردیف‌های مربوطه در بودجه سالیانه کشور پیش‌بینی و تأمین خواهد شد:</p> <p>د) ایجاد ۷۷ مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای، ۵ مرکز تربیت مربی، تکمیل و راه‌اندازی ۷۰ مرکز نیمه تمام و بازسازی و تکمیل ۱۲ مرکز آموزشی.</p>	فنی و آموزشی	چندبخشی
۱۸	<p>ماده واحده (تبصره «۱۰۰») - وزارت امور خارجه موظف است درخصوص تقویت نیروهای بخش اقتصادی نمایندگی‌های خود جهت بازاریابی و صدور کالا در کشورهایی زمینه صدور کالا به آنها فراهم می‌باشد نسبت به ارائه اطلاعات و هماهنگی‌های لازم درخصوص ایجاد ارتباطات بین شرکت‌های تولیدی و تجاری دو طرف تسهیلات لازم را فراهم نماید. به‌منظور نیل به این هدف در طول برنامه دوم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی وزارتخانه مذکور نسبت به اعزام کارشناس متخصص به نمایندگی‌های مورد نیاز اقدام می‌نماید.</p>	- فنی و آموزشی - دیپلماتیک	صادرات غیرنفتی

جدول ۳. احکام حمایت از تولید در قانون برنامه سوم توسعه (مصوب ۱۳۷۹/۱۷/۱)

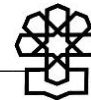
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱	ماده (۳۰) به دولت اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد وزارت راه و ترابری آیین‌نامه اجرایی اشتغال اشخاص حقیقی و حقوقی بخش تعاونی و خصوصی داخلی در زمینه امور حمل‌ونقل بار و مسافر توسط راه‌آهن و امور مربوط از قبیل ایجاد، تجهیز، توسعه، نگهداری خطوط و تأسیسات راه‌آهن و بهره‌برداری از آنان، مطالعات و تحقیقات و آموزش نیروی انسانی را با رعایت مفاد ماده (۱۲۸) این قانون تصویب و اجرا کند.	رقابت و تسهیل ورود	حمل‌ونقل
۲	ماده (۳۱) وزارت صنایع مکلف است طی مدت ۶ ماه لوایح و مقررات مورد نیاز در زمینه تولید، توزیع، واردات و صادرات دخانیات را با توجه به منافع دولت تهیه کرده و به مراجع ذیصلاح ارائه کند. انحصار دخانیات پس از تصویب لوایح و مقررات مذکور، ملغی می‌گردد.	رقابت و تسهیل ورود	صنعت
۳	ماده (۴۷) یارانه نهاده‌های کشاورزی مانند کود، سم و بذر در طی سال‌های برنامه حفظ و ادامه می‌یابد و دولت وظیفه دارد قیمت تضمینی کالاهای اساسی را به‌نحوی تعیین کند که در پایان سال سوم برنامه، قیمت خرید داخلی آنها با هزینه خرید این کالاها از خارج برابر باشد.	- یارانه نهاده‌ها - تضمین خرید محصولات	کشاورزی
۴	ماده (۴۹) به‌منظور تشویق کارفرمایان کارگاه‌های موجود به استخدام نیروی کار جدید، دولت موظف است کارفرمایانی را که در دوران برنامه از طریق مراکز خدمات اشتغال وزارت کار و امور اجتماعی مبادرت به استخدام نیروی کار جدید نمایند مشمول تخفیفاتی به شرح زیر قرار دهد: (ب) کاهش مالیات کارفرمایان این‌گونه کارگاه‌ها به میزان مالیات بر حقوق دریافتی از کارکنان جدیدالاستخدام.	مالیاتی	چندبخشی
۵	ماده (۵۰) به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور ایجاد اشتغال در مناطق کمتر توسعه‌یافته: (الف) معافیت از حقوق و عوارض دولتی برای سرمایه‌گذارانی که در این مناطق اقدام به سرمایه‌گذاری می‌نمایند. طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنایع و کار و امور اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت دولت می‌رسد در طول سالیان اجرای برنامه در نظر بگیرد. (ب) قسمتی از سود تسهیلات اعطایی به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تعاونی‌ها و تعاونی‌های خدمات تولیدکنندگان، تعاونی‌های تولید روستایی، عشایری و بهره‌برداری از منابع طبیعی و طرح‌های خوداشتغالی را پرداخت کند. (ج) تسهیلات اعطایی در قالب بودجه‌های سنواتی و آیین‌نامه‌های اجرایی آنها باید طوری تقسیم شود که سهم مناطق کمتر توسعه‌یافته به نسبت شاخص بیکاری آنها بیشتر باشد به‌صورتی که در پایان برنامه جبران کمبود اشتغال این مناطق شده باشد.	- منطقه‌ای - تأمین مالی	چندبخشی
۶	ماده (۵۱) دولت موظف است به‌منظور توسعه کمی و کیفی مهارت‌های فنی و حرفه‌ای نیروی کار و ارائه آموزش‌های متنوع مهارتی به گروه‌های	- فنی و آموزشی - تأمین مالی	سایر خدمات

ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	مختلف، نسبت به اختصاص سهمیه‌ای خاص در پرداخت یارانه سود تسهیلات به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تعاونی در زمینه ایجاد آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای اقدام کند.		
	ماده (۵۲) در جهت منطقی نمودن هزینه برق، گاز، تلفن، آب و فاضلاب و نیز متناسب نمودن نرخ‌های ترجیحی در جهت حمایت از تولید (درمقایسه با بخش‌های غیرتولیدی)، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های متولی امور تولیدی و زیربنایی (حسب مورد) و سازمان برنامه و بودجه، همه‌ساله ضوابط تعیین نرخ فروش (اعم از اشتراک و نرخ نهاده‌ها) را متناسب با هدف فوق تهیه و به شورای اقتصاد پیشنهاد خواهد نمود. هزینه‌های اشتراک زیربنای فوق برای واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، به‌علاوه هزینه حفر چاه، قیمت زمین و پروانه ساختمان مورد استفاده واحدهای تولیدی غیردولتی که طی برنامه سوم تقاضای انشعاب می‌کنند، پس از بهره‌برداری با تقسیط پنج‌ساله توسط دستگاه‌های ذیربط دریافت خواهد شد.	- یارانه نهاده‌ها - مقرراتی - تشکیلاتی - زیرساختی	چندبخشی
۷	ماده (۵۴) به دولت اجازه داده می‌شود، در قالب لوایح بودجه سنواتی و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلات متناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغال‌زا و صنایع کوچک و نیز قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را در قالب این قانون تأمین کند. همچنین بخشی از تسهیلات اعتباری سیستم بانکی باید برای حمایت از صنایع کوچک و اشتغال‌زا اختصاص یابد...	تأمین مالی	صنعت
۸	ماده (۵۵) سه درصد (۰/۳٪) از سپرده‌های قانونی بانک‌ها نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر مبنای درصد سال ۱۳۷۸ در اختیار بانک‌های کشاورزی، مسکن و صنعت و معدن (هر بانک یک درصد (۰/۱٪)) قرار می‌گیرد تا صرف اعطای تسهیلات به طرح‌های کشاورزی و دامپروری، احداث ساختمان و مسکن، تکمیل طرح‌های صنعتی و معدنی بخش غیردولتی شود که ویژگی عمده آنها اشتغال‌زایی می‌باشد.	تأمین مالی	چندبخشی
۹	ماده (۵۶) در اجرای بند «۲» اصل چهل‌وسوم قانون اساسی، نظام بانکی کشور موظف است در طول سال‌های برنامه سوم به‌نحو برنامه‌ریزی و اقدام نماید که همواره پس از کسر ذخایر قانونی و احتیاطی سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز که حداکثر از بیست درصد (۲۰٪) آن تجاوز نمی‌کند، حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) بقیه را برای تهیه ابزار کار در اختیار کسانی قرار دهد که برای کار کردن امکان تهیه وسایل کار خود را ندارند. این تسهیلات به‌صورت وام بدون بهره بوده و کارمزد آن را شورای پول و اعتبار معین می‌کند. بیکاران ساکن در روستاها و زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه‌آموختگان بخش‌های فنی و حرفه‌ای دولتی و غیردولتی از اولویت برخوردارند. مبلغ وام برای هر متقاضی حداکثر ده میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰) ریال معین می‌شود و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است مطابق آیین‌نامه اجرایی	- تأمین مالی - منطقه‌ای - رسانه‌ای - تبلیغاتی	چندبخشی

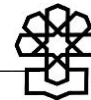
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>این ماده که آن را ظرف سه ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رساند، براساس اصل اعتماد و اتخاذ ساده‌ترین شکل اخذ تعهد، ترتیب اعطای تسهیلات را به متقاضیان فقط برای یک بار بدهد و بازپرداخت وجوه وام داده شده را به نحوی معین کند که واقع‌بینانه و مطابق با شرایط اقتصادی وام‌گیرنده باشد.</p> <p>صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران وظیفه دارد با همکاری سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذیربط در امر اشتغال و همچنین بخش غیردولتی برنامه‌های لازم به‌منظور آموزش نحوه پرداختن به حرف و مشاغل مختلف کوچک که احتیاج به سرمایه کم دارد را از شبکه‌های مختلف خود به مردم آموزش دهد. در این آموزش‌ها تکیه بر استفاده از امکانات و تسهیلات و مواد اولیه و بازارهای محلی، یک اصل قلمداد خواهد شد.</p>		
۱۰	<p>ماده (۶۰)</p> <p>در جهت ایجاد ثبات در میزان درآمدهای ارزی و ریالی حاصل از صدور نفت خام در دوران برنامه سوم توسعه و تبدیل دارایی حاصل از فروش نفت به دیگر انواع ذخایر و سرمایه‌گذاری و امکان تحقق دقیق فعالیت‌های پیش‌بینی شده در برنامه، دولت مکلف است با ایجاد «حساب ذخیره ارزی حاصل از درآمد نفت خام» و «حساب ذخیره ریالی» اقدامات زیر را به‌عمل آورد:...</p> <p>ج) بخشی از مانده وجوه ارزی حساب موضوع بند «الف» این ماده در چارچوب اولویت‌های برنامه سوم جهت توسعه فعالیت‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری براساس نرخ مبادله روز به فروش رسیده و معادل ریالی آن در «حساب ذخیره ریالی» نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نگهداری می‌شود. پس از حصول اطمینان از تحقق درآمدهای ریالی پیش‌بینی شده در قانون بودجه هر سال، اعطای وام کوتاه‌مدت برای فعالیت‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری از محل باقیمانده وجوه ارزی مجاز خواهد بود.</p>	<p>- تأمین مالی - تشکیلاتی</p>	چندبخشی
۱۱	<p>ماده (۶۴)</p> <p>اعتبارات جاری و عمرانی این قانون جهت درج در لوائح بودجه سالیانه کل کشور، با رعایت اصول و طبقه‌بندی وظایف دولت، مذکور در این ماده و رعایت اولویت‌های ذیل بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیئت وزیران بر حسب امور و فصل بین بخش‌های مختلف تقسیم خواهد شد و برنامه‌های اجرایی هر بخش متناسب با اعتبارات پیش‌بینی شده از محل درآمدهای عمومی و منابع غیردولتی تنظیم می‌گردد:</p> <p>... ب) وظایف مربوط به تصدی‌های اجتماعی که منافع اجتماعی حاصل از آنها نسبت به منافع فردی برتری دارد و موجب بهبود وضعیت زندگی افراد جامعه می‌گردد، از قبیل آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای، بهداشت و درمان، تربیت بدنی و ورزش، فعالیت‌های فرهنگی، هنری و تبلیغات دینی.</p> <p>اعتبار مورد نیاز برای انجام این وظایف از محل منابع بودجه عمومی و مشارکت بخش غیردولتی تأمین خواهد شد و دستگاه‌های ذیربط موظفند زمینه‌های لازم برای توسعه فعالیت‌های بخش غیردولتی و واگذاری بخشی از فعالیت‌های فعلی دولت را به این بخش فراهم کنند.</p> <p>ج) اعتبار لازم برای اجرای طرح‌های عمرانی غیرانتفاعی که موجب تقویت آن گروه از زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی می‌گردد که امکان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در آن وجود ندارد، از طریق بودجه عمومی دولت تأمین خواهد شد.</p>	<p>- تأمین مالی - زیرساختی - مالیاتی</p>	چندبخشی

ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	د) وظایف مربوط به تصدی‌های اقتصادی در بخش‌های تولیدی و زیربنایی، از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و یا سایر منابع غیروابسته به بودجه عمومی دولت تأمین اعتبار خواهد شد، مگر در مواردی که باتوجه به حجم بالای سرمایه‌گذاری و سایر ضرورت‌ها، با تصویب هیئت وزیران سرمایه‌گذاری بخش دولتی ضروری تشخیص داده شود. در زمینه سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی علاوه بر سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی متولی امور زیربنایی از محل منابع داخلی، چنانچه شرکت‌های صنعتی و معدنی دولتی و یا غیردولتی نسبت به سرمایه‌گذاری در این زمینه‌ها برای تأمین نیازهای خود اقدام نمایند، هزینه‌های مزبور به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی منظور خواهد شد.		
۱۲	ماده (۶۷) به وزارتخانه‌های صنایع، معادن و فلزات، نیرو و نفت اجازه داده می‌شود حسب مورد به‌منظور سرمایه‌گذاری‌های مولد و اعطای کمک‌های مالی و فناوری برای ارتقای سطح طراحی، مهندسی ساخت تجهیزات، نمونه‌سازی ماشین‌آلات، مطالعات و عملیات اکتشافی و معدنی به طرح‌های مورد تأیید در بخش ذیربط از محل بودجه عمومی در قالب وجوه اداره شده نزد بانک‌ها نسبت به تأمین تسهیلات اعتباری اقدام کرده و مابه‌التفاوت نرخ سود تسهیلات مذکور را پرداخت کنند. میزان وجوه اداره شده مذکور شامل اعتبار مربوط به پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود در قانون بودجه هر سال تعیین می‌گردد. در صورت لزوم بخشی از نیازهای اعتباری طرح‌های مذکور که از محل بودجه عمومی دولت تأمین می‌شود، می‌تواند به‌عنوان کمک بلاعوض تلقی گردد. عناوین و سهم حمایت دولت در قالب کمک بلاعوض و یارانه سود انتظاری در طرح‌های مشمول دریافت این کمک توسط کمیته‌ای مرکب از وزارتخانه‌های ذیربط و سازمان برنامه و بودجه تعیین خواهد شد...	- تأمین مالی - فنی و آموزشی	- صنعت - معدن - انرژی
۱۳	ماده (۸۴) الف) افزایش در مانده تسهیلات تکلیفی طی سال‌های برنامه سوم به‌طور متوسط سالیانه ده درصد (۱۰٪) نسبت به ارقام مصوب سال ۱۳۷۸ کاهش می‌یابد. ب) حمایت‌های دولت در اعطای تسهیلات اعتباری به بخش‌ها و فعالیت‌های مختلف به شکل پرداخت یارانه نرخ سود، اعتبارات ترجیحی و قبول تضمین بازپرداخت در چارچوب بودجه‌های سالیانه انجام خواهد شد.	تأمین مالی	چندبخشی
۱۴	ماده (۸۶) به‌منظور تنظیم و ایجاد تعادل در بازار ارز و تشویق خرید کالا و خدمات از داخل کشور، کمیته‌ای به ریاست رئیس‌جمهور و عضویت وزیران امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، امور خارجه و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، رئیس سازمان برنامه و بودجه و دو نفر از وزرایه انتخاب هیئت وزیران تشکیل می‌شود. ... دبیرخانه این کمیته در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مستقر خواهد شد.	- ارزی - تشکیلاتی - ترجیحی	چندبخشی

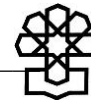
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱۵	ماده (۸۷) به منظور حمایت از تولیدات داخلی، به دولت اجازه داده می شود بخشی از کالاهای اساسی که با ارز رسمی وارد می شود و امکان تولید آن در داخل وجود دارد را از داخل خریداری نموده و نسبت به فروش ارز صرفه جویی شده به قیمت واریزنامه های اقدام و درآمد حاصل را به درآمد عمومی واریز نماید. معادل وجوه واریزی فوق، برای تأمین اعتبار مورد نیاز جهت خرید کالای جایگزین از تولیدات داخلی و نیز پرداخت تمام یا قسمتی از سود تسهیلات سرمایه گذاری به منظور افزایش تولید کالاهای مذکور، در قالب لوايح بودجه سنواتی در اختیار دستگاه های اجرایی ذیربط قرار خواهد گرفت...	- ترجیحی - تأمین مالی	چندبخشی
۱۶	ماده (۸۸) به منظور استفاده حداکثر از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور، دستگاه های اجرایی موضوع این قانون موظفند به هنگام انجام کلیه معاملات از پیمانکاران و سازندگان ایرانی در چارچوب رتبه بندی سازمان برنامه و بودجه دعوت به عمل آورند و با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی کشور در کلیه معاملات، شرایط یکسان ارزی و ریالی جهت پیمانکاران، مشاوران و سازندگان و تولیدکنندگان داخلی و خارجی معمول دارند.	رقابت و تسهیل ورود	- سایر خدمات - صنعت
۱۷	ماده (۸۹) به منظور حمایت از تولید و صادرات، کلیه دستگاه های اجرایی که بابت خرید کالاها یا انجام پروژه ها از ارز استفاده می نمایند موظفند حداقل ده درصد (۱۰٪) قیمت کالا یا هزینه ارزی پروژه را از محل تحویل کالاهای ساخت داخل پرداخت نمایند. موارد استثنا با تأیید شورای اقتصاد یا وزیر دستگاه ذیربط بلامانع است.	ترجیحی	چندبخشی
۱۸	ماده (۹۸) به منظور افزایش شرایط رقابتی در بازارهای مالی و تشویق پس انداز و سرمایه گذاری و ایجاد زمینه رشد و توسعه اقتصادی کشور و جلوگیری از ضرر و زیان جامعه با توجه به ذیل اصل چهل و چهارم قانون اساسی و در چارچوب ضوابط، قلمرو و شرایط تعیین شده در زیر اجازه تأسیس بانک توسط بخش غیردولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی داده می شود...	رقابت و تسهیل ورود	سایر خدمات
۱۹	ماده (۱۰۰) به منظور ایجاد زمینه های مشارکت و سرمایه گذاری بخش غیردولتی و حمایت کمی و کیفی از فعالیتهای پژوهشی و فناوری، بالاخص پژوهش ها و فناوری های کاربردی توسعه ای، دولت مجاز است در تأسیس صندوق های غیردولتی مشارکت کند و موظف به تقویت صندوق های دولتی موجود می باشد و باید ترتیبی اتخاذ کند که امکان استفاده این صندوق ها از یارانه سود تسهیلات مالی طی سال های اجرای برنامه فراهم شود...	- فنی و آموزشی - تأمین مالی	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۲۰	<p>ماده (۱۰۲)</p> <p>الف) به منظور حمایت از پژوهش‌هایی که توسط وزارتخانه‌ها و دیگر دستگاه‌های اجرایی به دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی دولتی و غیردولتی سفارش داده می‌شود و حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرما تأمین و تعهد کرده باشد، به دولت اجازه داده می‌شود در لوایح بودجه‌سنواتی، اعتبارات لازم را برای ادامه عملیات این‌گونه پروژه‌ها تأمین کند.</p> <p>پژوهش‌هایی که دستگاه‌های اجرایی از طریق مراکز تحقیقاتی و واحدهای وابسته به خود انجام می‌دهند و سفارش‌دهنده و سفارش‌گیرنده آنها یکی هستند مشمول تسهیلات پیش‌بینی شده در این ماده نمی‌شوند.</p> <p>... ج) سازمان برنامه و بودجه مکلف است با هماهنگی شورای پژوهش‌های علمی کشور در هر سال سهم بخش تحقیقات هریک از دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی را تعیین و در ردیف مستقل و جداگانه منظور نماید. ... دولت موظف است حمایت لازم را از تحقیقات بخش خصوصی به عمل آورد.</p>	فنی و آموزشی	چندبخشی
۲۱	<p>ماده (۱۰۶)</p> <p>به دولت اجازه داده می‌شود:</p> <p>الف) به منظور جلب منابع مالی بیشتر جهت سرمایه‌گذاری و تسریع در اجرای طرح‌های تأمین آب و خاک کشاورزی، شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی طرح‌های کوچک آبی و احیای قنوت و چشمه‌سارها، دام و طیور و دامپزشکی و شیلات، منابع طبیعی (جنگل، مرتع و بیابان) آبخیزداری، نوغانداری، زراعت و باغداری اعتبارات لازم را در بودجه‌های سالیانه منظور و از طریق وزارتخانه ذیربط در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد. مبالغ پرداختی به بانک کشاورزی به‌هزینه قطعی منظور می‌شود. بانک کشاورزی موظف است از محل تلفیق منابع مذکور با منابع اعتباری سیستم بانکی و منابع حاصل از مشارکت تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌هایی که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند، در چارچوب مقررات، تسهیلات اعطا کند.</p> <p>در صورت لزوم بخشی از نیازهای اعتباری طرح‌های مذکور که از محل بودجه عمومی دولت تأمین می‌شود، می‌تواند به‌عنوان کمک بلاعوض تلقی گردد. عناوین و سهم حمایت دولت در قالب کمک بلاعوض و یارانه سود انتظاری در طرح‌های مشمول دریافت این کمک، توسط کمیته‌ای مرکب از وزارتخانه‌های ذیربط و سازمان برنامه و بودجه تعیین خواهد شد. مبالغ دریافتی از بابت بازپرداخت اقساط تسهیلاتی که از محل بودجه عمومی تأمین شده است، مجدداً به روش فوق‌الذکر مورد استفاده قرار می‌گیرد.</p> <p>د) تأمین اعتبارات بخش آب و کشاورزی را در اولویت قرار داده و بدون توجه به میزان وصول درآمدهای پیش‌بینی شده، به‌طور صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص و از طریق خزانه پرداخت نماید.</p> <p>ه) دولت موظف است به‌جای واردات روغن و کنجاله در جهت اشتغال و صرفه‌جویی ارزی، دانه‌های روغنی وارد نماید.</p> <p>تبصره «۱» - دولت مکلف است به‌منظور افزایش توان تولید اقتصادی درآمدهای ارزی، در طول برنامه با اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم امکان تطبیق الگوی کشت در مناطق مختلف با امکانات و ظرفیت‌های آبی را فراهم و کارایی اقتصادی آب را از طریق تخصیص آب به تولید محصولات با نیاز آبی کمتر و بازدهی اقتصادی بیشتر افزایش دهد.</p>	<p>- زیرساختی</p> <p>- تأمین مالی</p> <p>- فنی و آموزشی</p>	کشاورزی

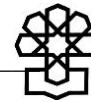
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۲۲	<p>ماده (۱۰۸)</p> <p>الف) به منظور استفاده از نیروهای متخصص و کارآفرینان بخش آب و کشاورزی با اولویت ساکنین روستاها، دولت مجاز است اراضی بزرگ با مقیاس اقتصادی را در عرصه‌های منابع طبیعی که قابل احیا و بهره‌برداری کشاورزی می‌باشند، با شرایط مناسب در اختیار آنان قرار دهد و حمایت‌های لازم را از قبیل ایجاد زیربناها و پرداخت تسهیلات به عمل آورد.</p> <p>دولت موظف است ارزش آن قسمت از اراضی ملی و موات و سایر اراضی متعلق به دولت را که برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های مختلف تولیدی به مردم (اعم از حقیقی و حقوقی) واگذار می‌نماید در ابتدای واگذاری تقویم و برهمان اساس بعد از شروع دوره بهره‌برداری آن را با اقساط حداکثر پنج‌ساله دریافت نماید. ارزش احیا و تبدیل به احسن این اراضی متعلق به بهره‌بردار بوده و دولت حق ندارد بابت آن وجهی دریافت نماید.</p> <p>ب) به منظور آزادسازی عرصه‌های منابع طبیعی و اعمال مدیریت بهره‌برداری بهینه، دولت مکلف است به عشایر و دامداران دارای پروانه بهره‌برداری و یا بهره‌برداران عرفی و تشکل‌های اقتصادی آنها از اراضی مرتعی قابل احیا تحت تصرف خود و یا اراضی همان مناطق زیست آنها در بیلاق و قشلاق برای کشاورزی و از عرصه‌های مرتعی برای اجرای طرح‌های مرتعداری و تولید علوفه واگذار نماید (با قید اولویت) به گونه‌ای که معیشت آنها در حد بالای خط فقر تأمین گردد و بقیه اراضی جهت سرمایه‌گذاری و واگذاری براساس ضوابط مربوطه منظور می‌گردد.</p>	<p>- زیرساختی</p> <p>- تأمین مالی</p>	کشاورزی
۲۳	<p>ماده (۱۰۹)</p> <p>برای دسترسی بخش آب و کشاورزی به حداکثر رشد پیش‌بینی شده در برنامه سوم توسعه، منابع و عوامل مؤثر در فعالیت‌ها با اولویت‌های زیر مورد نظر قرار خواهد گرفت:</p> <p>... د) افزایش تولید علوفه به‌ویژه ذرت، سویا و پودر ماهی به منظور کاهش وابستگی به علوفه وارداتی و حمایت از تولیدکنندگان کود و سم در داخل برای کاهش واردات.</p> <p>ه) حمایت از ایجاد تعاونی‌های تولید کشاورزی و تشکل‌های بهره‌برداران آب و خاک و منابع طبیعی با اولویت تعاونی‌های ایثارگران.</p> <p>و) افزایش کمی و کیفی محصولات کشاورزی و آبریان با هدف تأمین امنیت غذایی و توسعه صادرات و با اولویت دانه‌های روغنی و زیتون و محصولات باغی.</p>	کلی	کشاورزی
۲۴	<p>ماده (۱۱۱)</p> <p>بند «ب» به منظور فعال کردن بانک تخصصی صنعت و معدن در جهت تجهیز منابع مالی بخش صنعت و معدن و تشویق، ترویج و هدایت بخش غیردولتی در سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی، توسعه کارآفرینی و کمک به انتقال فناوری، اقدامات ذیل به عمل خواهد آمد:</p> <p>... ب) در مأموریت بانک مزبور و سازماندهی درونی آن خط اعتباری خاصی برای حمایت از صنایع کوچک ایجاد می‌گردد.</p>	<p>- تأمین مالی</p> <p>- فنی و آموزشی</p>	معدن

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۲۵	<p>ماده (۱۱۳)</p> <p>به منظور تحقق جهش صادراتی در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور:</p> <p>الف) حقوق گمرکی و سود بازرگانی مواد اولیه و واسطه‌های وارداتی مورد استفاده در تولید کالاهای صادراتی پس از صدور محصولات تولیدی براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد مسترد خواهد شد.</p> <p>ب) کالاهای و خدماتی که صادر می‌شوند مشمول پرداخت عوارض و مالیات نخواهند بود.</p> <p>د) کلیه تشویق‌ها و امتیازاتی که برای صادرات کالا وجود دارد به صادرات خدمات نیز تسری می‌یابد.</p> <p>ه) صندوق‌های غیردولتی توسعه صادرات مورد حمایت دولت قرار می‌گیرد.</p> <p>و) به منظور پشتیبانی از صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات فنی و مهندسی از سال ۱۳۷۹ به تناسب افزایش صادرات غیرنفتی و خدمات فنی و مهندسی منابع ارزی و ریالی از محل مازاد درآمد حاصل از صادرات نفت به‌عنوان سهم دولت در افزایش سرمایه بانک توسعه صادرات در اختیار بانک مزبور قرار می‌گیرد به‌صورتی که این افزایش سرمایه بانک در طول هر سال و سال پایان برنامه سوم متناسب با اهداف مندرج در این قانون بوده و به تحقق اهداف مذکور کمک نماید...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - تعرفه‌ای - مالیاتی - تشکیلاتی - تأمین مالی - ارزی 	<ul style="list-style-type: none"> - چندبخشی - صادرات غیرنفتی - خدمات فنی و مهندسی
۲۶	<p>ماده (۱۱۶)</p> <p>به منظور تقویت توان رقابت محصولات صادراتی کشور در بازارهای بین‌المللی:</p> <p>الف) کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های تولیدی و خدماتی دولتی مرتبط با امر صادرات مکلفند تا پایان اولین سال برنامه سوم نسبت به راه‌اندازی مرکز اطلاع‌رسانی مربوط به خود، براساس طرح شبکه جامع اطلاع‌رسانی بازرگانی کشور اقدام کنند و خدمات اطلاع‌رسانی لازم را در اختیار متقاضیان داخلی و خارجی قرار دهند. وزارت پست و تلگراف و تلفن موظف است تسهیلات لازم جهت تقویت شبکه‌های مذکور را فراهم کند.</p> <p>ب) وزارت بازرگانی مکلف است نسبت به راه‌اندازی شبکه جامع اطلاع‌رسانی بازرگانی کشور (داخلی و بین‌المللی) تا پایان سال دوم برنامه سوم اقدام کند.</p> <p>ج) دولت موظف است برای حضور فعال شرکت‌ها و مؤسسات فنی و مهندسی اعم از مشاور و پیمانکاری ایرانی در بازارهای جهانی و صادرات خدمات فنی و مهندسی تسهیلات زیر را فراهم نموده و بر اجرای مستمر و احسن آن نظارت نماید.</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. فراهم نمودن زمینه صدور ضمانتنامه بانکی با حداقل سپرده‌گذاری. ۲. امکان خروج ماشین‌آلات مورد نیاز اجرای قرارداد، بدون وثیقه‌گذاری. ۳. ارائه خدمات بیمه‌ای و بانکی با حداقل هزینه و کارمزد. ۴. ایجاد نظام اعطای اعتبار صادراتی به طرح‌های عمرانی، به‌صورت اعتبار خریدار و فروشنده. ۵. پیش‌بینی و تعیین سهمیه خاص در سهمیه‌بندی اعتبارات اعطایی نظام بانکی. 	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیلاتی - رسانه‌ای - تبلیغاتی - رقابت و تسهیل ورود - تأمین مالی - بیمه‌ای - تأمین مالی 	<ul style="list-style-type: none"> - صادرات غیرنفتی - خدمات فنی و مهندسی

ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>۶. پیش‌بینی اعتبار در بودجه سالیانه کشور جهت مشارکت دولت در تأمین مالی اینگونه اعتبارات صادراتی.</p> <p>۷. فراهم نمودن زمینه صدور و عرضه اوراق مشارکت توسط شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی و مهندسی، به‌عنوان یکی از منابع تأمین مالی طرح‌های اخذ شده توسط آنها.</p> <p>شرکت‌های متقاضی فوق‌الذکر باید توسط سازمان برنامه و بودجه تشخیص صلاحیت شده و دارای رتبه‌بندی مناسب باشند.</p>		
۲۷	<p>ماده (۱۱۷)</p> <p>به‌منظور تنظیم خط‌مشی‌های صادرات کشور و تعیین کمک‌ها و تسهیلات قابل ارائه به بخش صادرات و رفع مشکلات و موانع آن و اجرای سیاست‌های مصوب برنامه سوم، شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی به ریاست رئیس‌جمهور یا معاون اول وی و عضویت ... تشکیل می‌شود. دبیرخانه شورای مزبور در وزارت بازرگانی مستقر بوده و پیشنهادهای این شورا پس از تصویب هیئت وزیران در حدود قوانین مربوط در ارتباط با ایجاد تسهیلات صادراتی برای کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و همچنین اشخاص خصوصی اعم از حقوقی و حقیقی لازم‌الاجرا خواهد بود. سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از کمیسیون‌های امور بازرگانی و توزیع، امور برنامه و بودجه و امور اقتصادی و دارایی و تعاون به‌عنوان ناظر در جلسات شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی شرکت می‌نمایند. دبیرخانه شورای مذکور موظف است گزارش عملکرد شورا را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های مذکور ارسال نماید.</p> <p>کمیته توسعه صادرات استان به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل بازرگانی، گمرک، سازمان برنامه و بودجه و ادارات کل ذیربط حسب مورد و مدیرعامل بانک صادرات استان تشکیل می‌شود وظایف دبیرخانه کمیته توسعه صادرات استان برعهده اداره کل بازرگانی استان خواهد بود.</p>	<p>- تشکیلاتی</p> <p>- کلی</p>	صادرات غیرنفتی
۲۸	<p>ماده (۱۲۲)</p> <p>الف) وزارت نفت مجاز است بنابه تقاضای بخش خصوصی یا تعاونی رأساً یا با مشارکت خارجی که دارای توان مالی کافی بوده و تقاضای آنها دارای توجیه فنی و اقتصادی و زیست‌محیطی باشد، مجوز احداث پالایشگاه و واحدهای تولید سایر محصولات وابسته به صنایع نفت را صادر کند. وزارت مذکور موظف است طبق قرارداد تنظیمی مبنی بر تحویل خوراک آنها و خرید فرآورده‌های آنها به قیمت‌های بین‌المللی (در صورت نیاز) و همچنین مجوز صادرات محصولات مازاد بر مصرف اقدام کند.</p> <p>ب) وزارت نیرو مجاز است بنابه تقاضای بخش خصوصی یا تعاونی رأساً، یا با مشارکت خارجی که دارای توان مالی کافی بوده و تقاضای آنها دارای توجیه فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی باشد، مجوز لازم برای احداث نیروگاه و تولید برق صادر کند و شرایط از جمله تسهیلات مربوط به تبدیل درآمد شرکت‌های مزبور به ارز و تضمین خرید برق این گونه واحدها را مشخص و اعلام کند.</p> <p>ج) دولت مکلف است به‌منظور ترغیب سایر مؤسسات داخلی به تولید هرچه بیشتر نیروی برق از نیروگاه‌های خارج از مدیریت و نظارت وزارت نیرو، همه‌ساله شرایط و قیمت‌های تضمینی خرید برق را تعیین و اعلام کند....</p>	<p>- تضمین خرید محصولات</p> <p>- رقابت و تسهیل ورود</p>	انرژی

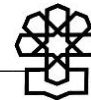
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۲۹	<p>ماده (۱۳۱)</p> <p>به سازمان حمل‌ونقل جاده‌ای و پایانه‌های کشور اجازه داده می‌شود به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای بین شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی توسط بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها و ایثارگران، از منابع داخلی در قالب وجوه اداره شده نزد بانک‌ها نسبت به تأمین تسهیلات اعتباری بانکی، اقدام کرده و مابه‌التفاوت نرخ سود را از منابع داخلی خود پرداخت کند. میزان وجوه اداره شده مذکور شامل اعتبار مربوط به پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود در بودجه سالیانه سازمان مذکور تعیین می‌گردد.</p>	تأمین مالی	حمل‌ونقل
۳۰	<p>ماده (۱۳۷)</p> <p>الف) به منظور تسریع در امر توسعه و عمران روستاها و توجه ویژه به بهبود معیشت روستاییان، دولت مکلف است نسبت به انجام موارد زیر طی دوران برنامه اقدام کند:</p> <p>۱. تعیین نقش و قلمرو وظایف و ارتباطات دستگاه‌ها و سازمان‌های مرتبط با توسعه و عمران روستاها در جهت سازماندهی مجدد و حذف فعالیت‌های مشابه و موازی...</p> <p>۴... حمایت از مؤسسات غیردولتی تأمین‌کننده اعتبارات خرد از قبیل صندوق عمران و توسعه روستایی به منظور ارائه تسهیلات به روستاییان برای فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.</p> <p>۶... حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و مردمی در محیط روستایی با تأمین تسهیلات مناسب به‌ویژه برای سرمایه‌گذاری‌های اشتغال‌زا و پرداخت بخشی از سود تسهیلات اعطایی برای مناطق توسعه نیافته.</p> <p>... (د) به منظور ایجاد اشتغال در مناطق روستایی به‌ویژه در مناطق توسعه نیافته، صندوقی تحت عنوان صندوق قرض‌الحسنه توسعه اشتغال روستایی با سرمایه دولت و مردم تأسیس می‌شود.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - منطقه‌ای - تشکیلاتی - تأمین مالی - کلی 	<ul style="list-style-type: none"> - چندبخشی - کشاورزی
۳۱	<p>ماده (۱۳۸)</p> <p>به منظور افزایش سهم تولید انبوه مسکن از کل ساخت و سازهای کشور و همچنین افزایش تولید واحدهای مسکونی کوچک، سازندگان (خصوصی و تعاونی) مجتمع‌های مسکونی دارای سه واحد مسکونی و بیشتر در نقاط روستایی، پنج واحد مسکونی و بیشتر در شهرهای با جمعیت کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ نفر و ده واحد مسکونی و بیشتر در سایر شهرها به شرح ذیل مورد حمایت قرار می‌گیرند:</p> <p>الف) سازندگان موضوع این قانون از پرداخت مالیات اولین نقل و انتقال قطعی املاک معاف می‌شوند و درآمد مشمول مالیات مربوط به این واحدها متناسب با سطوح زیربنای هریک و صرفنظر از تعداد آنها توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین خواهد شد.</p> <p>ب) وزارتخانه‌های نیرو، نفت و همچنین شهرداری‌ها و سایر مراجع ذیصلاح موظفند در چارچوب تراکم مصوب طبق طرح جامع نحوه اخذ هزینه تأمین، انتقال و حق انشعاب آب، برق، گاز و عوارض صدور پروانه ساخت را به گونه‌ای تنظیم کنند که سرانه هزینه‌های دریافتی به ازای هر واحد مسکونی احداث شده موضوع این قانون، حداکثر معادل هزینه‌های دریافتی از سازندگان انفرادی باشد.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - مالیاتی - ترجیحی - زیرساختی 	ساختمان و مسکن

جدول ۴. احکام حمایت از تولید در قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)

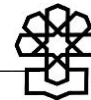
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱	<p>ماده (۱۷)</p> <p>بند «ط» - دولت مکلف است، نظر به جایگاه محوری آب در توسعه کشور، منابع آب کشور را با نگرش مدیریت جامع و توأماً عرضه و تقاضا در کل چرخه آب با رویکرد توسعه پایدار در واحدهای طبیعی حوزه‌های آبریز با لحاظ نمودن ارزش اقتصادی آب، آگاه‌سازی عمومی و مشارکت مردم به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی و مدیریت نماید که هدف‌های زیر تحقق یابد:</p> <p>... «ط» برای تداوم اجرای احکام تبصره «۷۶» قانون برنامه دوم توسعه و ماده (۱۰۶) قانون برنامه سوم توسعه و به‌منظور گسترش سرمایه‌گذاری، با اولویت در طرح‌های شبکه‌های آبیاری، زهکشی و طرح‌های تأمین آب که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند، منابع عمومی با منابع بانک کشاورزی و بهره‌برداران تلفیق می‌گردد. در آیین‌نامه اجرایی این بند که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، چگونگی تعیین عناوین و سهم حمایت دولت مشخص می‌گردد....</p>	تأمین مالی	کشاورزی
۲	<p>ماده (۱۸)</p> <p>دولت مکلف است ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب این قانون برنامه توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی را با محوریت خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی، تأمین امنیت غذایی، اقتصادی نمودن تولید و توسعه صادرات محصولات کشاورزی، ارتقای رشد ارزش‌افزوده بخش کشاورزی حداقل به میزان رشد پیش‌بینی شده در جدول ۲ بخش هفتم این قانون را تهیه و از طریق انجام اقدامات ذیل به مرحله اجرا در آورد:</p> <p>الف) سرمایه‌گذاری لازم به‌منظور اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک و توسعه شبکه‌های آبیاری و زهکشی در دو میلیون هکتار از اراضی کشاورزی دارای آب تأمین شده.</p> <p>ب) تلفیق بودجه عمومی (به‌صورت وجوه اداره شده) با منابع نظام بانکی و منابع حاصل از مشارکت تولیدکنندگان به‌منظور پرداخت تسهیلات به سرمایه‌گذاران بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی.</p> <p>ج) پوشش حداقل پنجاه درصدی بیمه محصولات کشاورزی و عوامل تولید با بهره‌برداری از خدمات فنی بخش خصوصی و تعاونی تا پایان برنامه.</p> <p>د) افزایش سرمایه شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی به‌میزان سرمایه اولیه در طول سال‌های برنامه و کمک به صندوق‌های اعتباری غیردولتی توسعه بخش کشاورزی به‌صورت وجوه اداره شده و از طریق اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای.</p> <p>هـ) حمایت از گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی به‌نحوی که درصد محصولات فرآوری شده حداقل به میزان دو برابر وضع موجود افزایش یافته و موجبات کاهش ضایعات به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) فراهم گردد.</p> <p>و) افزایش تولید مواد پروتئینی دام و آبزیان در راستای اصلاح ساختار تغذیه به‌نحوی که سرانه سهم پروتئین حیوانی در الگوی تغذیه به بیست‌ونه گرم افزایش یابد.</p> <p>ز) ایجاد صندوق تثبیت درآمد کشاورزان با مشارکت درآمدی دولت و کشاورزان جهت سیاست‌های حمایتی درآمدی کشاورزان به‌نحوی که خطرپذیری حاصل از تغییر قیمت‌ها و عملکرد تولید را به‌منظور تثبیت درآمد کشاورزان کاهش دهد. اساسنامه صندوق یادشده ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p> <p>ح) صدور سند مالکیت اراضی کشاورزی واقع در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک‌ها و روستاها به‌نام مالکین قانونی آنها از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تا پایان برنامه چهارم.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - تأمین مالی - زیرساختی - بیمه‌ای - تشکیلاتی - قضایی - فنی و آموزشی 	کشاورزی

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		<p>ط) نوسازی باغات موجود و توسعه باغات با اولویت در اراضی شیبدار و مستعد به میزان یک میلیون هکتار با تأمین منابع ارزی با قیمت و در راستای توسعه صادرات. (ی) ایجاد انگیزه برای جذب متخصصین توسط تولیدکنندگان و بهره‌برداران به منظور گسترش آموزش و ترویج با استفاده از خدمات فنی بخش خصوصی و تعاونی به میزان حداقل سی درصد (۳۰٪) تولیدکنندگان و بهره‌برداران و توسعه تحقیقات کاربردی کشاورزی به میزان دو برابر شرایط سال پایه.</p>	
<p>- صنعت - معدن - انرژی</p>	<p>- فنی و آموزشی - تأمین مالی - مقرراتی - زیرساختی - بیمه‌ای</p>	<p>ماده (۲۴)</p> <p>دولت موظف است سند ملی توسعه بخش‌های صنعت و معدن را با توجه به مطالعات استراتژی توسعه صنعتی کشور ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون با محوریت توسعه رقابت‌پذیری مبتنی بر توسعه فناوری و در جهت تحقق هدف رشد تولید صنعتی و معدنی متوسط سالیانه یازده و دهم درصد (۱۱/۲٪) و رشد متوسط سرمایه‌گذاری صنعتی و معدنی شانزده و نهم درصد (۱۶/۹٪) به گونه‌ای که سهم بخش صنعت و معدن از تولید ناخالص داخلی از چهارده درصد (۱۴٪) در سال ۱۳۸۳ به شانزده و دهم درصد (۱۶/۲٪) در سال ۱۳۸۸ و صادرات صنعتی از رشد متوسط سالیانه چهارده و هشت‌دهم درصد (۱۴/۸٪) برخوردار گردد تهیه و محورهای ذیل را به اجرا درآورد:</p> <p>الف) توسعه قابلیت‌های فناوری و ایجاد شرایط بهره‌مندی از جریان‌های سرریز فناوری در جهان و تأکید ویژه بر حوزه‌های دارای توان توسعه‌ای بالا در صنایع نوین.</p> <p>ب) تقویت مزیت‌های رقابتی و توسعه صنایع مبتنی بر منابع (صنایع انرژی‌بر، صنایع معدنی، صنایع پتروشیمی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و زنجیره‌های پایین‌دستی آنها)</p> <p>ج) اصلاح و تقویت نهادهای پشتیبانی‌کننده توسعه کارآفرینی و صنایع کوچک و متوسط.</p> <p>د) بهبود و گسترش سیستم‌های اطلاع‌رسانی، توسعه و گسترش پایگاه‌های داده‌های علوم زمین به منظور دسترسی سرمایه‌گذاران و کارآفرینان به اطلاعات مورد نیاز توسط دولت.</p> <p>ه) گسترش تولید صادرات گرا در چارچوب سیاست‌های بازرگانی کشور.</p> <p>و) برای تجهیز منابع لازم در توسعه صنعتی و معدنی:</p> <p>۱. دولت مکلف است در طول سال‌های برنامه سرمایه بانک صنعت و معدن را متناسباً برابر سقف مصوب اساسنامه افزایش دهد.</p> <p>۲. استفاده از علوم و فناوری‌های نوین در کلیه زمینه‌های معدنی از قبیل اکتشاف، استخراج، فرآوری مواد معدنی و صنایع معدنی، دولت مکلف است زمینه حضور سرمایه‌گذاران خارجی را در امور فوق فراهم آورد.</p> <p>۳. تقویت شرکت‌های مادر تخصصی توسعه‌ای در جهت توسعه بخش غیردولتی با استفاده از منابع عمومی، خارجی و منابع ناشی از فروش سهام شرکت‌های زیرمجموعه و عرضه سهام شرکت‌های مادر تخصصی در بازار بورس تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) به استثنای موارد مذکور در صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.</p> <p>۴. در جهت ایجاد ارزش افزوده بیشتر و استفاده از منابع گاز در توسعه صنعتی و معدنی، به دولت اجازه داده می‌شود با رعایت سقف‌های مصوب ماده (۱۳) برنامه تا مبلغ نه میلیارد (۹ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰) دلار در جهت ایجاد صنایع انرژی‌بر و صنایع دارای مزیت نسبی با هدف صادراتی تعهد و تأمین نماید.</p> <p>۵. تأمین زیربنای لازم در معادن بزرگ و مناطق معدنی توسط دولت.</p>	۳

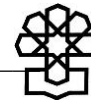
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	۶. اصلاح اساسنامه صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی و صندوق حمایت از توسعه و تحقیقات صنعت الکترونیک در جهت تقویت و توسعه نهادهای پوشش‌دهنده مخاطرات سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه اکتشاف مواد معدنی و سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین.		
۵	ماده (۲۴) به دولت اجازه داده می‌شود جهت رشد اقتصادی، ارتقای فناوری، ارتقای کیفیت تولیدات، افزایش فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات در قلمرو فعالیت‌های تولیدی اعم از صنعتی، معدنی، کشاورزی، زیربنایی، خدمات و فناوری اطلاعات در اجرای قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ به‌منظور جلب سرمایه‌گذاری خارجی، زمینه‌های لازم را از طریق مذکور در بند «ب» ماده (۳) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ فراهم نماید. دولت موظف است پرداخت کلیه تعهدات قراردادی شرکت‌های دولتی ایرانی طرف قرارداد برای کالاها و خدماتی که الزاماً می‌بایست توسط دولت خریداری شود را که به‌تصویب شورای اقتصاد رسیده است، از محل وجوه و منابع متعلق به آنان، تعهد و پرداخت از محل آن وجوه و منابع را تضمین نماید. این تعهد پرداخت نبایستی از محل وجوه و منابع عمومی باشد. ضمانتنامه صادره علیرغم ماهیت تجاری آن نباید ریسک تجاری و خسارات ناشی از قصور سرمایه‌گذار در ایفای تعهدات قراردادی وی را پوشش دهد.	- تأمین مالی - بیمه‌ای	چندبخشی
۶	ماده (۲۵) الف) دولت موظف است با حفظ مالکیت خود حداقل ده‌درصد (۱۰٪) از ظرفیت انجام فعالیت مربوط به اکتشاف، استخراج و تولید نفت و گاز، پالایش، پخش و حمل‌ونقل مواد نفتی و گازی با رعایت قانون نفت مصوب ۱۳۶۶/۷/۹ و همچنین حداقل ده‌درصد (۱۰٪) از انجام فعالیت مربوط به تولید و توزیع برق را با حفظ مسئولیت دولت در تأمین برق به نحوی که موجب انحصار در بخش غیردولتی نشود و استمرار ارائه خدمات فوق‌الذکر تضمین گردد به اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی واگذار نماید. ب) دولت مکلف است با حفظ مسئولیت تأمین برق، به‌منظور ترغیب سایر مؤسسات داخلی به تولید هرچه بیشتر نیروی برق از نیروگاه‌های خارج از مدیریت و نظارت وزارت نیرو، شرایط و قیمت‌های تضمینی خرید برق را تا پایان سال اول برنامه چهارم تعیین و اعلام کند.	- رقابت و تسهیل ورود - تضمین خرید محصولات	انرژی
۷	ماده (۲۶) در جهت منطقی نمودن هزینه برق، گاز، تلفن، آب و فاضلاب و نیز متناسب نمودن نرخ‌های ترجیحی در جهت حمایت از تولید (در مقایسه با بخش‌های غیرتولیدی) کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های متولی امور تولیدی و زیربنایی (حسب مورد) و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور همه‌ساله ضوابط تعیین نرخ فروش (اعم از اشتراک و نرخ نهاده‌ها) را متناسب با هدف فوق تهیه و به شورای اقتصاد پیشنهاد خواهد نمود. هزینه‌های اشتراک زیربنای فوق برای واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، به علاوه هزینه حفر چاه، قیمت زمین و پروانه ساختمان مورد استفاده واحدهای تولیدی غیردولتی که طی برنامه چهارم تقاضای انشعاب می‌کنند، پس از بهره‌برداری با تقسیط پنج‌ساله توسط دستگاه‌های ذیربط دریافت خواهد شد. تبصره- دولت موظف است برای تأمین آب، برق، گاز و تلفن و راه دسترسی تا ورودی شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی، با اعلام دستگاه ذیربط اقدام‌های لازم را به‌عمل آورد.	- یارانه نهاده‌ها - تشکیلاتی - زیرساختی	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۸	ماده (۲۷) به دولت اجازه داده می‌شود به منظور ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و اشتغال در سطح کشور به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته، در قالب لوایح بودجه سنواری و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلات متناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغال‌زا و نیز قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را تأمین کند.	- منطقه‌ای - مقرراتی - تأمین مالی	چندبخشی
۹	ماده (۳۰) بند «ج» - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است با توجه به آثار متقابل بخش مسکن و اقتصاد ملی و نقش تعادل‌بخشی آن در ارتقای کیفیت زندگی و کاهش نابرابری‌ها، طرح جامع مسکن را حداکثر تا پایان سال اول برنامه چهارم تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند. این طرح مشتمل بر محورهای زیر با رویکرد توسعه پایدار، عدالت اجتماعی و توانمندسازی اقشار کم‌درآمد خواهد بود: ۱. تقویت تعاونی‌های تولید مسکن، سازمان‌های خیریه و غیردولتی فعال در بخش مسکن. ۲... ۳. دادن یارانه کارمزد تسهیلات مسکن به سازندگان (بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی) واحدهای مسکونی ارزاقیمت و استیجاری در چارچوب ضوابط و استانداردهای مصوب در شهرهای کوچک و متوسط ... ۶. دادن کمک‌های اعتباری و فنی برای بهسازی و نوسازی مسکن روستایی و حمایت از ایجاد کارگاه‌های تولید و عرضه مصالح ساختمانی و عرضه‌کنندگان خدمات فنی... .	- مقرراتی - تأمین مالی - مقرراتی	- ساختمان و مسکن - خدمات فنی و مهندسی
۱۰	ماده (۳۳) به منظور نوسازی و روان‌سازی تجارت، افزایش سهم کشور در تجارت بین‌الملل، توسعه صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات، تقویت توان رقابتی محصولات صادراتی کشور در بازارهای بین‌المللی و به منظور گسترش کاربرد فناوری ارتباطات و اطلاعات در اقتصاد، بازرگانی و تجارت در قالب سند ملی بازرگانی کشور، دولت مکلف است: الف) با تجهیز مبادی و مجاری ورودی کشور، نسبت به توسعه ترانزیت و عبور مطمئن، آزاد و سریع کلیه کالاها و خدمات با نرخ رقابتی اقدام نماید. ب) نسبت به هدفمندسازی و ساماندهی یارانه‌ها و جواز صادراتی در قالب حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم اقدام نماید. ج) نسبت به افزایش سرمایه صندوق ضمانت صادرات ایران و نیز تأمین مابه‌التفاوت نرخ‌های اعتباری و گسترش پوشش بیمه‌ای در کشورهای هدف برای صادرات کالا و خدمات به‌ویژه خدمات فنی و مهندسی اقدام نماید. د) برقراری هرگونه مالیات و عوارض برای صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات در طول برنامه ممنوع می‌باشد... تبصره - صادرات کالا و خدمات از اخذ هرگونه مجوز به استثنای استانداردهای اجباری و گواهی‌های مرسوم در تجارت بین‌الملل (مورد درخواست خریداران معاف می‌باشند). ح) تدابیر و اقدامات مؤثر حفاظتی، جبرانی و ضد دامپینگ در مواردی که کالایی با شرایط غیرمعارف و با امتیاز قابل توجه به کشور وارد می‌شود را اتخاذ و اعمال نماید. ط) با تجهیز دستگاه‌ها و واحدهای مربوطه و با رعایت استانداردها و چارچوب نظام بازرگانی و تجارت الکترونیکی، اقدامات لازم را توسط دستگاه‌های یاد شده به شرح زیر انجام دهد:	- یارانه نهاده‌ها - بیمه‌ای - تعرفه‌ای - تشکیلاتی - مالیاتی - رقابت و تسهیل - ورود - رسانه‌ای تبلیغاتی - قضایی - مقرراتی	- صادرات غیرنفتی - خدمات فنی و مهندسی

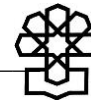
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>۱. به روز نمودن پایگاه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات دستگاه مربوطه در محیط رایانه‌ای و شبکه‌ای.</p> <p>۲. انجام مناقصه‌ها، مزایده‌ها و مسابقه‌های خرید و فروش کالا و خدمات و عملیات مالی - اعتباری در محیط رایانه‌ای و شبکه‌های اطلاع‌رسانی.</p> <p>تبصره - قوه قضائیه موظف است شعبه یا شعبی از دادگاه‌ها را برای بررسی جرائم الکترونیکی و نیز جرائم مربوط به تجارت الکترونیکی و تجارت سیار، اختصاص دهد.</p>		
۱۱	<p>ماده (۳۴)</p> <p>دولت موظف است به منظور تسهیل تجارت و حمل‌ونقل، استقرار صنایع دریایی، گسترش گردشگری، کمک به بهره‌برداری پایدار منابع شیلاتی و استفاده بهینه از این مناطق، برای توسعه فعالیت‌های تولیدی و خدمات دریایی، با حفظ امور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت برای خود، ضمن واگذاری رقابتی امور تصدی به بخش‌های غیردولتی در مناطق ساحلی و دریاها، با انجام مطالعات تطبیقی در قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها، اساسنامه‌ها و شرح وظایف دستگاه‌های اجرایی مرتبط با فعالیت‌های دریایی، لویح مورد نیاز برای توسعه فعالیت‌های دریایی را با اصلاح قوانین مرتبط و حذف وظایف موازی، مشابه و متضاد و تجمیع وظایف همگن و متجانس هریک از دستگاه‌ها، تفکیک کامل وظایف دستگاه‌ها برای اعمال حاکمیت و براساس محورهای زیر تهیه و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید - ...</p> <p>ب) برقراری امنیت و تأمین نظم، تعیین مقررات حقوقی و رویه‌های قضایی.</p> <p>د) ایمنی در دریا، بیمه‌های دریایی و امداد و نجات در دریا. ...</p>	<p>- رقابت و تسهیل ورود</p> <p>- قضایی</p> <p>- بیمه‌ای</p> <p>- مقرراتی</p>	<p>- حمل‌ونقل</p> <p>- سایر خدمات</p>
۱۲	<p>ماده (۳۷)</p> <p>دولت موظف است در جهت ایجاد فضا و بسترهای مناسب برای تقویت و تحکیم رقابت‌پذیری و افزایش بهره‌وری نیروی کار متوسط سالیانه سه‌ونیم درصد (۳/۵٪) و رشد صادرات غیرنفتی متوسط سالیانه ده‌وهفت‌دهم درصد (۱۰/۷٪) و ارتقای سهم صادرات کالاهای فناوری پیشرفته در صادرات غیرنفتی از دو درصد (۲٪) به ۶ درصد (۶٪)، اقدام‌های ذیل را به عمل آورد:</p> <p>الف) نظام‌های قانونی، حقوقی، اقتصادی، بازرگانی و فنی مناسب را در جهت تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد فراهم نماید.</p> <p>ب) از تولید کالاها و خدمات در عرصه‌های نوین و پیشتاز فناوری در کشور از طریق اختصاص بخشی از تقاضای دولت به خرید این تولیدات حمایت به عمل آورد.</p> <p>د) خدمات بازرگانی، فنی، مالی، بانکی و بیمه‌ای پیشرفته را توسعه داده و یا ایجاد نماید.</p> <p>تبصره «۲» - بیمه‌نامه‌های صادره از سوی مؤسسات بیمه به‌عنوان وثیقه دریافت تسهیلات بانکی، معتبر خواهد بود.</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- کلی</p> <p>- ترجیحی</p> <p>- تأمین مالی</p> <p>- بیمه‌ای</p>	<p>چندبخشی</p>
۱۳	<p>ماده (۳۸)</p> <p>بند «الف» - دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه چهارم در قلمروهای اقتصادی که انحصار طبیعی و یا قانونی وجود دارد و همچنین در قلمروهایی که انحصارات جدید ناشی از توسعه اقتصادی شبکه‌ای و فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌وجود می‌آید با رعایت حقوق شهروندان، لایحه تسهیل شرایط رقابتی و ضد انحصار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند...</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- رقابت و تسهیل ورود</p>	<p>- چندبخشی</p> <p>- سایر خدمات</p>

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱۴	<p>ماده (۳۹)</p> <p>دولت موظف است در جهت تجدید ساختار و نوسازی بخش‌های اقتصادی، در برنامه چهارم اقدام‌های ذیل را به عمل آورد:</p> <p>الف) اصلاح ساختار و ساماندهی مناسب بنگاه‌های اقتصادی و تقویت رقابت‌پذیری آنها را از طریق زیر اصلاح نماید:</p> <p>۱. حمایت از ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطای کمک‌های هدفمند) توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌ها و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریاب در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها.</p> <p>۲. رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه، بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر و اصلاح ساختار قطبی کنونی.</p> <p>ج) قیمت‌گذاری، به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی محدود می‌گردد. فهرست و ضوابط تعیین قیمت این‌گونه کالاها و خدمات براساس قواعد اقتصادی، ظرف ۶ ماه پس از تصویب این قانون با پیشنهاد کارگروهی متشکل از وزارت بازرگانی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های ذیربط و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌گردد. چنانچه دولت به هر دلیل فروش کالا یا خدمات فوق‌الذکر را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف کند، مابه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده می‌باید همزمان تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا پرداخت گردد و یا از محل بدهی دستگاه ذیربط به دولت تهاتر شود.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - کلی - تشکیلاتی 	چندبخشی
۱۵	<p>ماده (۴۱)</p> <p>دولت موظف است در برنامه چهارم، در جهت بهبود فضای کسب‌وکار در کشور و زمینه‌سازی توسعه اقتصادی و تعامل با جهان پیرامون، اقدام‌های ذیل را به عمل آورد:</p> <p>الف) کنترل نوسانات شدید نرخ ارز در تداوم سیاست یکسان‌سازی نرخ ارز، به صورت نرخ شناور مدیریت شده و با استفاده از سازوکار عرضه و تقاضا، با د نظر گرفتن ملاحظات حفظ توان رقابت بنگاه‌های صادرکننده و سیاست جهش صادرات با رعایت بند «۴» الزامات جدول ۲ این قانون.</p> <p>ب) تنظیم تعرفه‌های واردات نهاده‌های کالایی تولید (ماشین‌آلات و مواد اولیه) مبتنی بر حمایت منطقی و منطبق با مزیت‌های رقابتی از تولید داخلی آنها و در جهت تسهیل فعالیت‌های تولیدی صادرات‌گرا...</p> <p>ه) لایحه جامع تسهیل رقابت و کنترل و جلوگیری از شکل‌گیری انحصارات را در سال نخست برنامه چهارم تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - بیمه‌ای - مقرراتی - تعرفه‌ای - یارانه نهاده‌ها 	چندبخشی
۱۶	<p>ماده (۴۵)</p> <p>دولت موظف است به منظور گسترش بازار محصولات دانایی‌محور و دانش‌بنیان، تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی و نوآوری و گسترش نقش بخش خصوصی و تعاونی در این قلمرو، اقدام‌های ذیل را به انجام برساند:</p> <p>الف) طراحی و استقرار کامل نظام جامع حقوق مالکیت معنوی، ملی و بین‌المللی و پیش‌بینی ساختارهای اجرایی لازم.</p> <p>ب) تأمین و پرداخت بخشی از هزینه‌های ثبت جواز امتیاز علمی (Patent) در سطح بین‌المللی و خرید جوازهای امتیاز علمی ثبت شده داخلی، توسط تولیدکنندگان.</p> <p>ج) اتخاذ تدابیر لازم جهت بیمه قراردادهای پژوهشی، فنی و فعالیت‌های تولیدی و خدماتی که براساس دستاوردها و نتایج یافته‌های پژوهشی داخلی انجام می‌گیرد.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - قضایی - بیمه‌ای - تأمین مالی - زیرساختی - مالکیت معنوی - مقرراتی 	چندبخشی

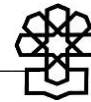
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>(د) حمایت از کلیه پژوهش‌های سفارشی (دارای متقاضی) از طریق پیش‌بینی اعتبار در بودجه سنواتی، مشروط به اینکه حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرما تأمین و تعهد کرده باشد.</p> <p>(ه) توسعه ساختارها و زیربنای لازم برای رشد فعالیت‌های دانایی‌محور در بخش دولتی و خصوصی به‌ویژه ایجاد و گسترش پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری.</p> <p>(و) اقدام برای اصلاح قوانین و مقررات و ایجاد تسهیلات لازم جهت ارجاع کار و عقد قرارداد فعالیت‌های پژوهشی و فنی دولت با بخش خصوصی و تعاونی و حمایت از ورود بخش خصوصی و تعاونی به بازارهای بین‌المللی در قلمرو دانش و فناوری.</p> <p>(ز) اتخاذ تدابیر و راهکارهای لازم جهت حمایت مالی مستقیم از مراکز و شرکت‌های کوچک و متوسط بخش خصوصی و تعاونی برای انجام تحقیقات توسعه‌ای که منجر به ابداع، اختراع و ارتقای محصولات و روش‌ها می‌شود.</p> <p>(ح) کمک به تأسیس و توسعه صندوق‌های غیردولتی پژوهش و فناوری.</p> <p>(ط) پیش‌بینی تمهیدات و سازوکارهای لازم به‌منظور ارزشگذاری و مبادله محصولات نامشهود دانایی‌محور.</p>		
۱۷	<p>ماده (۴۸)</p> <p>دولت موظف است به‌منظور ارتقای پیوستگی میان سطوح آموزشی و توسعه فناوری، کارآفرینی و تولید ثروت در کشور، در طول برنامه چهارم اقدام‌های ذیل را انجام دهد:</p> <p>(الف) زمینه‌سازی و انجام حمایت‌های لازم برای ایجاد شرکت‌های غیردولتی توسعه فناوری و شرکت‌های خدماتی مهندسی با مأموریت تولید، انتقال و جذب فناوری.</p> <p>(ب) تدوین ضوابط و ارائه حمایت‌های لازم در راستای تشویق طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی برای انتقال بخشی از فعالیت‌های تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکت‌های داخلی...</p>	فنی و آموزشی	چندبخشی
۱۸	<p>ماده (۵۵)</p> <p>بند «ه» - نظام حمایت از مؤسسات و بنگاه‌های دولتی و بخش غیردولتی، در توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته...</p>	- فنی و آموزشی - منطقه‌ای	سایر خدمات
۱۹	<p>ماده (۹۵)</p> <p>بند «ط» - طراحی روش‌های لازم برای افزایش بهره‌وری و درآمد روستاییان و عشایر ایجاد فرصت‌های اشتغال به‌ویژه در دوره‌های زمانی خارج از فصول کاشت و برداشت با رویکرد مشارکت روستاییان و عشایر، با حمایت از صندوق قرض‌الحسنه توسعه اشتغال روستایی و صندوق اشتغال نیازمندان...</p>	- یارانه نهاده‌ها - منطقه‌ای	کشاورزی
۲۰	<p>ماده (۱۰۴)</p> <p>دولت مکلف است به‌منظور رونق اقتصاد فرهنگ، افزایش اشتغال، بهبود کیفیت کالا و خدمات، رقابت‌پذیری، خلق منابع جدید، توزیع عادلانه محصولات و خدمات فرهنگی و ایجاد بستر مناسب برای ورود به بازارهای جهانی فرهنگ و هنر و تأمین فضاهای کافی برای عرضه محصولات فرهنگی، اقدام‌های ذیل را به‌عمل آورد:</p> <p>(الف) اصلاح قوانین و مقررات برای رفع موانع انحصاری، تقویت رقابت‌پذیری و فراهم‌سازی زمینه‌های بسط مشارکت مردم، نهادهای غیردولتی، صنفی و حرفه‌ای در</p>	- مقرراتی - تأمین مالی - دسترسی به بازار - یارانه نهاده‌ها	سایر خدمات

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>امور فرهنگی و هنری.</p> <p>ب) اقدام قانونی لازم برای تأسیس صندوق‌های غیردولتی ضمانت به منظور حمایت از تولید، توزیع و صادرات کالاها و خدمات فرهنگی و هنری، سینمایی، مطبوعاتی و ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی.</p> <p>... ه) به توسعه ساختارها و زیربنای لازم برای رشد تولید و توزیع محصولات فرهنگی، هنری و ورزشی توسط بخش خصوصی و تعاونی با اولویت کمک نماید.</p> <p>و) تمهید تسهیلات ویژه برای ورود مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز صنایع بخش فرهنگ برای نیل به بهبود کیفیت تولیدات و صدور محصولات فرهنگی، هنری و ورزشی در مقیاس‌های جهانی.</p> <p>ز) ساماندهی نظام یارانه‌ای بخش فرهنگ با اولویت کودکان، دانش‌آموزان و دانشجویان با رویکرد تغییر نظام پرداخت یارانه از تولید به سمت مصرف، برای کلیه اقشار جامعه و خرید محصولات فرهنگی.</p> <p>ح) حمایت یا مشارکت با هنرمندان و مجموعه‌دارانی که قصد ایجاد موزه شخصی آثار هنری خویش و یا کتابخانه را دارند، از جمله: استفاده از فضاهای دولتی به صورت امانی، با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت مسکن و شهرسازی، کلیه شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ذریبط.</p> <p>ط) انجام حمایت‌های لازم از اشخاص حقیقی و حقوقی که در چارچوب مقررات مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در توسعه فضاهای مجازی فرهنگی، هنری و مطبوعاتی در محیط‌های رایانه‌ای و اینترنتی فعالیت می‌کنند...</p> <p>ل) حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰٪) هزینه تکمیل مراکز فرهنگی و هنری نیمه‌تمام بخش غیردولتی را که تکمیل و بهره‌برداری از آنها برای استفاده عمومی ضروری است براساس آیین‌نامه مصوب دولت به صورت کمک تأمین نماید. در صورت تغییر کاربری این‌گونه مراکز از استفاده عمومی به خصوصی باید وجوه دولتی پرداخت شده به قیمت روز مسترد گردد...</p>	- زیرساختی	
۲۱	<p>ماده (۱۱۳)</p> <p>بند «ج» - دولت مکلف است به منظور تجلی و توسعه مفاهیم و نمادهای هویت اسلامی و ایرانی، در ساختار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و علمی و نیز تعامل اثربخش میان ایران فرهنگی، تاریخی، جغرافیایی و زبانی با رویکرد توسعه پایدار:</p> <p>... ج) نسبت به تدوین و اجرای سیاست‌های حمایتی از تولیدکنندگانی که محصولات خود را متناسب با مزیت‌ها و مؤلفه‌های فرهنگی کشور تولید می‌کنند، اقدام نماید.</p>	کلی	چندبخشی
۲۲	<p>ماده (۱۱۴)</p> <p>دولت موظف است به منظور اهتمام ملی در شناسایی، حفاظت، پژوهش، مرمت، احیا، بهره‌برداری و معرفی میراث فرهنگی کشور و ارتقای توان گردشگری، تولید ثروت و اشتغال‌زایی و مبادلات فرهنگی در کشور اقدامات زیر را در طول برنامه چهارم به انجام برساند:</p> <p>و) به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز است نسبت به صدور مجوز تأمین و فعالیت موزه‌های خصوصی و تخصصی و مؤسسات مشاوره و کارشناسی مرتبط با موضوع فعالیت‌های میراث فرهنگی، کارگاه‌های مرمت آثار فرهنگی - تاریخی منقول و غیرمنقول، مؤسسات مدیریت موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی - فرهنگی، مؤسسات کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی، کارگاه‌های هنرهای سنتی و سایر مؤسسات خصوصی مرتبط با</p>	- مقرراتی - تأمین مالی - رقابت و تسهیل ورود	سایر خدمات

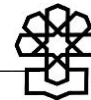
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>میراث فرهنگی اقدام نماید.</p> <p>ز) به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اجازه داده می‌شود به منظور اعطای مجوز کاربری و بهره‌برداری مناسب از بناها و اماکن تاریخی قابل احیا با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی، صندوق احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی - فرهنگی را ایجاد نماید. بناها و اماکن تاریخی قابل احیا به استثنای نفایس (املاک و اموال) ملی به تشخیص سازمان مذکور از شمول ماده (۱۱۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ خارج است.</p> <p>ح) ارتقای جایگاه بخش غیردولتی و افزایش رقابت‌پذیری در صنعت گردشگری از طریق اصلاح قوانین و مقررات و ارائه تسهیلات لازم، تهیه ضوابط حمایتی، اداری، بانکی برای مؤسسات بخش غیردولتی و نیز جذب سرمایه‌گذاران و مشارکت مؤسسات تخصصی داخلی و بین‌المللی و بیمه برای گردشگران خارجی و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب.</p>		
۲۳	<p>ماده (۱۱۷)</p> <p>بند «ز» - به منظور اصلاح ساختار تربیت بدنی، ترویج فرهنگ ورزش، توسعه کمی و کیفی دسترسی به ورزش پرورشی و همگانی و توسعه نظام استعدادیابی، تقویت حضور بخش غیردولتی، توسعه امور پژوهشی و تربیت نیروی انسانی کیفی در برنامه چهارم:</p> <p>... ز) تشکل‌ها و بخش‌های خصوصی و تعاونی و باشگاه‌های حرفه‌ای در توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای از طریق اصلاح ساختار تربیت بدنی و ورزش کشور و اعمال پشتیبانی و حمایت لازم در زمینه‌های اداری، مالی و منابع انسانی تقویت می‌شود</p>	تأمین مالی	سایر خدمات
۲۴	<p>ماده (۱۴۰)</p> <p>به دولت اجازه داده می‌شود به منظور توسعه بخش خصوصی و تعاونی و جلب مشارکت تشکل‌های غیردولتی و سایر بخش‌های جامعه مدنی در اداره امور کشور و افزایش کارآمدی مدیریت دولتی، در مواجهه با چالش‌ها و استفاده از فرصت‌ها و منابع ملی، اقدام‌های ذیل را انجام دهد:</p> <p>الف) کمک به ایجاد و توسعه و قانونمندی نهادهای غیردولتی لازم برای توسعه کارآفرینی، ترویج فرهنگ خدمت، توسعه سلامت و شفافیت اداری و حفاظت از محیط‌زیست و ارتقای استانداردهای زیست‌محیطی و سلامت مردم، بر مبنای هدف‌محوری و مسئولیت‌پذیری.</p>	کلی - فنی و آموزشی	چندبخشی
۲۵	<p>ماده (۱) بند «د» به دولت اجازه داده می‌شود حداکثر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) مانده موجودی حساب ذخیره ارزی برای سرمایه‌گذاری و تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح‌های تولیدی و کارآفرینی صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل‌ونقل، خدمات (از جمله گردشگری و...)، فناوری و اطلاعات و خدمات فنی - مهندسی بخش غیردولتی که توجیه فنی و اقتصادی آنها به تأیید وزارتخانه‌های تخصصی ذیربط رسیده است از طریق شبکه بانکی داخلی و بانک‌های ایرانی خارج از کشور به صورت تسهیلات با تضمین کافی استفاده نماید.</p> <p>ه) حداقل ده درصد (۱۰٪) از منابع قابل تخصیص حساب ذخیره ارزی به بخش غیردولتی در اختیار بانک کشاورزی قرار می‌گیرد تا به صورت ارزی، ریالی جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌های موجه بخش کشاورزی و سرمایه در گردش طرح‌هایی که با هدف توسعه صادرات انجام می‌شود توسط بانک کشاورزی در اختیار بخش غیردولتی قرار گیرد.</p> <p>اصل و سود این تسهیلات به صورت ارزی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌گردد...</p>	تأمین مالی	چندبخشی - کشاورزی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۲۷	ماده (۵) به منظور تحقق اهداف و شاخص‌های کمی مربوط به ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید مندرج در جدول ۲-۲ (بخش هفتم این قانون): ... ج) به منظور تشویق واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی دولتی و غیردولتی و در راستای ارتقای بهره‌وری با رویکرد ارتقای کیفیت تولیدات و خدمات و تحقق راهبردهای بهره‌وری در برنامه، به دولت اجازه داده می‌شود جایزه ملی بهره‌وری را با استفاده از الگوهای تعالی سازمانی طراحی و توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران طی سال‌های برنامه چهارم به واحدهای بهره‌ور در سطوح مختلف اهدا نماید.	کلی	چندبخشی
۲۸	ماده (۳۵) بند «ج» - دولت مکلف است به منظور اعمال مدیریت واحد و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در مناطق آزاد اقدامات زیر را انجام دهد: ... ج) کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد هنگام ورود به سایر نقاط کشور به میزان مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه داخلی و قطعات داخلی به کار رفته در آن مجاز و تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف خواهد بود.	- تعرفه‌ای - منطقه‌ای	چندبخشی
۲۹	بند «ب» - دولت موظف است به منظور برپاسازی نظام جامع پژوهشی و فناوری، اقدام‌های ذیل را انجام دهد: ... ب) ساماندهی نظام پژوهش و فناوری کشور (تا پایان سال اول برنامه چهارم) از طریق تعیین اولویت‌ها، هدفمند کردن اعتبارات و اصلاح ساختاری واحدهای پژوهشی در قالب مأموریت‌های ذیل: ... - پژوهش به منظور افزایش توان رقابتی بخش‌های تولیدی و خدماتی کشور.	- فنی و آموزشی - رقابت و تسهیل ورود	چندبخشی
۳۰	ماده (۸۴) بند «ج» - دولت موظف است به منظور نهادینه کردن مدیریت، سیاست‌گذاری، ارزشیابی و هماهنگی این قلمرو از جمله: امنیت غذا و تغذیه در کشور، تأمین سبد مطلوب غذایی و کاهش بیماری‌های ناشی از سوءتغذیه و گسترش سلامت همگانی در کشور، اقدام‌های ذیل را به عمل آورد: ... ج) تخصیص منابع اعتباری، تسهیلات بانکی و یارانه‌ای لازم برای تولید، تأمین، توزیع و مصرف مواد غذایی، در جهت دستیابی به سبد مطلوب غذایی و اختصاص منابع لازم برای شروع و تدارک برای ترویج غذای سالم در قالب میان وعده غذایی دانش‌آموزان و همچنین کمک غذایی برای اقشار نیازمند... .	- تأمین مالی - کلی	کشاورزی
۳۱	ماده (۸۷) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است به منظور زمینه‌سازی برای حضور مؤثر در بازارهای جهانی و تبدیل جمهوری اسلامی ایران به مرکز رفع نیازهای سلامت و پزشکی منطقه، در چارچوب سیاست‌های راهبردی تجاری، تسهیلات لازم را در خصوص معرفی توانایی‌ها، عرضه و بازاریابی خدمات سلامت و آموزش پزشکی و تولیدات، تجهیزات و فرآورده‌های پزشکی و دارویی ارائه نماید، به نحوی که مقدار ارز حاصل از صادرات خدمات و تولیدات مزبور معادل سی درصد (۳۰٪) مصارف ارزی بخش بهداشت و درمان، در پایان سال پایانی برنامه چهارم باشد.	- تأمین مالی - رسانه‌ای - تبلیغاتی	سایر خدمات
۳۲	ماده (۱۳۶) بند «د» به منظور ایجاد زمینه مناسب برای رشد و توسعه کشور، افزایش کارایی و بهره‌وری دستگاه‌های اجرایی، تقویت امور حاکمیتی دولت و توسعه مشارکت مردم در امور کشور، نحوه اجرای وظایف مذکور در ماده (۱۳۵) این قانون به طریق ذیل پالایش و اصلاح می‌گردد:	- مقرراتی - رقابت و تسهیل ورود	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	... (د) وظایف مربوط به تصدی‌های اقتصادی دولت با رعایت اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به بخش غیردولتی واگذار می‌گردد. دولت در این بخش نسبت به تنظیم مقررات برای جلوگیری از ایجاد انحصار، تضییع حقوق تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، ایجاد فضای سالم رقابت، رشد توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری و نظایر آن اقدام خواهد نمود. تعریف و تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط و محدوده و تکالیف امور حاکمیتی و تصدیگری، زیربنایی و موارد واگذاری دستگاه‌های مختلف به نحو تفصیلی و همچنین اجرای کلیه موارد این ماده تا پایان سال ۱۳۸۳ در قالب لایحه‌ای توسط دولت تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد.		
۳۳	ماده (۸) بند «ج» - وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی در حساب خاصی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نام خزانه‌داری کل کشور، متمرکز و به شرح زیر اختصاص و به حساب‌های مربوط منتقل می‌گردد: ...ج) معادل هفتاد درصد (۷۰٪) به حساب شرکت مادر تخصصی ذیربط برای موارد ذیل: ... ۴. کمک به توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی در قالب بودجه‌های سنواتی.	تأمین مالی	چندبخشی
۳۴	ماده (۴۰) بند «ب» - دولت موظف است در جهت ارتقای سطح و جذب فناوری‌های برتر در بخش‌های مختلف اقتصادی، اقدام‌های ذیل را در برنامه چهارم به عمل آورد: ب) در جهت افزایش توان رقابت‌پذیری بنگاه‌های فعال در صنایع نوین، اقدامات ذیل انجام پذیرد: ۱. مناطق ویژه صنایع، مبتنی بر فناوری‌های برتر را در جوار قطب‌های علمی -صنعتی کشور و در مکان‌های مناسب ایجاد نماید. ۲. شهرک‌های فناوری را در مکان‌های مناسب ایجاد نماید. ۳. به سرمایه‌گذاری بنگاه‌های غیردولتی از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک، ایجاد و توسعه نهادهای تخصصی، تأمین مالی فناوری و صنایع نوین از قبیل نهاد مالی سرمایه‌گذاری خطرپذیر کمک نماید. ۴. مؤسسات پژوهشی لازم را برای توسعه فناوری‌های پیشرفته و جدید از طریق مشارکت شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی با مراکز پژوهشی (آموزش عالی) کشور ایجاد نماید.	- تأمین مالی - زیرساختی - فنی و آموزشی	چندبخشی
۳۵	ماده (۱۳) بند «ب» - الف) به منظور تنظیم تعهدات ارزی کشور، دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) این قانون ملزم به رعایت موارد ذیل هستند: ... ب) دولت موظف است: ... ۳. بانک‌های تجاری و تخصصی مجازند بدون تضمین دولت و با رعایت سقف مذکور در جزء «۲» نسبت به تأمین منابع مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی از منابع بین‌المللی اقدام کنند.	ارزی	چندبخشی
۳۶	ماده (۴۷) بند «ز» - قوه قضائیه موظف است لوایح ذیل را تهیه و به تصویب مراجع ذیصلاح برساند: ... ز - نسبت به موارد ذیل اقدام نماید:	- قضایی - مالکیت معنوی	چندبخشی

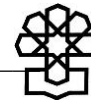
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>۱. استقرار نظام قضایی سریع، دقیق، بالسویه در دسترس، ارزان، قابل پیش‌بینی قانونی، منصفانه و قاطع.</p> <p>۲. پایه‌گذاری و تضمین بنیادهای حقوق مالکیت خصوصی و معنوی، در قلمرو قضایی... .</p>		
۳۷	<p>ماده (۱۱)</p> <p>سه درصد (۳٪) از سپرده قانونی بانک‌ها نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر مبنای درصد سال ۱۳۸۳ در اختیار بانک‌های کشاورزی، مسکن و صنعت و معدن (هر بانک ۱٪) قرار گیرد تا صرف اعطای تسهیلات به طرح‌های کشاورزی و دامپروری، احداث ساختمان و مسکن، تکمیل طرح‌های صنعتی و معدنی بخش غیردولتی شود که ویژگی عمده آنان اشتغال‌زایی باشد.</p>	تأمین مالی	چندبخشی
۴۰	<p>ماده (۱۵۵)</p> <p>بند «ج» - کلیه عملیات اجرایی، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و سرمایه‌گذاری که در سال‌های برنامه چهارم بر مبنای اسناد ملی توسعه بخشی، اسناد ملی توسعه استانی و اسناد ملی توسعه ویژه، با خصوصیات ذیل و بر مبنای این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، سازماندهی و اجرا می‌شود:</p> <p>... ج) سند ملی توسعه ویژه (فرا بخشی)، مجموعه‌ای از چند طرح و فعالیت با پوشش فراگیر برای مناطق و بخش‌های مختلف مانند قلمرو تأمین اجتماعی، فقرزدایی و اشتغال، موضوعیت یافته و تنظیم می‌شود. زمانبندی، اولویت‌های زمانی، موضوعی (بخش‌های مختلف) و مکانی (استان‌های مختلف) اجرای طرح‌ها و پروژه‌های آن در این سند مشخص می‌شود... .</p>	مقرراتی	چندبخشی
۴۱	<p>ماده (۱۰۲)</p> <p>دولت موظف است برنامه توسعه بخش تعاونی را با رویکرد استفاده مؤثر از قابلیت‌های بخش تعاونی، در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها، تأمین منابع لازم برای سرمایه‌گذاری‌ها، از طریق تجمیع سرمایه‌های کوچک، اجرای بند «۲» اصل چهارم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، افزایش قدرت رقابتی و توانمندسازی بنگاه‌های اقتصادی متوسط و کوچک، کاهش تصدی‌های دولتی، گسترش مالکیت و توسعه مشارکت عامه مردم در فعالیت‌های اقتصادی مشتمل بر محورهای ذیل تهیه و تا پایان سال ۱۳۸۳ تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.</p> <p>الف) توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان و سایر افراد جویای کار، در راستای برقراری تعاملات اجتماعی لازم جهت شکل‌گیری فعالیت واحدهای تعاونی.</p> <p>ب) ارتقای بهره‌وری و توسعه و بهبود مدیریت تعاونی‌ها.</p> <p>ج) ترویج فرهنگ تعاون و اصلاح محیط حقوقی توسعه بخش و ارائه لوایح قانونی مورد نیاز.</p> <p>د) اولویت دادن به بخش تعاونی، در انتقال فعالیت‌ها و کاهش تصدی‌های بخش دولتی اقتصاد به بخش غیردولتی.</p> <p>ه) توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی، در چارچوب بند «۴۷» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که بعداً ابلاغ خواهد شد.</p> <p>و) تسهیل فرآیند دستیابی تعاونی‌ها به منابع، امکانات، فناوری‌های نوین و بازارها و بهبود محیط کسب‌وکار.</p> <p>ز) تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی بین انواع تعاونی‌ها.</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- فنی و آموزشی</p> <p>- کلی</p>	چندبخشی

جدول ۵. احکام حمایت از تولید در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵)

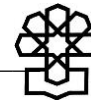
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱	ماده (۳) به‌منظور تعمیق ارزش‌های اسلامی و ... دولت مکلف است حمایت‌های لازم را از بخش غیردولتی اعم از حقیقی و حقوقی در موارد زیر به‌عمل آورد: ... (ب) طراحی، تولید، توزیع، انتشار و صدور خدمات و محصولات فرهنگی، هنری، رسانه‌ای، صنایع دستی و میراث فرهنگی (ج) توسعه تولیدات و فعالیت‌های رسانه‌ای، فرهنگی و هنری دیجیتال و نرم‌افزارهای چند رسانه‌ای و نیز حضور فعال و تأثیرگذار در فضای مجازی ...	کلی	سایر خدمات
۲	ماده (۱۱) بند «ب» - سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مجاز است: ... (ب) از راه‌اندازی موزه‌های تخصصی به‌ویژه موزه‌های دفاع مقدس و شهدا توسط مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، تعاونی و بخش خصوصی حمایت مالی نماید. ... (ج) از ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ سنتی عشایری و روستایی توسط بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی و تعاونی با رعایت موازین اسلامی به منظور توسعه گردشگری آن مناطق حمایت مالی نماید. ... (د) از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیای تاریخی منقول در جهت حفظ، صیانت و کاربرد مناسب آنها و اقدامات لازم جهت بیمه آثار فرهنگی، هنری و تاریخی حمایت مالی و معنوی نماید...	- تأمین مالی - مالکیت معنوی	سایر خدمات
۳	ماده (۱۷) دولت مجاز است به‌منظور توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان اقدامات زیر را انجام دهد: (الف) حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضامحور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات موجود کشور مشروط به اینکه حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرمای غیردولتی تأمین و تعهد کرده باشد. (ب) حمایت مالی و تسهیل شکل‌گیری و توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط خصوصی و تعاونی که در زمینه تجاری‌سازی دانش و فناوری به‌ویژه تولید محصولات مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته و صادرات خدمات فنی و مهندسی فعالیت می‌کنند و نیز حمایت از راه‌اندازی مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری از طریق بخش غیردولتی (ج) حمایت‌های قانونی لازم در راستای تشویق طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی برای انتقال دانش فنی و بخشی از فعالیت‌های تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکت‌های داخلی (د) حمایت مالی از ایجاد و توسعه بورس ایده و بازار فناوری به‌منظور استفاده از ظرفیت‌های علمی در جهت پاسخگویی به نیاز بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات (و) تأمین و پرداخت بخشی از هزینه ثبت اختراعات، تولید دانش فنی و حمایت مالی از تولیدکنندگان برای خرید دانش فنی و امتیاز اختراعات. تبصره «۱» - دستگاه‌های اجرایی مکلفند امکانات و تجهیزات پژوهشی و تحقیقاتی، آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را با نرخ ترجیحی در اختیار مؤسسات و شرکت‌های	- فنی و آموزشی - مالکیت معنوی - تأمین مالی	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	دانش‌بنیان مورد تأیید شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در چارچوب مصوبه هیئت وزیران قرار دهند. تبصره «۳» - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است صرفاً پس از ارائه گواهی ممیزی علمی اختراعات از سوی مراجع ذیصلاح نسبت به ثبت اختراعات اقدام نماید.		
۴	ماده (۱۸) دولت به منظور گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری اقدامات زیر را انجام دهد: ... «ز» حمایت از تجاری‌سازی دستاوردهای آنان ... «ی» ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای نخبگان و استعدادها برتر متناسب با تخصص و توانمندی‌های آنها و اولویت‌های کشور با حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر جهت تبدیل دانش فنی به محصول قابل ارائه به بازار کار	فنی و آموزشی	چندبخشی
۵	ماده (۳۴) بند «الف» - به منظور ایجاد و حفظ یکپارچگی در تأمین، توسعه و تخصیص عادلانه منابع عمومی سلامت: الف) دولت از بخش‌های خصوصی و تعاونی برای ایجاد شهرک‌های دانش سلامت، حمایت به عمل آورد. آیین‌نامه اجرایی این بند طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد...	کلی	سایر خدمات
۶	ماده (۶۲) در کلیه مواردی که فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی منوط به اخذ مجوز اعم از گواهی، پروانه، جواز، استعمال یا موافقت و موارد مشابه آن از دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی است، دستگاه‌های مذکور موظفند حداکثر مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، نوع مجوز و فعالیت مربوط و نیز مبانی قانونی موکول بودن فعالیت به اخذ مجوز و همچنین شیوه صدور، تمدید، لغو و سایر مقررات ناظر بر آن را رسماً به کارگروهی متشکل از معاونت، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، وزرای امور اقتصادی و دارایی، کار و امور اجتماعی و دادگستری و نیز سه نفر از نمایندگان مجلس از کمیسیون‌های برنامه و بودجه، اصل نودم قانون اساسی و اقتصادی به‌عنوان ناظر اعلام نمایند. در صورت عدم ارسال مستندات موضوع این ماده در مهلت تعیین شده، الزام اشخاص حقیقی و حقوقی به اخذ مجوز ممنوع است و بالاترین مقام دستگاه و مقامات و مدیران مجاز از طرف وی مسئول حسن اجرای این حکم می‌باشند. کارگروه موظف است ظرف ۶ ماه پس از اتمام مهلت فوق ضمن بررسی و جاهت قانونی آنها با رویکرد تسهیل، تسریع، کاهش هزینه صدور و تمدید مجوز و هماهنگی دستگاه‌های مختلف و حذف مجوزهای غیرضرور و اصلاح یا جایگزینی شیوه تنظیم مقررات هر نوع فعالیت و بازرسی نوبه‌ای برای احراز مراعات آن مقررات به جای شیوه موکول بودن فعالیت به اخذ مجوز، نسبت به ابلاغ دستورالعمل مشتمل بر بازنگری و تسهیل و اصلاح و جایگزینی روش‌ها، تجمیع مجوزها و لغو مجوزهای غیرضروری در چارچوب ضوابط قانونی برای هر نوع فعالیت پس از تأیید رئیس‌جمهور اقدام نماید. این دستورالعمل جایگزین دستورالعمل‌ها و روش‌های اجرایی لغو یا اصلاح شده به‌موجب این ماده محسوب می‌شود و برای همه دستگاه‌های اجرایی مذکور لازم‌الاجرا است.	- رقابت و تسهیل ورود - تشکیلاتی	چندبخشی

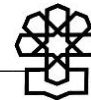
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۷	ماده (۶۹) به منظور بهبود فضای کسب و کار در کشور وزارت بازرگانی مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اتاق تعاون، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر دستگاه‌های ذیربط با هماهنگی معاونت و در چارچوب بودجه‌های سنواتی، ضوابط و سیاست‌های تشویقی لازم از جمله اهدای جوایز یا اعطای تسهیلات یا کمک‌های مالی، برای استفاده کالاها و خدمات از نام و نشان تجاری در بازار خرده‌فروشی و عمده‌فروشی با حفظ حقوق معنوی صاحب نشان را تا پایان سال اول برنامه تهیه و برای اجرای ابلاغ نماید.	کلی - مالکیت معنوی	چندبخشی
۸	ماده (۷۰) در مورد آن دسته از فعالیت‌های اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه‌های متعدد می‌باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل و صدور مجوز را برعهده خواهد داشت و از طریق ایجاد پنجره واحد به صورت حقیقی یا در فضای مجازی با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل همزمانی صدور مجوزها، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی شده در قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی تجاوز ننماید.	- رقابت و تسهیل ورود - تشکیلاتی	چندبخشی
۹	ماده (۷۲) به منظور کاهش خطرپذیری ناشی از نوسانات قیمت‌ها از جمله نوسانات نرخ ارز برای واحدهای تولیدی - صادراتی، بیمه مرکزی ایران از طریق شرکت‌های تجاری بیمه، امکان ارائه خدمات بیمه‌ای مربوط به نوسانات قیمت‌ها و نوسانات نرخ ارز را فراهم آورد.	بیمه‌ای	چندبخشی
۱۰	ماده (۷۳) دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه، اقدامات قانونی لازم برای اصلاح قانون کار و قانون تأمین اجتماعی و روابط کار را با رعایت موارد زیر به عمل آورد: الف) ایجاد انعطاف برای حل اختلاف کارگران و کارفرمایان و همسو کردن منافع دو طرف ب) تقویت بیمه بیکاری به عنوان بخشی از تأمین اجتماعی و شغلی کارگران با رویکرد افزایش پوشش و گسترش بیمه بیکاری و بیکاران در شرایط قطعی اشتغال ج) تقویت همسویی منافع کارگران و کارفرمایان و تکالیف دولت با رویکرد حمایت از تولید و سه‌جانبه‌گرایی د) تقویت شرایط و وضعیت‌های جدید کار با توجه به تغییرات تکنولوژی و مقتضیات خاص تولید کالا و خدمات	کلی - مقرراتی	چندبخشی
۱۱	ماده (۷۵) به منظور تبادل نظر دولت و بخش‌های خصوصی و تعاونی و تسهیل فعالیت‌های اقتصادی این بخش‌ها، بررسی و رفع موانع کسب و کار و اتخاذ تصمیم مؤثر برای اقدامات لازم در چارچوب قوانین و مقررات موجود و ارائه پیشنهادها و راهکارهای اجرایی مناسب به مراجع ذیربط، شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود:	تشکیلاتی	چندبخشی
۱۲	ماده (۷۶) اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران موظف است با همکاری و حضور اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شورای اصناف کشور، نسبت به شناسایی قوانین، مقررات و بخشنامه‌های مخل تولید و سرمایه‌گذاری در ایران اقدام نماید و با نظرخواهی مستمر از تشکل‌های تولیدی و صادراتی سراسر کشور و بررسی و پردازش	تشکیلاتی	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	مشکلات و خواسته‌های آنها به‌طور مستمر گزارش‌ها و پیشنهادهایی را تهیه و به کمیته‌ای متشکل از دونفر از هر قوه به انتخاب رئیس آن قوه ارائه دهد. کمیته مذکور موظف است ضمن بررسی پیشنهادهای ارائه شده راهکارهای قانونی لازم را بررسی و پیگیری نماید.		
۱۳	ماده (۷۸) دولت موظف است در جهت حمایت از تولیدات داخلی، کالاها و خدمات مورد نیاز خود را با اولویت از تولیدکنندگان داخلی خرید نماید.	ترجیحی	چندبخشی
۱۴	ماده (۸۰) به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدام‌های زیر را انجام دهد: (الف) حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطای کمک‌های هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی- مهندسی- تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها (ب) رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر (ج) گسترش کسب‌وکار خانگی و مشاغل از راه دور و طرح‌های اشتغال‌زای بخش خصوصی و تعاونی به‌ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از متوسط نرخ بیکاری کشور (د) حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل اقتصادی خانوار به واحدهای متشکل (ه) حمایت مالی از بخش غیردولتی به‌منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب‌وکار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی- کاربردی (و) اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه‌هایی که با تأیید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی در جهت به‌کارگیری نیروی کار جدید مبادرت می‌نمایند، به شرط آنکه واحد، تازه تأسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد.	- کلی - تأمین مالی - فنی آموزشی	خدمات فنی و مهندسی
۱۵	ماده (۸۲) الف) استفاده دستگاه‌های اجرایی از تسهیلات مالی خارجی در طول برنامه در قالب قوانین بودجه سنواتی مجاز است. ... ۱. تمامی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی ... و رعایت قانون «حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به‌منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲» و نیز رعایت شرایط زیست‌محیطی در اجرای هر یک از طرح‌ها باید به تصویب شورای اقتصاد برسد.	ترجیحی	چندبخشی
۱۶	ماده (۸۴) صندوق توسعه ملی که در این ماده صندوق نامیده می‌شود با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تشکیل می‌شود. ... «ط» مصارف صندوق: ۱. اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی برای تولید و توسعه سرمایه‌گذاری‌های دارای توجیه	- کلی - تشکیلاتی - تأمین مالی	چندبخشی

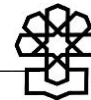
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	فنی، مالی و اقتصادی ۲. اعطای تسهیلات صادرات خدمات فنی و مهندسی به شرکت‌های خصوصی و تعاونی ایرانی که در مناقصه‌های خارجی برنده می‌شوند از طریق منابع خود یا تسهیلات سندیکایی ۳. اعطای تسهیلات خرید به طرف‌های خریدار کالا و خدمات ایرانی در بازارهای هدف صادراتی کشور ۴. سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی و مالی خارجی ۵. اعطای تسهیلات به سرمایه‌گذاران خارجی با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی به منظور جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری در ایران با رعایت اصل هشتم قانون اساسی می‌باشد.		
۱۷	ماده (۱۰۴) بند «الف» - به منظور ارتقای مشارکت بنگاه‌ها و افزایش سهم تشکل‌ها، شبکه‌ها، خوشه‌ها، اتحادیه شرکت‌ها (کنسرسیوم‌ها)، شرکت‌های مدیریت صادرات و شرکت‌های بزرگ صادراتی و دارای تنوع محصول، دولت مجاز است کمک‌ها، تسهیلات، مشوق‌ها و حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم خود در حوزه صادرات غیرنفتی را از طریق این تشکل‌ها اعطا نماید. تشکل‌های موضوع این ماده، در مقابل اختیارات واگذار شده، پاسخگو و مسئول جبران خسارت خواهند بود. ب) اخذ هرگونه مالیات و عوارض از صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات در طول برنامه ممنوع است...	- تأمین مالی - تشکیلاتی - مالیاتی	صادرات غیرنفتی
۱۸	ماده (۱۱۲) بند «ب» - به منظور ساماندهی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و ایفای نقش مؤثر آنها در تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله نظام، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی و ارائه الگوی توسعه ملی در بخش‌های مختلف: ... ب) کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به‌هنگام ورود به سایر نقاط کشور به نسبت مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به‌کار رفته در آن، تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف است.	- مالیاتی - ترجیحی	چندبخشی
۱۹	ماده (۱۱۸) به منظور حمایت مالی از بخش‌های غیردولتی و توسعه فعالیت این بخش‌ها، به دستگاه‌های اجرایی و یا شرکت‌های دولتی اجازه داده می‌شود در چارچوب قوانین بودجه سنواتی، اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و یا منابع سرمایه‌گذاری داخلی خود را در قالب وجوه اداره شده یا یارانه سود تسهیلات، براساس قراردادهای منعقد در اختیار بانک‌های عامل قرار دهند تا در چارچوب مقررات قانونی مربوطه در اختیار متقاضیان واجد شرایط بخش‌های غیردولتی قرار گیرد...	تأمین مالی	چندبخشی
۲۰	ماده (۱۲۴) دولت به منظور توسعه بخش تعاون و ارتقای سهم آن به بیست و پنج درصد (۲۵٪) اقتصاد ملی تا پایان برنامه با رویکرد ایجاد اشتغال، گسترش عدالت اجتماعی و توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه، با رعایت تکالیف و اختیارات مقرر در قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاست‌های کلی اصل	- تأمین مالی - بیمه‌ای	چندبخشی

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	چهل و چهارم قانون اساسی اقدامات زیر را انجام می‌دهد: ب) افزایش سالیانه سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون در جهت ارتقای سهم آنها در رشد بخش تعاونی از محل بخشی از منابع مالی جزء «۲» ماده (۲۹) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی در قالب بودجه‌های سنواتی به‌منظور اعطاء تسهیلات بانکی و پوشش خطرپذیری (ریسک) تعاونی‌های فراگیر ملی با اولویت تعاونی‌های کشاورزی، روستایی و عشایری... .		
۲۱	ماده (۱۳۱) وزارت نفت مکلف است به‌منظور افزایش خدمات سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی در خلیج فارس و دریای عمان به‌میزان سالیانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از طریق بخش غیردولتی، طرح جامع مربوط را تدوین و اجرا نماید. وزارت نفت مجاز است حمایت لازم را از بخش غیردولتی در این زمینه به‌عمل آورد.	مقرراتی	حمل و نقل
۲۲	ماده (۱۳۳) به‌منظور تنوع در عرضه انرژی کشور، بهینه‌سازی تولید و افزایش راندمان نیروگاه‌ها، کاهش اتلاف و توسعه تولید هم‌زمان برق و حرارت، شرکت توانیر و شرکت‌های وابسته و تابعه وزارت نیرو موظفند: الف) با استفاده از منابع حاصل از فروش نیروگاه‌های موجود یا در دست اجرا و سایر اموال و دارایی‌های شرکت‌های مذکور و با رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم نسبت به پرداخت بارانه خرید برق از تولیدکنندگان برق پراکنده با مقیاس کوچک و ظرفیت‌های تولید برق مشترکین از طریق عقد قراردادهای بلندمدت و همچنین تبدیل تا دوازده هزار (۱۲,۰۰۰) مگاوات نیروگاه گازی به سیکل ترکیبی اقدام نمایند. ب) به شرکت توانیر و شرکت‌های وابسته و تابعه وزارت نیرو اجازه داده می‌شود نسبت به انعقاد قراردادهای بلندمدت خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی‌های نو و انرژی‌های پاک با اولویت خرید از بخش‌های خصوصی و تعاونی اقدام نمایند. قیمت خرید برق این نیروگاه‌ها علاوه بر هزینه‌های تبدیل انرژی در بازار رقابتی شبکه سراسری بازار برق، با لحاظ متوسط سالیانه ارزش وارداتی یا صادراتی سوخت مصرف نشده، بازدهی، عدم انتشار آلاینده‌ها و سایر موارد به‌تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.	- تضمین خرید محصولات - ترجیحی	انرژی
۲۳	ماده (۱۳۹) به‌منظور ایجاد زیرساخت‌های تولید تجهیزات نیروگاه‌های بادی و خورشیدی و توسعه کاربرد انرژی‌های پاک و افزایش سهم تولید این نوع انرژی‌ها در سبد تولید انرژی کشور، دولت مجاز است با حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی از طریق وجوه اداره شده و یارانه سود تسهیلات، زمینه تولید تا پنج هزار مگاوات انرژی بادی و خورشیدی در طول برنامه متناسب با تحقق تولید را فراهم سازد.	تأمین مالی	انرژی
۲۴	ماده (۱۴۳) به‌منظور حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی از جمله گندم، جو، ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر قند و نیشکر، گوشت سفید، گوشت قرمز، شیر و تخم مرغ، اصلاح الگوی مصرف براساس استانداردهای تغذیه، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش‌بنیان، فراهم نمودن زیرساخت‌های امنیت غذایی و ارتقای ارزش‌افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار سالیانه به میزان هفت درصد (۷٪) نسبت به سال ۱۳۸۸ در	- فنی و آموزشی - بیمه‌ای	کشاورزی

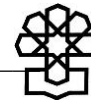
بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		طول برنامه اقدامات زیر انجام می‌شود: ... (ط) گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید به میزان حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) تولیدات تا پایان برنامه (ی) دولت به منظور تجهیز منابع برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، بخشی از منابع خود را که در چارچوب بودجه سالیانه مشخص خواهد شد از طریق دستگاه اجرایی ذیربط به‌عنوان کمک به تشکیل و افزایش سرمایه صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی و یا به‌صورت وجوه اداره شده در اختیار صندوق‌های مذکور قرار دهد. مبالغ پرداختی به صندوق‌ها به هزینه قطعی منظور می‌شود.	
کشاورزی	کلی	ماده (۱۴۴) به‌منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام شده وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهادکشاورزی، بازرگانی و مسکن و شهرسازی با سیاستگذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ براساس تفاهمنامه‌ای که به تأیید معاونت می‌رسد، نسبت به حمایت هدفمند از استقرار و گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطب‌های تولیدی اقدام نمایند.	۲۵
کشاورزی	- تأمین مالی - تعرفه‌ای	ماده (۱۴۵) به‌منظور اقتصادی و رقابتی نمودن تولید و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، ساماندهی مدیریت منابع، حفاظت از منابع پایه و ارزش‌افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی: (الف) حمایت از تولید محصولات کشاورزی در قالب جبران بخشی از یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، کمک‌های بلاعوض، پرداخت یارانه و سایر مشوق‌ها با اولویت رعایت الگوی کشت بهینه ملی - منطقه‌ای براساس آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. (ب) ... دولت مکلف است به‌منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه مؤثر وضع نماید به گونه‌ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد.	۲۶
کشاورزی	تشکیلاتی	ماده (۱۴۶) به‌منظور افزایش تولید و ارتقای بهره‌وری و بازده زمین‌های کشاورزی در واحد هکتار، دولت حمایت‌های حقوقی و مالی لازم را از تشکیل تشکل‌های حقوقی با اولویت تعاونی‌های تولید کشاورزی در جهت اعمال مدیریت واحد یا اتخاذ سیاست‌های تشویقی برای یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی به‌عمل می‌آورد.	۲۷
کشاورزی	کلی	ماده (۱۴۸) بند «ج» - دولت مکلف است جهت اصلاح الگوی بهره‌برداری از جنگل‌ها، مراتع و آب و خاک اقدامات زیر را انجام دهد: ... (ج) ساماندهی جنگل‌ها و حمایت از تولید دام به روش صنعتی... .	۲۸
کشاورزی	- کلی - تأمین مالی	ماده (۱۴۹) دولت مجاز است با هدف تأمین امنیت غذایی اقدامات زیر را انجام دهد: (الف) حمایت مالی از توسعه کشتارگاه‌های صنعتی و بهبود کشتارگاه‌های سنتی و نیمه صنعتی توسط بخش غیردولتی به‌منظور ارتقای شاخص بهداشت کشتار انواع دام	۲۹

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	ب) ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی به حداقل سی و پنج درصد (۳۵٪) ارزش تولید این بخش ج) حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام، طیور و آبزیان تبصره «۲» دولت برنامه تأمین سلامت غذا از مزرعه تا سفره را طی سال اول برنامه تصویب و اقدامات قانونی لازم برای اجرای آن را به عمل آورد.		
۳۰	ماده (۱۵۰) وزارت صنایع و معادن موظف است به منظور تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران در قالب تدوین راهبرد (استراتژی) توسعه صنعتی و معدنی با هماهنگی معاونت در زیربخش‌های برگزیده صنعت و معدن، در جهت تحقق هدف رشد تولید صنعتی و معدنی با رعایت محورهای راهبردی ذیل به گونه‌ای اقدام کند که نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن افزایش یابد: الف) ارتقای سطح رقابت‌مندی صنایع کشور با تأکید بر توسعه قابلیت‌های فناوری و انتقال نقطه اتکای مزیت‌های نسبی از مواد اولیه و خام به توانایی‌های فناورانه (تکنولوژیک) و خلق مزیت‌های رقابتی ب) متنوع‌سازی پایه صادرات صنعتی و افزایش سهم محصولات دارای پردازش بیشتر (صنایع نهایی) در صادرات ج) توسعه پیوند مناسب صنایع کوچک، متوسط و بزرگ و شکل‌گیری خوشه‌های صنعتی و نشان تجاری (برند) و تمهید ادغام و شکل‌گیری بنگاه‌های بزرگ رقابت‌پذیر	- کلی - فنی و آموزشی - رقابت و تسهیل ورود - مالکیت معنوی	- صنعت - معدن
۳۱	ماده (۱۵۱) به منظور حمایت از سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین به دولت اجازه داده می‌شود بخشی از سرجمع کل تسهیلات اعطایی سالیانه به بخش‌های خصوصی و تعاونی که در قالب اعتبارات وجوه اداره شده برای صنایع نوین در بودجه‌های سالیانه منظور می‌شود شامل سود و کارمزد تسهیلات اعطایی را مورد بخشودگی قرار دهد. ب) عنوان صندوق «حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» به صندوق «حمایت از صنایع نوین» تغییر می‌یابد. اساسنامه صندوق مزبور به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.	- تأمین مالی - تشکیلاتی	صنعت
۳۲	ماده (۱۵۴) طبقه‌بندی واحدهای تولیدی و نحوه اعطای تسهیلات و تخفیفات به آنها متناسب با میزان تولید، منطقه، رشته‌های صنعتی و معدنی مطابق مصوبه شورای اقتصاد است.	تأمین مالی	- صنعت - معدن
۳۳	ماده (۱۶۳) به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای بین‌شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی با اولویت تعاونی‌های اینترگران، از محل منابع داخلی شرکت‌های وابسته به وزارت راه و ترابری در قالب وجوه اداره شده پرداخت می‌شود. ... «ز» به منظور تسهیل تجارت، رقابت‌پذیر کردن فعالیت‌های حمل‌ونقل با توجه به مزیت‌های نسبی در زنجیره عرضه و خدمات ترابری منطقه‌ای و بین‌المللی، دولت مجاز است:	- تأمین مالی - زیرساختی	حمل‌ونقل

ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	۱. از ایجاد پارک‌های پشتیبانی (لجستیک)، احداث پایانه‌ها، شهرک‌های حمل‌ونقل ترکیبی مسافری و باری و گسترش بنادر خشک توسط بخش خصوصی و تعاونی حمایت نماید.		
۳۴	ماده (۱۷۱) ج) وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها موظفند با اعمال سیاست‌های تشویقی و در چارچوب قانون حمایت از احیای بافت‌های فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیا و بازسازی بافت‌های فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند. د) وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها موظفند هر سال در طول برنامه حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافت‌های فرسوده شهری را احیا و بازسازی نمایند تسهیلات و بودجه مورد نیاز همه‌ساله با پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی در بودجه عمومی پیش‌بینی و در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها یا مجریان طرح‌های نوسازی با معرفی شهرداری قرار خواهد گرفت.	تأمین مالی	ساخت‌مان و مسکن
۳۵	ماده (۱۸۳) دستگاه‌های اجرایی مکلفند برنامه‌های عملیاتی خود را به گونه‌ای تنظیم نمایند که زمینه تحقق جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین را فراهم آورد. تبصره «۲» - به شورای اقتصاد اجازه داده می‌شود با پیشنهاد شورای آمایش سرزمین در چارچوب قوانین مربوطه کشور، سیاست‌های تشویقی و بازدارنده، از جمله یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، تعرفه‌ها، عوارض و سایر مقررات را برای فعالیت‌ها و مناطق مختلف کشور به گونه‌ای تنظیم نماید که برنامه‌ها، اقدام‌ها و سرمایه‌گذاری‌های بخش‌های عمومی و غیردولتی در راستای تحقق جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین هدایت شوند.	- تأمین مالی - تعرفه‌ای	چندبخشی
۳۶	ماده (۱۹۴) دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقای سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد: ب) حمایت از گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی با اولویت توسعه خوشه‌ها و زنجیره‌های صنعتی - کشاورزی کوچک و متوسط که بخش اعظم نهاده‌ها و عوامل تولید آن در جغرافیای روستایی وجود دارد و همچنین صنایع دستی و خدمات گردشگری و ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستان‌های دارای قابلیت توسعه و نهادهای عمومی و) آموزش فنی و حرفه‌ای مستمر روستاییان با هدف توانمندسازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیت‌های صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات ز) ساماندهی و استقرار فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زای کوچک و متوسط تولیدی و خدماتی در مناطق روستایی از طریق ارائه مشوق‌های مالی و اعتباری ح) ساماندهی روستاها در قالب مجموعه‌های روستایی به منظور خدمات‌رسانی بهتر و مؤثرتر ط) احداث، ترمیم و نگهداری و ایمن‌سازی شبکه راه‌های روستایی ک) حمایت مالی از طریق اعطای تسهیلات، وجوه اداره شده، یارانه سود و کارمزد جهت توسعه اشتغال خانوارهای روستایی و عشایری با اولویت روش‌های محلی و بومی و نیز تقویت مدیریت یکپارچه اراضی از طریق مشارکت با تشکل‌های حقوقی به منظور جلوگیری از خرد شدن اراضی و تجمیع مدیریتی اراضی خرد کشاورزی در سراسر کشور با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخش‌داری هر بخش و با اطلاع دهیاران و رؤسای شورای اسلامی روستاها و تصویب آن	- منطقه‌ای - کلی - تأمین مالی - فنی و آموزشی - تشکیلاتی	کشاورزی

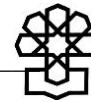
ردیف	ماده/ تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	در کمیته‌های متشکل از رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان به‌عنوان رئیس، فرماندار شهرستان، بخشدار بخش، نماینده سازمان مسکن و شهرسازی استان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده معاون امور عمرانی استانداری و رئیس شورای اسلامی روستا به‌عنوان ناظر		
۳۷	ماده (۲۰۴) در راستای ارتقای و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با رعایت ملاحظات و تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی، دولت حمایت مالی و حقوقی لازم را از استقرار صنایع و شکل‌گیری تعاونی‌های مرزنشینان و حق بهره‌برداری از زمین‌های مستعد کشاورزی و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری در مناطق مرزی به‌عمل می‌آورد...	- منطقه‌ای - تأمین مالی	چندبخشی
۳۸	ماده (۲۱۰) بند «ه» - وزارت امور خارجه موظف است با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان کلیه سازمان‌ها و نهادهای مسئول و به‌منظور اعتلای شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران و استفاده از فرصت‌های اقتصادی در منطقه و نظام بین‌الملل و بسط گفتمان عدالت‌خواهی در روابط بین‌الملل، سیاست‌های مناسب را برای اجرایی نمودن احکام ذیل به مراجع ذیربط ارائه دهد. ... (ه) تقویت دیپلماسی اقتصادی از طریق حمایت جدی از فعالیت‌های اقتصادی به‌ویژه بخش غیردولتی و ایجاد زمینه‌های لازم برای رابطه و حضور بخش مذکور در دیگر کشورها و منطقه جنوب غربی آسیا به‌ویژه کشورهای همسایه و اسلامی...	دیپلماتیک	چندبخشی
۳۹	ماده (۲۲۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن با اصلاحات و الحاقات زیر برای دوره برنامه پنجم تنفیذ می‌شود. ... (ص) به دستگاه‌های اجرایی کشور اجازه داده می‌شود اعتبارات کمک‌های فنی و اعتباری و همچنین اعتباراتی که در پیوست قوانین بودجه سنواتی به‌منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی پیش‌بینی شده است را در قالب وجوه اداره شده و براساس قراردادهای منعقد شده در اختیار بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه و صندوق‌های توسعه‌ای دارای مجوز از بانک مرکزی برای پرداخت کمک، تسهیلات تلفیقی و یا یارانه سود و کارمزد تسهیلات قرار دهند. این اعتبارات پس از پرداخت توسط دستگاه اجرایی واگذارنده اعتبار به هزینه قطعی منظور می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد معاونت و با همکاری بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. (ق) بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری در اعطای تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های کشاورزی، اسناد مشاعی مالکین و نسق‌های زارعین را به‌عنوان وثیقه و تضمین به نسبت سهم مشاع از قیمت روز کل مشاع، ارزیابی و مورد پذیرش قرار دهند و دفاتر اسناد رسمی موظفند بنا به درخواست بانک‌ها و مؤسسات مذکور، نسبت به تنظیم سند رهن بر این اساس اقدام نمایند...	تأمین مالی	چندبخشی

جدول ۶. احکام حمایت از تولید در قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴)

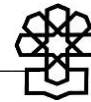
بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
چندبخشی	<ul style="list-style-type: none"> - تأمین مالی - دیپلماتیک - کلی - ارزی - فنی و آموزشی - مقرراتی - مالکیت - معنوی - بیمه‌ای 	<p>ماده (۴)</p> <p>جهت تأمین حداقل دووهشت‌دهم (۲/۸) واحد درصد از رشد هشت درصد (۸٪) اقتصاد از محل ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید و همچنین رشد سرمایه‌گذاری به میزان متوسط سالیانه بیست‌ویک و چهاردهم درصد (۲۱/۴٪) در طول سال‌های اجرایی برنامه، کلیه دستگاه‌های اجرایی با هماهنگی با دولت اقدامات زیر را به عمل آورند. مسئولیت اجرا برعهده دولت می‌باشد:</p> <p>الف) جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های لازم برای تجهیز منابع مالی مورد نیاز سرمایه‌گذاری از جمله تأمین منابع مالی خارجی تا متوسط سالیانه سی میلیارد دلار از خطوط اعتباری بانک‌های خارجی در قالب تأمین مالی خارجی (فاینانس) خودگردان با اولویت تأمین مالی اسلامی، پانزده میلیارد (۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار به شکل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و بیست میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار قراردادهای مشارکتی خارجی</p> <p>تبصره- استفاده دستگاه‌های اجرایی از تسهیلات مالی خارجی با اولویت تأمین مالی اسلامی در طول اجرای قانون برنامه ششم در قالب قوانین بودجه سنواتی مجاز است.</p> <p>ب) محترم شمردن و حمایت از حقوق مالکیت و تولید ثروت و نگاه ارزشی به کار و ثروت‌آفرینی از راه‌های قانونی و مشروع و عدم مداخله در تصمیم‌گیری فعالان اقتصادی و تدوین نظام بنگاه‌داری نوین در بخش دولتی همراه با ممنوعیت سرمایه‌گذاری جدید برای بخش دولتی در فعالیتهایی که بخش خصوصی در رقابت سالم با هزینه کمتر و کارایی بیشتر قادر به انجام آن می‌باشد به نحوی که در پایان سال اول اجرای قانون برنامه اقدامات لازم برای اجرای این حکم توسط دولت تصویب و ابلاغ گردد.</p> <p>پ) اولویت اقتصادی در سیاست خارجی کشور با هدف جذب دانش و نوآوری از کشورهای صاحب فناوری و توسعه بازارهای صادراتی (کالایی و کشوری) خدمات فنی و مهندسی و کالاهای ایرانی، اعزام نیروی کار، جذب اساتید و متخصصان برای آموزش و انتقال فن و فناوری (تکنولوژی) برای نیروهای ایرانی، تلاش برای الحاق به سازمان تجارت جهانی برای جلوگیری از اعمال تبعیض‌های ناروا علیه صادرات ایران با رعایت مصالح کشور</p> <p>ت) افزایش مهارت و تخصص نیروی کار به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌ها، هنرستان‌ها تا مقطع کارشناسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی با ارائه آموزش‌های مهارتی، تخصصی و فنی و حرفه‌ای با استفاده از ظرفیت‌های خدمت زیر پرچم و کارورزی دانشجویان</p> <p>ث) جذب شرکت‌های معتبر جهانی و منطقه‌ای در زنجیره تولید داخلی به شکل مستقیم و با اولویت مشارکت با سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان داخلی به‌منظور افزایش توانمندی، رقابت‌پذیری و صادرات کالاها و خدمات تولیدی با رفع موانع قانونی و حقوقی براساس عزت، حکمت و مصلحت و مشروط به عدم نفوذ فرهنگ غربی</p> <p>ج) حمایت حقوقی، مالی و نهادی لازم برای توسعه دانش و پیشرفت فناورانه و نوآورانه در جهت تجاری‌سازی ایده و دانش در تولید محصول و خدمات با ارزش‌افزوده مثبت در چارچوب بند «۸۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم</p> <p>ح) توسعه بازار سرمایه با تأکید بر طراحی و مهندسی ابزارهای مالی و کالایی، توسعه بازار انرژی و عرضه نفت خام و فرآورده‌های نفتی در بورس انرژی، اصلاح نهادی حاکمیت شرکتی برای شرکت‌های عام و نهادهای مالی</p>	۱

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>خ) جهت‌گیری و سیاست‌های لازم برای ارتقای شفافیت اطلاعات در بازار سرمایه و راه‌اندازی مؤسسات رتبه‌بندی موضوع بند «۲۱» ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تأمین مالی بین‌المللی</p> <p>ذ) اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیر ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات</p> <p>ر) دولت مجاز است برای تأمین مالی خارجی طرح‌های اقتصادی بخش غیردولتی که توجیه فنی، اقتصادی آن به تصویب شورای اقتصاد رسیده باشد، تضامین لازم توسط بانک عامل و یا سازمان‌های توسعه‌ای را تضمین نماید.</p>		
۲	<p>ماده (۱۱)</p> <p>بیمه مرکزی ایران موظف است:</p> <p>الف) در راستای افزایش نقش صنعت بیمه در نظام تأمین مالی و ایجاد فضای امن در سایر حوزه‌های اقتصادی از جمله فضای کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری، از طریق شرکت‌های بیمه نسبت به ارتقای نقش اقتصادی بیمه در تأمین رفاه و امنیت مردم و افزایش ضریب نفوذ بیمه در کشور تا متوسط جهانی آن در طی سال‌های برنامه اقدامات لازم را جهت تحقق اهداف زیر به‌عمل آورد:</p> <p>۱. ضریب نفوذ بیمه‌های بازرگانی در طول اجرای برنامه به هفت‌درصد (۰/۷) برسد.</p> <p>۲. سهم بیمه‌های عمر از حق بیمه تولیدی بیمه‌های بازرگانی کشور حداقل تا پنجاه‌درصد (۰/۵۰) نسبت به سال پایه اجرای قانون برنامه افزایش یابد.</p> <p>۳. رشته‌های بیمه‌ای در بخش تولیدی و تجاری اقتصاد ملی افزایش و گسترش یابد.</p> <p>ب) مقررات و آیین‌نامه‌های سرمایه‌گذاری ذخایر بیمه‌ای به‌منظور استفاده مناسب از منابع مذکور در جهت تأمین مالی پایدار در اقتصاد ملی توسط شورای عالی بیمه بازنگری گردد.</p>	بیمه‌ای	چندبخشی
۳	<p>ماده (۲۲)</p> <p>الف) دولت مکلف است با اقدام قانونی در جهت اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌ها، محیط کسب‌وکار را به‌گونه‌ای امن، سالم، سهل و شفاف سازد تا در پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه، رتبه ایران در دو شاخص رقابت‌پذیری بین‌المللی و شاخص‌های بین‌المللی حقوق مالکیت در میان کشورهای منطقه سند چشم‌انداز به رتبه سوم ارتقا یابد و هر سال بیست‌درصد (۰/۲۰) از این هدف محقق شود. در شاخص کسب‌وکار هر سال ده رتبه ارتقا یافته و به کمتر از هفتاد در پایان اجرای قانون برنامه برسد. وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است در پایان شهریور و اسفندماه هر سال، گزارش میزان تحقق حکم این بند را همراه مستندات به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p> <p>ب) وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با هدف تضمین امنیت سرمایه‌گذاری و کارآفرینی در کشور، جذب متخصصان، صیانت، حفاظت و مقابله با اخلاف در امنیت اشخاص و بنگاه‌ها و کاهش خطرپذیری (ریسک) اجتماعی در محیط کسب‌وکار، با همکاری سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، امور خارجه، اطلاعات، دادگستری و کشور الزامات ارتقای امنیت فضای کسب‌وکار را تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند.</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- قضایی</p> <p>- رقابت و تسهیل ورود</p>	چندبخشی

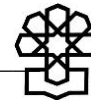
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۴	ماده (۲۴) دولت مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران حداکثر تا پایان اجرای قانون برنامه، تمهیدات قانونی لازم را جهت دستیابی سهم تعاون در اقتصاد به بیست و پنج درصد (۲۵٪)، با رویکرد کارآفرینی، اشتغال‌زایی، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و دانش‌بنیان به عمل آورد.	مقرراتی	چندبخشی
۵	ماده (۲۷) دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاها در اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور روستاها اقدامات زیر را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد: الف) اقدامات اقتصادی و بخشی: ۱. دولت مکلف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات‌محور در طول اجرای قانون برنامه هر سال، در پنج‌هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و با بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی آن روستاها را به‌وسیله سازمان استان تهیه کند و به تصویب شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اول اجرای قانون برنامه اعلام نماید. ۲. تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل انجام پذیرد. ۳. کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه‌های ذیربط، به حداکثر پانزده روز ۴. توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب‌وکار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نودوهشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی ۵. تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالیانه حداقل پنج درصد (۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر ۶. تهیه طرح‌های هادی و طرح‌های توسعه و بازنگری آنها برای همه روستاها و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار ۷- آموزش صدهزار نفر از روستاییان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیلگر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی	منطقه‌ای - زیرساختی - تأمین مالی - رقابت و تسهیل ورود - فنی و آموزشی	چندبخشی
۶	ماده (۳۱) دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به‌ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن	تضمین خرید محصولات - فنی و آموزشی - منطقه‌ای	کشاورزی - صادرات غیرنفتی

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
	- یارانه نهاده‌ها - کلی - زیرساختی - تعرفه‌ای	<p>به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص‌های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد:</p> <p>الف) توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به‌نژادی و به‌زرعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشین‌بندی کردن سالیانه حداقل دوازده‌صدم (۰/۱۲) اسب بخار در هکتار</p> <p>ب) انجام به موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی و در صورت وقفه در پرداخت خرید تضمینی، پرداخت مطابق تبصره بند «الف» ماده (۱۰) این قانون به‌عنوان جبران خسارت ناشی از تأخیر در نظام بانکی. در طول اجرای قانون برنامه، بند «ب» ماده (۳۱)، قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۱۳۶۸/۶/۲۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی را در بخش مغایرت موقوف‌الاجرا می‌نماید.</p> <p>پ) افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیب‌دار به باغات</p> <p>ت) فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم</p> <p>ث) سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی</p> <p>...</p> <p>ح) اخذ عوارض از انواع چربی‌های وارداتی دارای اسیدهای چرب اشباع و غیراشباعی (ترانس) بیش از حد مجاز و نوشابه‌های گازدار مصرفی و صرف منابع حاصل از آنها در جهت افزایش سرانه شیر. میزان مصرف و نحوه هزینه در بودجه سالیانه با رعایت ماده (۴۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مشخص خواهد شد.</p> <p>خ) انجام ایمن‌سازی (واکسیناسیون) دام‌های سبک و سنگین و پرداخت یارانه مورد نیاز آنها مطابق قانون بودجه سالانه</p> <p>د) راه‌اندازی زیرساخت شناسه‌گذاری، بارنامه الکترونیکی و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و دامی صنعتی و نیمه‌صنعتی تا رسیدن به مصرف‌کننده نهایی در روزآمد کردن شناسه این کالاها</p> <p>ذ) حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع</p> <p>ز) تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی - اعتباری به تشکل‌های فراگیر کشاورزی و روستایی</p>	
کشاورزی	- تأمین مالی - بیمه‌ای - فنی و آموزشی	<p>ماده (۳۲)</p> <p>الف) به منظور کاهش التهابات بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی و به‌منظور کاهش بار مالی دولت برای تأمین نقدینگی در گردش و هزینه تبعی مورد استفاده در سیاست‌های تنظیم بازار و تأمین ذخایر محصولات راهبردی (استراتژیک)، شرکت بازرگانی دولتی ایران یا هریک از شرکت‌های دولتی مسئول تنظیم بازار هر محصول به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، حسب مورد، براساس برآوردهای ماهانه، فصلی و سالیانه عرضه داخلی و</p>	۷

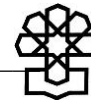
بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		<p>تقاضای هریک از محصولات، نسبت به اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی موضوع بند «۲۴» ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ بر روی هریک از دارایی‌های مشمول صدر این بند در چارچوب مقررات بازار سرمایه اقدام می‌نمایند.</p> <p>(ب) دولت مکلف است اقدامات ذیل را به عمل آورد:</p> <p>۱. ایجاد ردیف مستقل پرداخت خسارت به بیمه‌گذاران محصولات کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی در لویح بودجه سالیانه و پیش‌بینی اعتبار به صورت صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته در طول اجرای قانون برنامه</p> <p>۲. اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالیانه پانصد هزار هکتار</p> <p>۳. ارائه کمک‌های فنی و اعتباری برای نوسازی باغ‌های فرسوده کشور</p> <p>۴. اختصاص معادل ریالی ده درصد (۱۰٪) ورودی سالیانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل مطابق ضوابط صندوق جهت پرداخت تسهیلات به متقاضیان غیردولتی سرمایه‌گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط زیست مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و احداث بندهای انحرافی و سد های کوچک مطابق بند «۴-۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم و در چارچوب اساسنامه صندوق توسعه ملی</p>	
کشاورزی	<ul style="list-style-type: none"> - تضمین خرید محصولات - زیرساختی - یارانه نهاده‌ها - تأمین مالی - فنی و آموزشی - رسانه‌ای - تبلیغاتی - کلی - مالیاتی 	<p>ماده (۳۳)</p> <p>دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع‌سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش‌افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند:</p> <p>(الف) ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره</p> <p>(ب) تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش</p> <p>(پ) ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی</p> <p>تبصره- دولت مکلف است مابه‌التفاوت قیمت تولید داخل با قیمت کالای کشاورزی در بازارهای هدف را سالیانه به‌عنوان مشوق‌های صادراتی محاسبه و از منابع هدفمندی یارانه‌ها پرداخت نماید. وزارت جهاد کشاورزی مقررات تعیین کالاهای مشمول این بند و پرداخت مابه‌التفاوت را تهیه نموده و به تصویب هیئت وزیران می‌رساند.</p> <p>(ت) کاهش حداقل ده درصدی (۱۰٪) شکاف قیمت دریافتی تولیدکنندگان و قیمت پرداختی مصرف‌کنندگان نهایی این محصولات در طول اجرای قانون برنامه</p> <p>(ث) پوشش بیمه اجباری کلیه دام‌ها در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیردار، پرداخت حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سهم بیمه‌گر توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون‌های آلوده پس از پیش‌بینی در بودجه سنواتی</p> <p>(ج) افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به هفت درصد (۷٪) از ارزش سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی و افزایش سرمایه بانک کشاورزی مطابق با استانداردهای بین‌المللی از محل فروش املاک مازاد وزارت جهاد کشاورزی و بازپرداخت تسهیلات پرداخت شده از محل حساب ذخیره ارزی و سهم دولت در قالب بودجه سنواتی</p> <p>(چ) افزایش سهم سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در کل سرمایه‌گذاری‌ها به میزان سالیانه حداقل دودرصد (۲٪)</p>	۸

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		<p>ح) ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی، سالیانه تا دو درصد (۲٪) ارزش تولید این بخش</p> <p>خ) بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وام‌های دریافتی کشاورزان خسارت‌دیده از حوادث غیرمترقبه و امهال اصل وام آنان به مدت سه سال و تعیین میزان خسارت توسط کارگروهی متشکل از جهاد کشاورزی، بانک مربوطه و فرمانداری شهرستان</p> <p>د) تولید و پخش برنامه‌های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، بهره‌وری و انتقال یافته‌های علمی به بهره‌برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما</p> <p>ذ) اختصاص حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از متوسط تسهیلات اعطایی بانک‌های عامل غیرتخصصی کشور به بخش کشاورزی</p> <p>ر) مراحل بسته‌بندی، انجماد، پاک کردن، درجه‌بندی، پوست‌گیری مانند شالی کوبی و خشک کردن مانند چای و تفت دادن مانند نخودپزی، فرآوری محصولات کشاورزی محسوب نمی‌شود.</p> <p>خدمات مزبور، از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف می‌باشد.</p>	
کشاورزی	- فنی و آموزشی - زیرساختی	<p>ماده (۳۵)</p> <p>دولت مکلف است به‌منظور مقابله با بحران کم‌آبی، رهاسازی حقایق‌های زیست‌محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، به‌میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به‌عمل آورد:</p> <p>الف) افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه</p> <p>ب) توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه‌ای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)‌های سطوح آگیر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال</p> <p>تبصره- برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالیانه تأمین و پرداخت می‌شود.</p> <p>پ) حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و بازچرخانی پساب‌ها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی</p> <p>ت) طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره‌وری آب در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالیانه و اعمال حمایت و مشوق‌های مناسب فقط در چارچوب الگوی کشت</p> <p>ث) احیا، مرمت و لایروبی قنوات به میزان سالیانه پنج درصد (۵٪) وضع موجود در طول اجرای قانون برنامه با تأکید بر فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوانداری برای احیای قنوات</p> <p>ج) ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست‌هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور</p>	۹

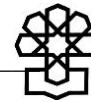
ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
	<p>چ) برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری</p> <p>تبصره- منابع مورد نیاز اجرای این بند از محل صرفه‌جویی در مصرف سوخت‌های فسیلی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ تأمین می‌گردد.</p> <p>ح) نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری تا پایان اجرای قانون برنامه</p> <p>خ) استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد</p> <p>د) تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها از آب سدهای احداثی بر روی این رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌ها</p> <p>ذ) تغییر ساختار مصرف آب شرکت‌های فولادی، آلیاژی و معدنی و اصلاح سامانه (سیستم) خنک‌کنندگی و شست‌وشوی مواد خام تا پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه</p> <p>ر) دولت موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح الگوی کشت را برای تمامی نقاط کشور تعریف نموده و در طی سال‌های اجرای این قانون به مورد اجرا گذارد.</p> <p>وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را مطابق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد.</p>		
۱۰	<p>ماده (۳۸)</p> <p>دولت موظف است اقدامات زیر را جهت حفاظت از محیط‌زیست به عمل آورد:</p> <p>... غ) سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نسبت به پاسخ استعلام‌های مربوط به طرح‌های عمرانی دولتی و طرح‌های اقتصادی سرمایه‌گذاران حداکثر ظرف مدت دو ماه اقدام نماید و در صورت رد گزارش‌ها و درخواست‌های مذکور دلایل را کتباً به صورت شفاف مطابق قوانین و ضوابط فنی مربوطه به ذینفعان اعلام کند. عدم پاسخ سازمان حفاظت محیط زیست در مهلت مقرر، به منزله تأیید می‌باشد...</p>	رقابت و تسهیل ورود	چندبخشی
۱۱	<p>ماده (۳۹)</p> <p>الف) به منظور ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش بهره‌وری در مصرف آب و انرژی و هدفمند کردن یارانه‌ها در جهت افزایش تولید و توسعه نقش مردم در اقتصاد، به دولت اجازه داده می‌شود که قیمت آب و حامل‌های انرژی و سایر کالاها و خدمات یارانه‌ای را با رعایت ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و حفظ مزیت نسبی و رقابتی برای صنایع و تولیدات، به تدریج تا پایان سال ۱۴۰۰ با توجه به مواد (۱)، (۲) و (۳) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ اصلاح و از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال، حمایت از صادرات غیرنفتی، بهره‌وری، کاهش شدت انرژی، کاهش آلودگی هوا و ارتقای شاخص‌های عدالت اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی از خانوارهای نیازمند و تأمین هزینه‌های عملیاتی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های ذیربط در چارچوب بودجه‌های سالیانه اقدام لازم را به عمل آورد.</p>	تأمین مالی	چندبخشی
۱۲	<p>ماده (۴۲)</p> <p>الف) دولت مکلف است در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، حمایت‌ها و مساعدت‌های لازم از قبیل کمک‌های مالی و اعتباری و تنظیم مقررات مورد نیاز برای استفاده از ظرفیت مزاد صنعت دفاعی و نیل به خوداتکایی در تأمین اقلام دفاعی و غیردفاعی کشور را با مشارکت بخش خصوصی به عمل آورد. همه دستگاه‌های اجرایی مجازند از این ظرفیت‌ها استفاده کنند...</p>	- تأمین مالی - کلی - مقرراتی	صنعت

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
معادن	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیلاتی - مقرراتی - رقابت و تسهیل ورود - زیرساختی 	<p>ماده (۴۳)</p> <p>دولت مکلف است به منظور حمایت، توسعه و ارتقای جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد ملی، در طی سال‌های اجرای قانون برنامه: الف) شورای معادن در هر استان با ترکیب، وظایف و اختیارات زیر تشکیل دهد:</p> <p>۱. ترکیب شورا:</p> <p>- استاندار به‌عنوان رئیس شورا (غیر قابل تفویض)</p> <p>و...</p> <p>۲. شورای معادن استان موظف است در چارچوب قوانین و مصوبات شورای عالی معادن ضمن نظارت بر استخراج ماده معدنی شناسایی شده و هرگونه فروش و واگذاری پروانه قبل از بهره‌برداری با رعایت ملاحظات زیست‌محیطی و حداقل تخریب منابع طبیعی، اقدامات لازم را نسبت به تسهیل، تسریع و ایجاد صنایع پایین‌دستی انجام دهد.</p> <p>حکم جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۳) در طول اجرای قانون برنامه بر مواد (۲) و (۳۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۷ حاکم است.</p> <p>۳. یک نسخه از مصوبات شورای معادن استان به شورای عالی معادن ارسال می‌گردد.</p> <p>۴. حساب‌های بانکی و گردش مالی خرید و فروش معادن با رعایت ضوابط قانونی، باید در استان‌های محل ذخایر معدنی انجام پذیرد و دفاتر مالی و قانونی مربوطه در استان‌های مذکور مستقر می‌شود و حوزه مالیاتی آنها در همان استان‌ها تعیین می‌شود و شورای معادن استان موظف است بر اجرای این جزء نظارت کند.</p> <p>ب) سازمان‌های توسعه‌ای مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مکلفند نسبت به سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی اولویت قائل شوند.</p> <p>قانون معادن و ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور</p> <p>۳. تشویق صادرات محصولات صنایع معدنی دارای ارزش افزوده بالا</p> <p>۴. تکمیل نقشه‌های پایه زمین‌شناسی شناسایی، پیجویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت‌های معدنی کشور</p> <p>ت) جذب مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های سازمان‌های توسعه‌ای و در آن صورت سهم آورده سازمان‌های توسعه‌ای و تفاوت قیمت ارزش‌داری متعلق به آنها در مشارکت نسبت به ارزش دفتری آنها، ناشی از تجدید ارزیابی، مشمول مالیات با نرخ صفر می‌شود.</p> <p>ث) به‌منظور حفظ سرمایه‌های ملی و بهره‌برداری مناسب از شبکه راه‌های کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نیروی انتظامی مکلفند طبق قوانین، اقدامات لازم را برای رعایت وزن مجاز در حمل بار جاده‌ای به‌عمل آورند.</p>	۱۳
انرژی	تأمین مالی	<p>ماده (۴۴)</p> <p>الف) دولت مکلف است به منظور افزایش ارزش‌افزوده انرژی و تکمیل زنجیره ارزش و کاهش شدت انرژی «مصرف انرژی برای واحد تولید» در طول اجرای قانون برنامه اقدامات زیر را انجام دهد:</p>	۱۴

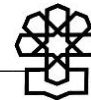
بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		<p>۱. ترتیبی اتخاذ نماید که سالیانه تلفات انرژی در بخش ساختمان، پنج درصد (۵٪) کاهش یابد.</p> <p>تبصره- آیین نامه اجرایی این جزء ظرف مدت ۶ ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارتخانه های نیرو، راه و شهرسازی و نفت تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد.</p> <p>۲. تسهیلات لازم برای ایجاد ظرفیت پالایش مقدار دو میلیون و هفتصد هزار بشکه در روز نفت خام و میعانات گازی با ضریب پیچیدگی بالا توسط بخش غیردولتی را به نحوی برنامه ریزی و اجرا کند تا ترکیب تولید فرآورده آنها اساساً به محصولات سبک تر و میان تقطیر اختصاص یابد و سهم نفت کوره در الگوی پالایش از ده درصد (۱۰٪) بیشتر نشود.</p> <p>۳. برای جلب سرمایه گذاری بخش غیردولتی، برای افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی جدید به نحوی برنامه ریزی و اجرا کند که تا آخر اجرای قانون برنامه ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور به صد میلیون تن افزایش یابد. بدین منظور لازم است خوراک مورد نیاز برای واحدهای مجتمع های تولیدی که پروانه بهره برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت را دارند و تأمین آب و برق مورد نیاز آنها میسر است و مشکلات زیست محیطی ندارند، با هماهنگی وزارت نفت تأمین گردد.</p> <p>حکم اجزای «۲» و «۳» بند «الف» این ماده در طول اجرای برنامه بر بند «ی» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) حاکم است.</p> <p>۴. در قالب طرح جامع حمل و نقل کشور نسبت به کاهش مصرف انرژی و کربن در ناوگان حمل و نقل اقدام و از شماره گذاری خودروهایی که شرایط یورو ۴ را ندارند خودداری نماید....</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - صادرات - غیرنفتی - صنعت - معدن 	<ul style="list-style-type: none"> - تأمین مالی - فنی و آموزشی - ارزی - منطقه ای - مقرراتی 	<p>ماده (۴۶)</p> <p>به منظور رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی، دولت و دستگاه های اجرایی ذیربط به شرح زیر اقدام می کنند:</p> <p>الف) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر ظرف مدت ۶ ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، فهرست اولویت های صنعتی (با اولویت صنایع معدنی) را با رعایت ملاحظات آمایش سرزمینی و تعادل بخشی منطقه ای به تصویب هیئت وزیران برساند.</p> <p>ب) دولت مکلف است طرح جایگزینی محصولات کم بازده صنعتی و پرمصرف مانند خودروهای فرسوده را سالیانه بیست درصد (۲۰٪) از سال دوم اجرای قانون برنامه با اعطای مشوق های مورد نیاز اجرا نماید.</p> <p>تبصره- آیین نامه اجرایی مربوط با پیشنهاد مشترک سازمان، وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، نفت و نیرو ظرف مدت ۶ ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می رسد.</p> <p>پ) بانک مرکزی (شورای پول و اعتبار) مکلف است سیاست های پرداخت تسهیلات بانکی را به گونه ای تنظیم نماید که سهم بخش صنعت و معدن از تسهیلات پرداختی سالیانه طی اجرای قانون برنامه حداقل چهل درصد (۴۰٪) باشد.</p> <p>ت) دولت مکلف است با رعایت تبصره «۳» ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ طی اجرای قانون برنامه سازوکار</p>	۱۵

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
		<p>لازم برای پوشش خطرات افزایش سالانه بیش از ده درصد (۱۰٪) نرخ ارز را در بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و برای بنگاه‌های اقتصادی دریافت‌کننده تسهیلات ارزی طراحی و به اجرا درآورد.</p> <p>ث) دستگاه‌های اجرایی نظیر شهرداری‌ها، محاکم دادگستری، نیروی انتظامی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند تا پایان سال دوم برنامه دستورالعمل‌ها و فرآیندهای داخلی و زیرساخت‌های نرم‌افزاری خود را به گونه‌ای آماده نمایند تا دریافت اطلاعات از متقاضیان و محاسبه کلیه حقوق و عوارض دولتی مانند بیمه، مالیات، حقوق مالکانه و جریمه‌های آنها، جریمه‌ها و عوارض شهرداری و نیز اعتراضات وارده بر آن محاسبات صرفاً با استفاده از نرم‌افزار و بدون حضور نیروی انسانی هم‌زمان با ارسال الکترونیکی درخواست یا اظهارنامه مربوطه میسر شود و همراه با توضیح کامل محاسبات به‌صورت برخط (آنلاین) به متقاضی اعلام و پرداخت‌ها و دریافت‌ها از طریق الکترونیکی انجام شود.</p> <p>ج) دولت با همکاری سایر قوا مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی و اقدام نماید که ورود کالای قاچاق در طول سال‌های اجرای قانون برنامه، سالیانه حداقل ده درصد (۱۰٪) کاهش یابد و از سال اول اجرای قانون برنامه از فعالیت مبادی ورودی غیرمجاز زمینی و دریایی که خارج از کنترل گمرک است جلوگیری به‌عمل آورده و گزارش سالیانه آن را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p> <p>چ) سپرده‌گذاری ده درصد (۱۰٪) سالانه (ارزی) از منابع ورودی صندوق توسعه ملی در قبال اخذ خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات ریالی به صنایع کوچک و متوسط تعاونی و غیردولتی در چارچوب اساسنامه دائمی صندوق توسعه ملی از طریق بانک‌های عامل دولتی انجام می‌شود.</p> <p>ح) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، طرح نوسازی و بازسازی صنایع را به نحوی که منجر به کاهش مصرف و شدت انرژی و آلاینده‌گی و افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و رقابت‌پذیری آنها شود، تدوین و پس از تصویب هیئت وزیران اجرایی نماید. دولت موظف است اقدامات حمایتی و تشویقی و همچنین تأمین تسهیلات اعتباری مورد نیاز را در قالب بودجه سنواتی پیش‌بینی کند.</p> <p>خ) دولت مکلف است در راستای تقویت صادرات غیرنفتی و حمایت مؤثر از فعالیت صنایع کوچک و متوسط و دریایی کشور و توسعه فعالیت‌های معدنی، حمایت لازم را از صندوق ضمانت صادرات ایران، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک، تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، بیمه فعالیت‌های معدنی و صنایع دریایی در طی سال‌های اجرای قانون برنامه به‌عمل آورد.</p> <p>د) دولت مکلف است توسعه و هدفمندسازی پژوهش، آموزش، تولید و تبلیغات و همچنین توسعه تجارت الکترونیک فرش و ایجاد خانه فرش در بازارهای هدف و مورد نظر برای هویت‌بخشی، ارتقای کیفیت تولید و روان‌سازی، سفارش‌پذیری، حمایت از ایجاد و توسعه و تجهیز کارگاه‌های متمرکز و غیرمتمرکز و اتحادیه‌ها و شرکت‌های تعاونی فرش دستباف روستایی و شهری سراسر کشور و نیز صنایع و خدمات جانبی فرش دستباف به‌منظور ارتقا و بهبود بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی را به‌عمل آورد.</p> <p>تبصره - وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف به پیگیری اجرای حکم این بند در دولت است.</p> <p>حکم ماده (۴۶) این قانون بر حکم ماده (۱۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور حاکم است.</p>	

بخش هدف	نوع حمایت	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	ردیف
انرژی	<ul style="list-style-type: none"> - تأمین مالی - رسانه‌ای - - تبلیغاتی - تضمین خرید محصولات 	<p>ماده (۴۸)</p> <p>دولت مکلف است:</p> <p>الف) کلیه طرح‌های جمع‌آوری، مهار، کنترل و بهره‌برداری از گازهای همراه تولید و مشعل در کلیه میادین نفتی و تأسیسات صنعت نفت را با تعیین نرخ عادلانه خوراک آنها ظرف مدت حداکثر سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون از طریق فراخوان به مردم و بخش غیردولتی واگذار نماید به گونه‌ای که تا پایان برنامه حداقل نود درصد (۹۰٪) گازهای مشعل مهار و کنترل شده باشد.</p> <p>ب) به‌منظور افزایش خدمات سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی آن در خلیج فارس و دریای عمان ضمن انجام حمایت‌های لازم از بخش غیردولتی در خرید شناورهای مخصوص، قیمت‌گذاری فرآورده، شرایط، تسهیلات، مشوق‌ها و صدور مجوزهای مورد نیاز برای توسعه صنعت سوخت‌رسانی به کشتی‌ها را به‌نحوی انجام دهد که ضمن رشد حداقل ده‌درصد (۱۰٪) سالانه، سهم کشور از بازار سوخت‌رسانی به کشتی‌ها در منطقه خلیج فارس و دریای عمان در پایان برنامه حداقل به پنجاه درصد (۵۰٪) برسد.</p> <p>ت) از طریق وزارت نیرو در طول اجرای برنامه نسبت به افزایش توان تولید برق تا بیست‌وپنج هزار مگاوات از طریق سرمایه‌گذاری مؤسسات عمومی غیردولتی، تعاونی و خصوصی اعم از داخلی و خارجی و یا منابع داخلی شرکت‌های تابعه یا به‌صورت روش‌های متداول سرمایه‌گذاری از جمله ساخت، بهره‌برداری و تصرف (BOO) و ساخت، بهره‌برداری و انتقال (BOT) اقدام نماید. خرید تضمینی برق براساس نرخ تعیین شده توسط شورای اقتصاد خواهد بود.</p> <p>ث) به‌منظور افزایش و ارتقای توان علمی، فناوری و نوآوری در صنعت نفت معادل یک‌درصد (۱٪) از اعتبارات طرح‌های توسعه‌ای سالیانه شرکت‌های تابعه را در طول اجرای قانون برنامه، جهت ایجاد ظرفیت جذب، توسعه فناوری‌های اولویت‌دار نفت، گاز و پتروشیمی و انرژی‌های تجدیدپذیر و به‌کارگیری آنها در صنایع مرتبط و ارتقای فناوری‌های موجود و بومی‌سازی آنها و کاهش شدت مصرف انرژی ضمن مبادله موافقتنامه با سازمان اختصاص دهد و گزارش عملکرد این بند را سالیانه به کمیسیون‌های انرژی و آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. همچنین به منظور افزایش ضریب بازیافت مخازن کشور در طول اجرای قانون برنامه به میزان یک‌درصد (۱٪)، از طریق وزارت نفت طی سال اول اجرای این قانون، برنامه جامع صیانتی و ازدیاد برداشت از مخازن هیدروکربوری را با رعایت اولویت‌بندی مخازن به تفکیک نواحی خشکی و مناطق دریایی تهیه کند و پس از تصویب آن توسط مراجع قانونی، اقدامات لازم را به‌عمل آورد.</p> <p>ج)</p> <p>۱. وزارت نفت موظف است تمهیدات لازم را برای استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های شرکت‌های بخش خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف، تولید و بهره‌برداری (نه مالکیت) میادین نفت و گاز به‌ویژه میادین مشترک در چارچوب سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی به‌عمل آورد.</p> <p>۲. وزارت نفت موظف است به ذخایر راهبردی نفت و گاز به‌منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز با تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز به‌ویژه در میادین مشترک را تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه افزایش دهد.</p> <p>۳. در جهت اجرایی شدن سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و اقتصاد مقاومتی دولت موظف است فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش‌افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه را تقویت نماید و ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن به‌ویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی را تبیین و ترویج نماید....</p>	۱۶

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱۷	<p>ماده (۵۱)</p> <p>با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی در راستای مردمی شدن اقتصاد و گسترش زیرساخت‌های مورد نیاز برای خدمات تجاری خارجی و افزایش عبور (ترانزیت) و حل مشکلات حمل‌ونقل:</p> <p>الف) به سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و الحاقات بعدی آن نسبت به مشارکت با شرکت‌های معتبر بین‌المللی (داخلی و خارجی)، برای تشکیل شرکت‌هایی جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین‌المللی و فرودگاهی به‌استثنای خدمات کمک‌ناوبری و نشست و برخاست هواپیما اقدام نماید. سهم شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و سازمان بنادر و دریانوردی و بخش خصوصی داخلی حداقل پنج‌هزار و یکصد (۵۱٪) خواهد بود.</p>	رقابت و تسهیل ورود	حمل‌ونقل
۱۸	<p>ماده (۵۳)</p> <p>الف) شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و شرکت‌های فرودگاهی وابسته و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مشمول مزایای قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ می‌شوند.</p> <p>ب) دولت موظف است از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره‌برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آنها اقدام نماید.</p> <p>پ) سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به منظور تقویت اقتصاد حمل‌ونقل هوایی، ترغیب سرمایه‌گذاری در بخش هوایی غیرنظامی، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و سرمایه‌ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش‌بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیل کرده، برنامه مدونی به منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجرا بگذارد:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. پیش‌بینی و مدیریت نیازمندی‌های توسعه ناوگان هوایی کشور با رعایت خط‌مشی‌های مبتنی بر توسعه پایدار ۲. سیاست‌گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم برای چگونگی تأمین انواع هواپیما و بالگردهای مورد نیاز ناوگان حمل‌ونقل هوایی کشور با همکاری‌های مشترک داخلی و بین‌المللی با اولویت حمایت از تولید داخلی ۳. سیاست‌گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آنها از خارج کشور صورت می‌پذیرد. <p>ت) به منظور حمایت از اقتصاد دانش‌بنیان و تقویت و توسعه صنعت هوایی، تمامی شرکت‌های فعال در این صنعت در حوزه‌های طراحی، ساخت، سرهم (مونتاژ) و تعمیر و نگهداری انواع وسایل پرنده و متعلقات آنها در طول اجرای این قانون از قوانین و سیاست‌های حمایتی پیش‌بینی شده و مصوب برای شرکت‌های دانش‌بنیان برخوردار خواهند بود.</p> <p>تبصره - صلاحیت احراز و برخورداری از این حمایت‌ها برعهده معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور خواهد بود.</p> <p>تبصره بند «ت» ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه در طول اجرای برنامه در بخش مغایرت بر ماده (۷) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات حاکم است.</p> <p>ث) سفارش ساخت هواپیما و بالگرد به سازندگان داخلی از پرداخت هزینه‌های ثبت سفارش معاف خواهد بود.</p>	<p>- مقرراتی</p> <p>- فنی و آموزشی</p> <p>- ترجیحی</p>	<p>- حمل‌ونقل</p> <p>- صنعت</p>

ردیف	ماده / تبصره و متن حکم ناظر بر حمایت از تولید	نوع حمایت	بخش هدف
۱۹	ماده (۶۱) ... (پ) وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها موظفند با اعمال سیاست‌های تشویقی و در چارچوب قانون حمایت از احیای بافت‌های فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیا و بازسازی بافت‌های فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند. (ت) دولت مکلف است از طریق اعمال سیاست‌های حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه‌ای نسبت به احیا و بهسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافت‌های فرسوده شهری با رعایت سرانه‌های روبنایی و زیربنایی توسط بخش غیردولتی و شهرداری‌ها اقدام و مابه‌التفاوت سود تسهیلات یارانه‌ای مورد نیاز را همه‌ساله در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.	تأمین مالی	ساختمان و مسکن
۲۰	ماده (۷۴) ... (پ) دولت موظف است از بخش‌های خصوصی و تعاونی برای ایجاد شهرک‌های دانش سلامت، حمایت به‌عمل آورد. آیین‌نامه اجرایی این بند در چارچوب قوانین و بودجه سنواتی طی سال اول اجرای قانون برنامه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. (د) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حمایت از تولید و عرضه و تجویز داروهای فاقد نام تجاری (ژنریک) حمایت بیمه‌ای را فقط به داروهای فاقد نام تجاری (ژنریک) اختصاص دهد و با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مرکزی ایران حسب مورد تمهیدات لازم را در جهت صادرات محصولات سلامت‌محور به‌عمل آورد و برنامه ایمن‌سازی کودکان (واکسیناسیون) را تا حد و تراز کشورهای توسعه‌یافته ارتقا دهد.	مقرراتی	سایر خدمات
۲۱	ماده (۹۲) به منظور ارتقا، تعالی، مقاوم‌سازی فرهنگی، بسترسازی فرهنگی و ... الف) دولت مکلف است با همکاری قوه قضائیه تمهیدات قانونی لازم مربوط به تسهیل فرآیند صدور مجوز و بازنگری و کاهش ضوابط و مقررات محدودکننده تولید و نشر آثار فرهنگی و هنری و ایجاد امنیت لازم برای تولید و نشر آثار و اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری دارای مجوز را تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه پیش‌بینی نماید... .	رقابت و تسهیل ورود	سایر خدمات
۲۲	ماده (۱۰۰) الف) سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، سند راهبردی توسعه گردشگری را در چارچوب قوانین مربوطه با رویکرد استفاده حداکثری از بخش خصوصی جهت تصویب هیئت وزیران ارائه نماید. دولت موظف است تمهیدات زیر را به‌عمل آورد: ۲. اختصاص یارانه و تسهیلات مالی در چارچوب بودجه سنواتی و معافیت‌های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چارچوب قوانین مربوطه ۳. ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری، واگذاری تسهیلات ارزاقیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی... .	- مقرراتی - تأمین مالی	سایر خدمات
۲۳	ماده (۱۰۲) دولت موظف است (ب) حمایت، پشتیبانی و ارتقای معیشت و اقتصاد خانواده از طریق توسعه مشاغل خانگی، بنگاه‌های زود بازده اقتصادی و تعاونی‌های تولیدی روستایی و خانواده‌محور و افزایش نرخ رشد مستمر فعالیت‌ها نسبت به سال پایه اجرای قانون برنامه... .	کلی	سایر خدمات

تحلیل و ارزیابی

تحلیل محتوای محدود احکام برنامه اول تا ششم توسعه با واژگان ۱۶ گانه و انواع ۲۰ گانه حمایت از تولید، نتایج قابل توجهی به دست می‌دهد که در جداول ۶ و ۷ به‌طور خلاصه ارائه شده‌اند. چنان‌که در جداول پیشین آمده، ممکن است مفاد کل ماده قانونی به حمایت از تولید پرداخته باشد و در برخی موارد، یک بند از قانون یا تبصره آن. همچنین ممکن است در کل ماده قانونی، یک نوع حمایت از تولید صورت گرفته باشد یا چند نوع حمایت.

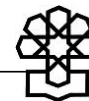
جدول ۶. تعداد کل مواد حمایتی به نسبت تعداد کل مواد قوانین برنامه توسعه

عنوان قانون	تعداد کل مواد / تبصره‌ها	مواد شامل احکام حمایت از تولید	درصد ^۱
قانون برنامه اول توسعه	۵۲	۸	۱۵
قانون برنامه دوم توسعه	۱۰۱	۱۸	۱۸
قانون برنامه سوم توسعه	۱۹۹	۳۱	۱۶
قانون برنامه چهارم توسعه	۱۶۱	۴۱	۲۵
قانون برنامه پنجم توسعه	۲۳۵	۳۹	۱۷
قانون برنامه ششم توسعه	۱۲۴	۲۳	۱۹
مجموع	۸۷۲	۱۶۰	

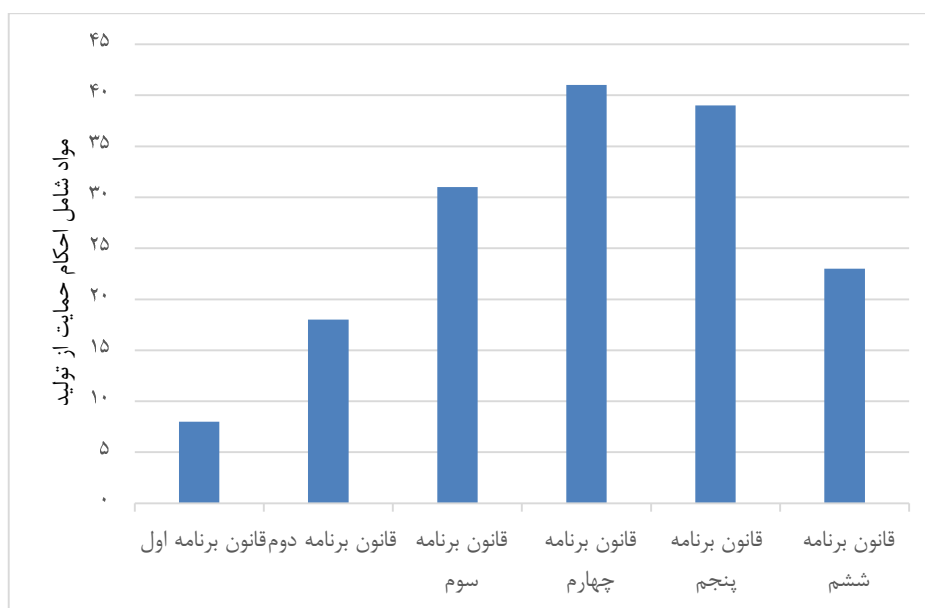
توضیح: در قوانین برنامه اول و دوم، قانون برنامه متشکل از تعدادی «تبصره» بود؛ اما از قانون برنامه سوم، «مواد» جایگزین تقسیم‌بندی براساس «تبصره» شد.

چنان‌که در جدول ۶ قابل مشاهده است، ۶ قانون برنامه، جمعاً ۸۷۲ ماده- تبصره (در قوانین برنامه اول و دوم) دارند که ۱۶۰ ماده- تبصره آنها حاوی احکام حمایت از تولید است. بیشترین تعداد مواد حمایت از تولید در قانون برنامه چهارم توسعه (۲۵ درصد از مواد قانون) و کمترین تعداد مواد مربوط به قانون برنامه اول توسعه (۱۵ درصد از مواد قانون) به تصویب رسیده است. در مجموع، ۱۸ درصد (حدود یک‌پنجم) از مواد قانون برنامه توسعه شش‌گانه، به موضوع حمایت از تولید اختصاص یافته است. نمودارهای ۱ و ۲، این نتایج را به زبان تصویری ارائه داده‌اند:

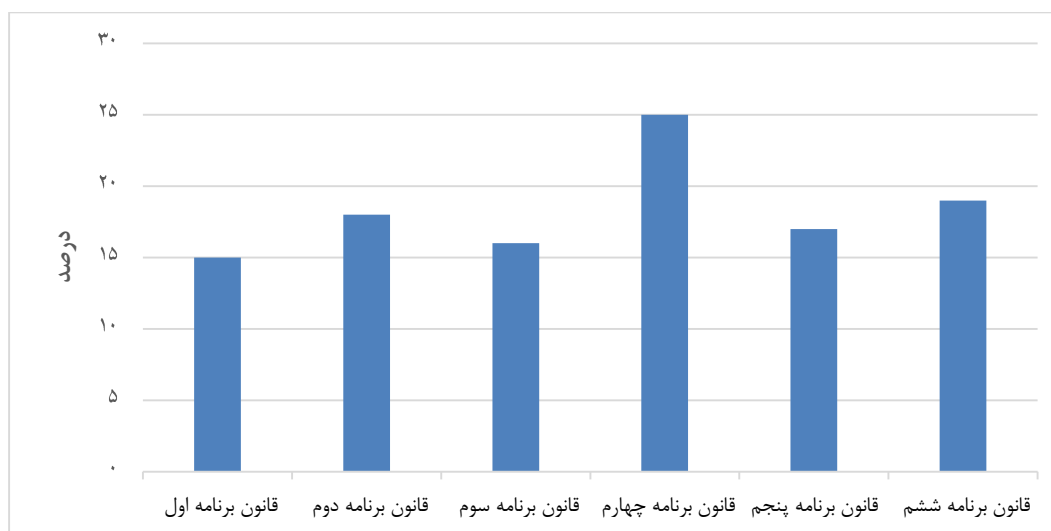
۱. در این جدول و دیگر جداول این گزارش، اعداد گرد شده‌اند.

نمودار ۱. تعداد مواد حاوی احکام حمایت از تولید به تفکیک در ۶ قانون برنامه توسعه

نمودار ۲. سهم مواد حاوی احکام حمایت از تولید، از تعداد کل مواد هر قانون برنامه توسعه (درصد)

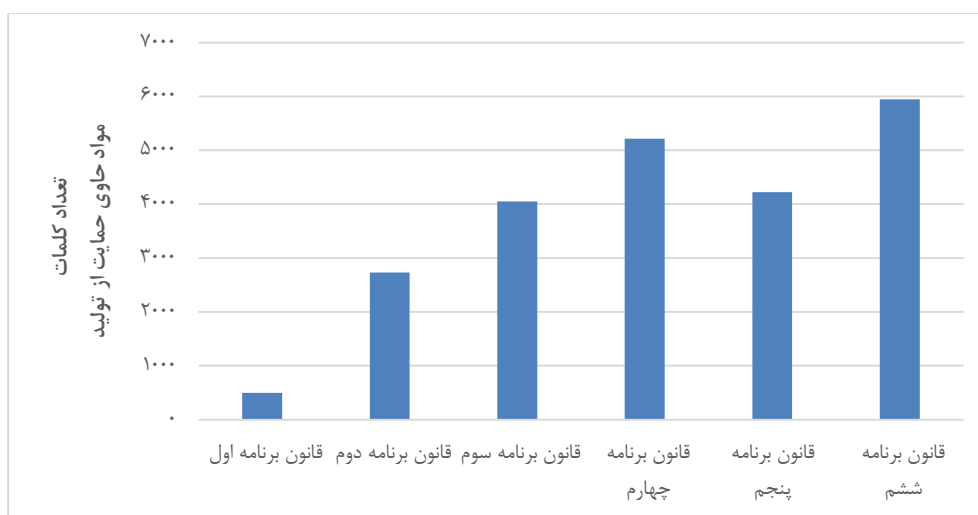

در جدول ۷، با توجه به تعداد کلمات هریک از قوانین برنامه توسعه، و تعداد کلمات مواد حاوی احکام حمایت از تولید، درصد مفاد مربوط به حمایت از تولید در هریک از قوانین برنامه توسعه قید شده است. لازم به یادآوری است در این پژوهش، تعداد کلمات هر قانون یا ماده قانونی در رابطه با موضوع مورد بررسی با استفاده از نرم افزار Word شمارش شده و در تحلیل پیشرو استفاده شده است.

جدول ۷. تعداد کلمات مربوط به حمایت از تولید نسبت به تعداد کل کلمات قوانین برنامه توسعه

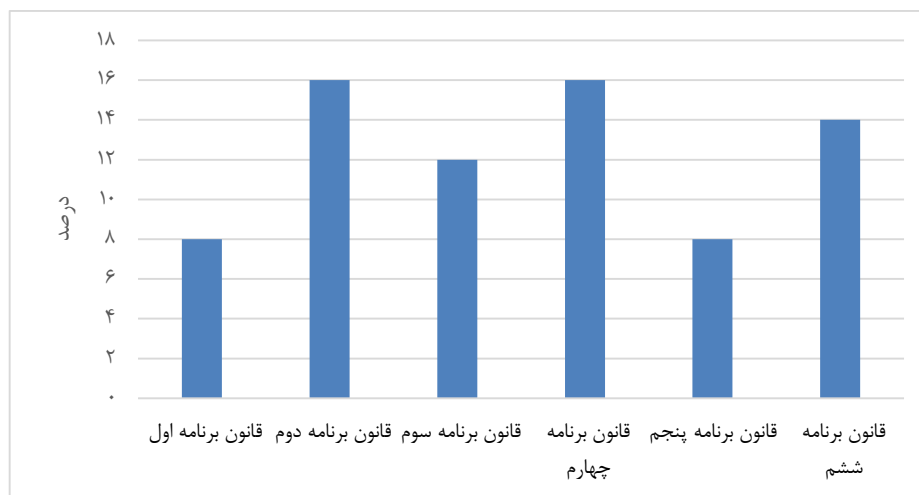
عنوان قانون	تعداد کل کلمات قوانین برنامه	تعداد کلمات مواد حاوی حمایت از تولید	درصد
قانون برنامه اول توسعه	۵۸۴۲	۴۹۶	۸
قانون برنامه دوم توسعه	۱۷۱۰۸	۲۷۳۰	۱۶
قانون برنامه سوم توسعه	۳۳۱۰۵	۴۰۵۲	۱۲
قانون برنامه چهارم توسعه	۳۲۳۳۸	۵۲۱۴	۱۶
قانون برنامه پنجم توسعه	۴۹۸۷۶	۴۲۲۱	۸
قانون برنامه ششم توسعه	۴۲۲۵۶	۵۹۴۷	۱۴
مجموع	۱۸۰۵۲۵	۲۲۶۶۰	

نمودار ۳. تعداد کلمات مواد حاوی حمایت از تولید به تفکیک در ۶ قانون برنامه توسعه

نمودار ۴. سهم تعداد کلمات مواد حاوی حمایت از تولید، از تعداد کل کلمات ۶ قانون برنامه توسعه

(درصد)

از جدول ۷ چنین برمی‌آید که بیشترین حمایت از تولید در قوانین برنامه توسعه به لحاظ تعداد کلمات اختصاص یافته به این موضوع، در قوانین برنامه دوم و چهارم توسعه و کمترین حمایت از تولید از این حیث، در قوانین برنامه اول و پنجم توسعه صورت گرفته است.

بدین ترتیب، نتایج به دست آمده از تعداد مواد اختصاص داده شده حمایت از تولید با تعداد کلمات مربوط به این موضوع در ۶ قانون برنامه توسعه و همچنین درصد کلمات اختصاص یافته به موضوع حمایت از تولید، با یکدیگر همخوانی ندارند. این امر، به دلیل نوع متفاوت نگارش هریک از قوانین برنامه توسعه است که از سبک و سیاقی واحد و یکنواخت پیروی نمی‌کند، چه در کمیّت و چه در کیفیت. در مجموع، ۱۳ درصد از کلمات قوانین ۶ گانه برنامه توسعه، به موضوع حمایت از تولید اختصاص دارد.

با ملاحظه انواع حمایت‌های دولت از تولید در متن قانون، می‌توان فراوانی انواع حمایت‌ها را در قوانین اول تا ششم توسعه در جدول ۸ نشان داد.

جدول ۸. تعداد احکام حمایت از تولید به تفکیک قوانین برنامه توسعه

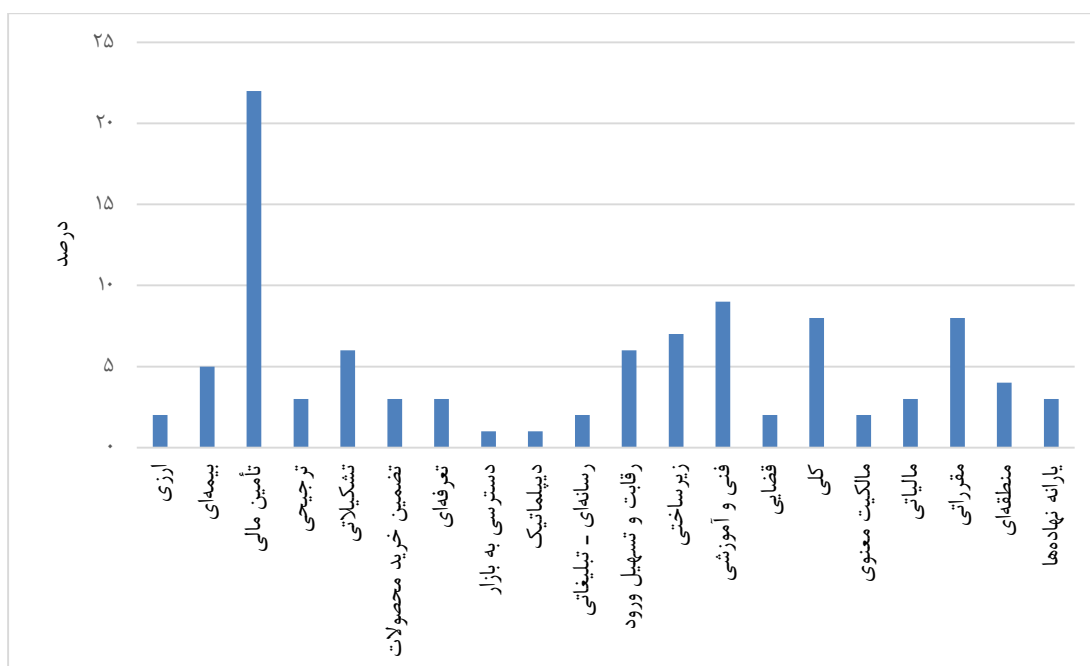
ردیف	نوع حمایت	قانون برنامه توسعه						درصد*
		اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	
۱	ارزی	۲	۰	۲	۱	۰	۲	۷
۲	بیمه‌ای	۰	۲	۱	۸	۳	۳	۱۷
۳	تأمین مالی	۳	۱۱	۱۹	۱۷	۱۸	۱۱	۷۹
۴	ترجیحی	۰	۲	۴	۱	۴	۱	۱۲
۵	تشکیلاتی	۰	۲	۷	۴	۹	۱	۲۳
۶	تضمین خرید محصولات	۰	۲	۲	۱	۱	۳	۹
۷	تعرفه‌ای	۱	۳	۱	۳	۲	۱	۱۱
۸	دسترسی به بازار	۰	۱	۰	۱	۰	-	۲
۹	دیپلماتیک	۰	۳	۰	۰	۱	۱	۵
۱۰	رسانه‌ای - تبلیغاتی	۰	۱	۲	۲	۰	۲	۷
۱۱	رقابت و تسهیل ورود	۰	۱	۶	۷	۳	۶	۲۳
۱۲	زیرساختی	۱	۶	۵	۶	۱	۵	۲۴
۱۳	فنی و آموزشی	۰	۳	۶	۸	۶	۸	۳۱
۱۴	قضایی	۰	۰	۰	۵	۰	۱	۶
۱۵	کلی	۰	۲	۳	۷	۱۱	۵	۲۸
۱۶	مالکیت معنوی	۰	۰	۰	۲	۴	۱	۷
۱۷	مالیاتی	۲	۱	۴	۱	۲	۱	۱۱
۱۸	مقرراتی	۱	۳	۱	۱۵	۲	۹	۳۱
۱۹	منطقه‌ای	۱	۲	۳	۴	۲	۳	۱۵
۲۰	یارانه نهاده‌ها	۰	۱	۲	۵	۰	۲	۱۰
	مجموع	۱۱	۴۶	۶۸	۹۸	۶۹	۶۶	۳۵۸
	درصد*	۳	۱۳	۱۹	۲۷	۱۹	۱۸	۱۰۰

*درصدها گرد شده است.

تفاوت جدول ۸ با جدول ۶ آن است که جدول ۶ بر مبنای مواد تنظیم شده، اما ملاک در جدول ۸، تعداد احکام است؛ بدین ترتیب، چه‌بسا در هریک از مواد، چند حکم به انواع مختلفی از حمایت از تولید اختصاص داده شده باشد که در جداول ۱ تا ۶، نوع حمایت و بخش هدف در ستون مقابل هریک از مواد، تصریح شده است.

بر اساس جدول ۸، در ۱۶۰ ماده حاوی احکام حمایت از تولید در قوانین برنامه توسعه اول تا ششم، در مجموع ۳۵۸ حکم حمایت از تولید وجود دارد. بیشترین تعداد حکم حمایت از تولید در قانون برنامه توسعه چهارم (۹۸ حکم) و کمترین احکام با هدف مورد بحث در قانون برنامه اول توسعه (۱۱ حکم) مقرر شده است. بیشترین نوع حمایت، حمایت از طریق تأمین مالی (در مجموع ۷۹ حکم؛ ۲۲ درصد) و کمترین نوع حمایت، حمایت دسترسی به بازار (در مجموع ۲ حکم؛ ۱ درصد) بوده است. بنابراین، به‌لحاظ کمی، قانونگذاران در برنامه‌های ۶ گانه، حدود یک‌پنجم از احکام حمایت از تولید را به تأمین مالی به‌ویژه از طریق تسهیلات بانکی به تولید اختصاص داده‌اند.

نمودار ۵. درصد هر یک از انواع حمایت از تولید از کل احکام حمایت از تولید در ۶ قانون برنامه توسعه

در هریک از قوانین برنامه توسعه، احکامی به حمایت از تولید به‌طور کلی، یا حمایت از بخش یا بخش‌های خاصی از فعالیت‌های تولیدی پرداخته‌اند. این مطالعه نشان داد در کل برنامه‌های توسعه اول تا ششم، جمعاً ۱۸۳ حکم از ۳۵۸ حکم حمایت از تولید در ۶ قانون بررسی شده، رویکرد بخشی دارند؛ یعنی برای حمایت از بخش خاصی طراحی شده‌اند.

در جداول زیر، تعداد احکام حمایت بخشی از تولید قید شده است. شایان ذکر است چنانکه در جدول تصریح شده است، بسیاری از مواد و احکام قوانین برنامه توسعه، به نحوی کلی، مفادی را راجع به حمایت از تولید در بخش‌های متعدد مقرر کرده‌اند (فرابخشی).

جدول ۹. وضعیت احکام حمایت‌های بخشی از تولید در قوانین ۶ گانه توسعه

بخش مورد حمایت	قانون برنامه پنج‌ساله						مجموع احکام	سهم* (درصد)
	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم		
انرژی	۰	۰	۲	۲	۲	۲	۸	۷
حمل و نقل	۰	۱	۲	۱	۲	۲	۸	۷
ساختمان و مسکن	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۶	۶
سایر خدمات***	۰	۱	۳	۷	۳	۴	۱۸	۱۷
صادرات غیرنفتی	۱	۳	۳	۱	۱	۲	۱۱	۱۰
صنعت	۲	۱	۴	۱	۳	۳	۱۴	۱۳
چندبخشی	۵	۸	۱۵	۲۳	۱۹	۷	۷۷	-***
فنی و مهندسی	۱	۱	۲	۲	۱	۰	۷	۷
کشاورزی	۰	۶	۵	۵	۷	۴	۲۷	۲۵
معادن	۰	۰	۲	۱	۲	۲	۷	۷
مجموع	۱۰	۲۲	۳۹	۴۴	۴۱	۲۷	۱۸۳	۱۰۰

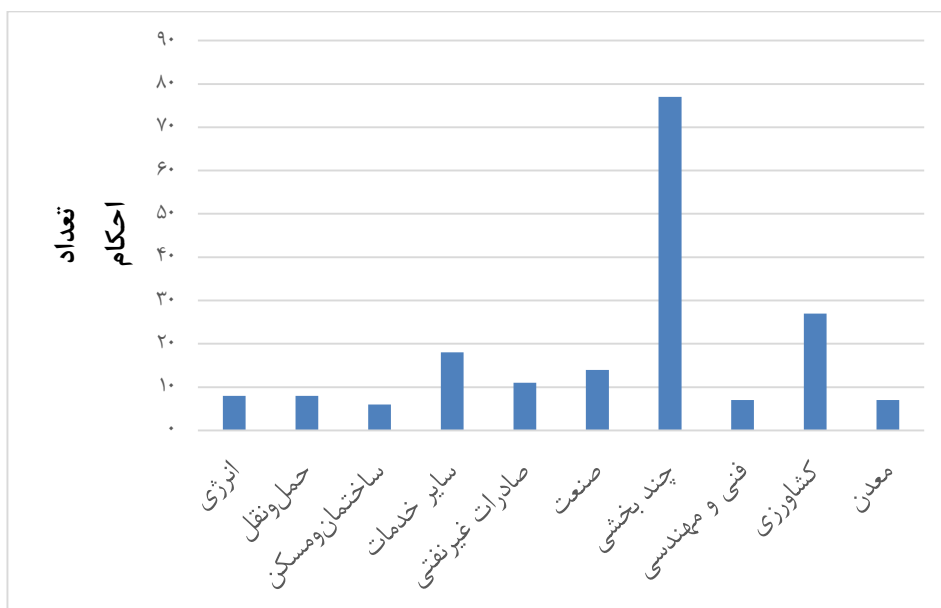
*درصدها گرد شده است.

** منظور از سایر خدمات، خدماتی غیر از ۸ بخش دیگر ارائه شده است.

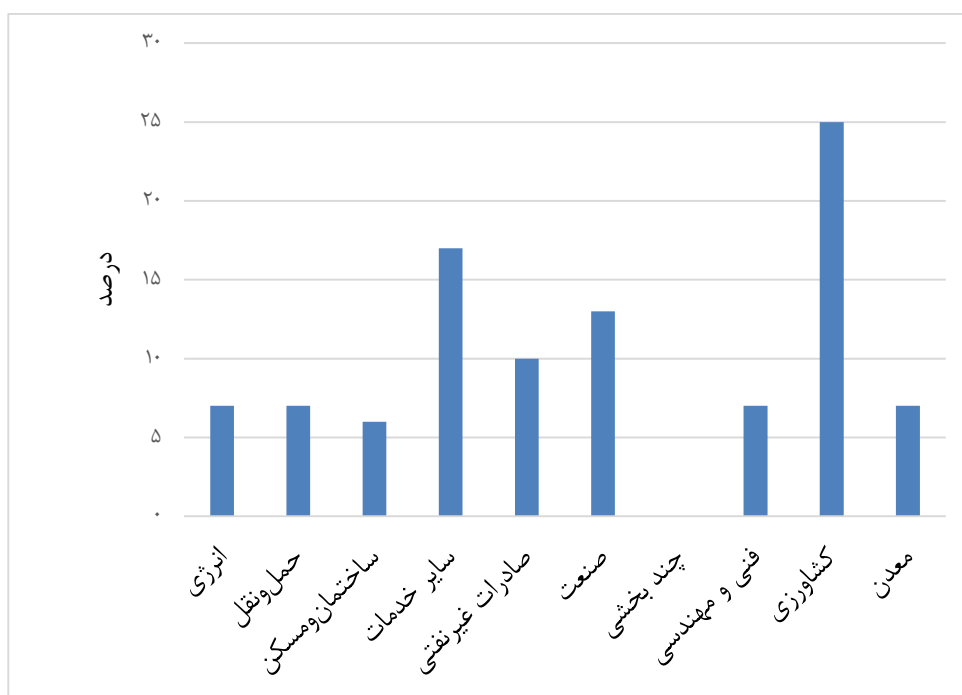
*** برای تعیین دقیق‌تر سهم بخش‌ها، ردیف چندبخشی از محاسبه سهم بخش‌ها حذف شده است. بنابراین، اعداد هر یک از ردیف‌های ستون مجموع احکام در جدول ۹، به جای اینکه بر ۱۸۳ حکم تقسیم شود، بر ۱۰۶ حکم (۷۷-۱۸۳) تقسیم شده است.

چنانکه در جدول ۹ نشان داده شده است، در مجموع قانونگذار در ۶ قانون برنامه توسعه، در ۱۸۳ حکم از بخش یا بخش‌هایی خاص (۱۰۶ حکم) و همچنین بخش‌های متعدد (چندبخشی) (۷۷ حکم) حمایت کرده است. طبق بررسی صورت گرفته، بیشترین حمایت موردی در خصوص بخش کشاورزی (۲۷ حکم؛ ۱۵ درصد) و کمترین حمایت موردی در خصوص بخش ساختمان و مسکن (۶ حکم؛ ۳ درصد) صورت گرفته است. اما مجموعاً در ۶ قانون برنامه توسعه، بیشترین مواد از بخش‌هایی متعدد، نه یک بخش خاص حمایت کرده‌اند (مجموعاً ۷۷ حکم؛ ۴۲ درصد).

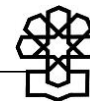
نمودار ۶. تعداد احکام حمایت از تولید به تفکیک هر یک از بخش‌ها در ۶ قانون برنامه توسعه

نمودار ۷. درصد هر یک از بخش‌ها از کل احکام حمایت از تولید در قوانین برنامه اول تا ششم توسعه

توضیح: برای تعیین دقیق‌تر سهم بخش‌ها، ردیف چندبخشی از محاسبه سهم بخش‌ها حذف شده است. بنابراین، اعداد هر یک از ردیف‌های ستون مجموع احکام در جدول ۹، به جای اینکه بر ۱۸۳ حکم تقسیم شود، بر ۱۰۶ حکم (۷۷-۱۸۳) تقسیم شده است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش، دسته‌بندی موضوعی انواع حمایت از تولید در ۶ برنامه توسعه و رویکرد قانونگذار در توجه به هر نوع حمایت در هر بخش بوده است. با توجه به نتایج به‌دست آمده، اکنون سؤال مهم این است که آیا راهبردهای انتخابی قانونگذار در برنامه‌های توسعه در حمایت‌های خاص از تولید در بخش‌های خاص، به تحقق آن اهداف منجر شده است یا خیر. برای مثال، یکی از سؤالات قابل طرح آن است که با وجود اینکه براساس این پژوهش، حدود یک‌پنجم از احکام حمایت از تولید به تأمین مالی به‌ویژه از طریق تسهیلات بانکی به تولید اختصاص داده شده، چرا همچنان بدترین مؤلفه در نظرسنجی پایش محیط کسب‌وکار، مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» است؟^۱

برای آنکه مشخص شود که حمایت‌های اعمال شده تا چه اندازه اهداف مد نظر را پوشش داده است، قطعاً نیازمند بررسی گزارش‌های ارزیابی عملکرد مفاد برنامه‌های توسعه هستیم که در این گزارش بدان پرداخته نشده است. همچنین شایان ذکر است از آنجا که براساس اغلب گزارش‌های نظارتی، تحقق و عملکرد قوانین برنامه‌های توسعه اندک بوده است، می‌توان نتیجه گرفت تعداد مواد بیشتر هر قانون برنامه توسعه نسبت به قانون برنامه توسعه دیگر، به‌معنای حمایت واقعی بیشتر از تولید در دوره آن قانون برنامه نیست. نکته دیگر اینکه گاه افزایش حجم احکام حمایت از تولید در یک قانون برنامه توسعه، ناشی از عدم اجرای مفاد حمایتی در قانون برنامه توسعه پیشین است؛ بنابراین، موارد مکرر و مشابه، می‌تواند بیانگر ناکارایی عملکرد نظام قانونگذاری و نظام حقوقی در این باره نیز تلقی شود.

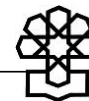
نکته دیگر اینکه براساس یافته‌های این پژوهش، از مجموع ۱۸۳ حکم حمایتی بخشی در ۶ قانون برنامه توسعه، ۷۷ حکم (۴۲ درصد) به حمایت‌های «چندبخشی» (بخش‌های متعدد) اختصاص داشته است. با توجه به اینکه هریک از بخش‌های اقتصادی در ایران با مشکلات خاصی مواجهند، سهم بالای حمایت‌های چندبخشی، رویکردی غیراثربخش و صرفاً برای رفع تکلیف سیاستگذار تلقی شده و لازم است از اتخاذ چنین رویکردی پرهیز شود.

با در نظر گرفتن ملاحظات پیش‌گفته، آنچه در این تحقیق بدان دست یافته‌ایم، انواع حمایت‌های بیست‌گانه از تولید، توزیع و فراوانی آنها در بخش‌های اقتصادی و رویکردهای قوانین برنامه توسعه درخصوص هر کدام از آنها بوده است. به‌نظر می‌رسد نوع حمایت‌ها و بخش‌های حمایت شده در هر قانون برنامه، نشان‌دهنده وجود تشتت آرا در سیاستگذاران، نبود یک نگرش منظم و واحد درخصوص

۱. ر. ک.: «پایش محیط کسب‌وکار ایران در پاییز ۱۳۹۵ (ارزیابی ۲۶۸ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۵۲۷۶، اردیبهشت ۱۳۹۶.

راهکارهای رشد تولید داخلی، فقدان وجود یک استراتژی مشخص توسعه صنعتی، عدم وجود یک نهاد مرکزی مدیریت‌کننده و تعیین‌کننده نوع حمایت‌ها و موارد دیگر است.

برای ادامه این پژوهش، ضروری به نظر می‌رسد در خصوص میزان اثربخشی انواع حمایت‌ها در بخش‌های مختلف، مطالعاتی براساس گزارش‌های ارزیابی عملکرد احکام قوانین برنامه توسعه انجام شود. این مطالعات می‌تواند به سؤالاتی از این قبیل پاسخ دهد که چه نوعی از حمایت‌های از تولید، در کدام بخش‌ها، می‌توانند بیشترین سهم را در بهبود محیط کسب‌وکار و رشد تولید و اشتغال به دنبال داشته باشد. به عبارت دقیق‌تر، خروجی مطالعات پیش‌گفته می‌تواند به تدوین سندی راهبردی ناظر بر نحوه و میزان حمایت از تولید و بخش تولیدی و منطقه مورد حمایت، منجر شود.

ملاحظات درباره اجرای قوانین مربوط به حمایت از تولید

نکته پایانی که توضیح آن مفید به نظر می‌رسد، بحث مختصری راجع به ضرورت اجرای قانون، موانع اجرای قانون و پیش‌نیازهای آن از منظر اقتصاد سیاسی است. قوانین تصویب شده برای حمایت از تولید برای اینکه به نتیجه مطلوب مد نظر برسد، به محیط و شرایط خاصی به این شرح نیازمند هستند:

۱. قانونگذار درک روشنی از منافع ملی و به تبع آن، منافع جمعی تولیدکنندگان داشته باشد و این منافع برای وی قابل تشخیص است.
۲. گروه‌های منفعت‌جوی خاص (بخش‌های غیرمولد و رانت‌جویان) در تصویب و اجرای نابرابر این قوانین و مقررات، اعمال نفوذ و فشار نکنند.^۱ به عبارت دیگر منافع ملی و عمومی بر منافع بخشی و گروهی ارجحیت داشته باشد.
۳. قوه مجریه و نظام اداری نیز بدون تبعیض و اعمال سلیقه شخصی، قوانین را اعمال کنند. یعنی قوانین به صورت برابر برای همه اجرا شوند.

سوی مسائل مربوط به کیفیت قوانین در نظام قانونگذاری ایران از لحاظ رعایت اصول قانونگذاری در مراحل پیش از تصویب، در حین تصویب و پس از تصویب، می‌توان عدم تحقق اراده قانونگذار در حمایت از تولید را از منظر اقتصاد سیاسی نیز مورد توجه قرار داد. به این ترتیب که به نظر می‌رسد مشکل در کشورهایی نظیر ایران، به بستر و ساختار انگیزه‌های سیاسی و اقتصادی بازمی‌گردد؛ به این معنا که اگر احتمال برود یک قانون یا مقرر، منافع سیاسی و اقتصادی صاحبان قدرت را تهدید کند آن قانون یا به تصویب نمی‌رسد و اگر هم تصویب شود، به نحو مناسب پیاده نمی‌شود یا واقعاً اجرایی نمی‌گردد و بهانه‌های متعدد برای اجرا نشدن آن مطرح می‌شود. برعکس، اگر یک قانون یا مقررهای با منافع محسوس ذینفعان سیاسی کلیدی و مجریان قانون همسو باشد، احتمال بالایی وجود دارد که تنفیذ و اجرا شود.

وقتی قوانین با ابهام و قابلیت تفسیرهای متعدد تدوین می‌شوند، این احتمال وجود دارد که به نحو گزینشی، مطابق با منافع سیاسی و اقتصادی شخصی و گروهی، اجرا شوند. به عبارت روشن‌تر، در چنین حالتی، اجرای قوانین در بستر ساختار انگیزش سیاسی و اقتصادی معنا پیدا می‌کند و این منافع سیاسی و اقتصادی است که تعیین می‌کند کدام قانون اجرا شود و کدام قانون اجرا نشود.

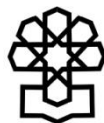
۱. خلاف این حالت که یکی از انواع فساد است، به سبب بر دولت (State Capture) یا به طور دقیق‌تر، تسخیر نهاد مقرراتگذاری (Regulatory Capture) از سوی صنایع و گروه‌هایی که مقررات برای نظارت بر آنها وضع شده، گفته می‌شود. هنگامی چنین اتفاقی می‌افتد که یک نهاد مقرراتگذار یا نظارتی که قاعدتاً باید در خدمت منافع عمومی باشد، به گروهان و سبب دغدغه‌های تجاری یا سیاسی گروه‌های ذینفع خاصی درمی‌آید که بر آن بخش یا صنعت خاص مورد نظارت، تسلط دارند.

گسترش صلاحیت‌های اختیاری و اعمال نظر مجریان قانون، می‌تواند تعیین‌کننده اجرا یا عدم اجرای قانون به لطایف‌الحیل باشد. برای مثال، چانه‌زنی مؤدی مالیاتی با مأمور مالیاتی و امکان نپرداختن مالیات به دولت، برخوردهای متفاوت با واردکنندگان در گمرکات و گرفتن یا نگرفتن عوارض گمرکی، از جمله این موارد هستند. می‌توان مدعی شد که حمایت‌ها و امتیازات و فرصت‌هایی که در قوانین مختلف قید شده است، به‌نحو برابر و بدون تبعیض در اختیار همه قرار نمی‌گیرد.

نتیجه اینکه در کشورهای در حال توسعه مانند ایران، مشکل اصلی به فقدان حاکمیت قانون بازمی‌گردد. حاکمیت قانون به‌معنای این است که قوانین، شفاف و قابل‌پیش‌بینی باشند و به‌نحو برابر بر همگان بدون توجه به درجه نفوذ و قدرت سیاسی و اقتصادی اشخاص اعمال شوند.

مسئله دیگر، به ظرفیت و توانایی حکومت مربوط می‌شود. دولت‌های ضعیف و فاقد ظرفیت که نمی‌توانند خدمات و حمایت‌های ضروری را در اختیار جامعه بگذارند، یکی از علل اصلی کم‌رشدی و عقب‌ماندگی کشورها محسوب می‌شوند. بدون نظام اداری قوی و سالم، مقررات و اجرای آنها به‌درستی صورت نمی‌گیرد و بنگاه‌های اقتصادی به‌سختی و با هزینه زیاد قادر به فعالیت هستند. علاوه بر این، بدون وجود دادگاه‌های صالح و کارآمد، هیچ تضمینی نیست که کارآفرینان و نوآوران موفق شوند پاداش زحمات و ایده‌های نو خود را مطالبه و دریافت کنند.

با توجه به نکات مطرح شده، می‌توان چنین نتیجه گرفت که صرف تصویب انبوه قوانین و مقررات، برای حمایت از تولید کافی نیست، بلکه باید بستر و زمینه اجرای عادلانه و بی‌طرفانه این قوانین را نیز در نظر گرفت تا به نتیجه مطلوب و مد نظر قانونگذار دست یافت. به‌عبارت دیگر، وجود قوانین برای هدفی خاص - در اینجا حمایت از تولید ملی - صرفاً بخشی از منظومه ضروری برای تحقق حاکمیت قانون است؛ حاکمیت قانون، همچنین مستلزم اجرای برابر و بی‌طرفانه قوانین است.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۵۴۷۴

عنوان گزارش: الگوی راهبردی حمایت از تولید ۳. رویکردها و روش‌های حمایت از تولید در ۶
قانون برنامه توسعه

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)
تهیه و تدوین‌کنندگان: احمد مرکزالمیری، سید امیر سیاح
ناظران علمی: جعفر خیرخواهان، سید احسان خاندوزی
همکار: زهرا نعیمی
متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی
ویراستار تخصصی: ایمان تهرانی
ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. حمایت از تولید
۲. محیط کسب‌وکار
۳. ایران
۴. قانون برنامه توسعه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۵/۲۳